

ISBN 974-7090-45-7

รายงานวิจัย

เรื่อง

การสำรวจศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ
Ecotourism in Samutprakan: A Survey

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร. รวงทอง ชัยประสพ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สิงหาคม 2549

รายชื่อคณะวิจัย

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รองศาสตราจารย์ ดร.รวงทอง	ชัยประสพ	หัวหน้าโครงการ
อ.กัญญา	ลีลาสัย	
นายเฉลิมวุฒิ	มยุรา	
นางสาวศิริกัญญา	ก่องเมือง	
นางสาวธัญมน	สมบูรณ์	
นางสาวสมรส	เรียนไทสงค์	
นางสาวยุพา	ผิวสุข	
นางสาวสุมาลี	จันดีสา	
นางสาววรรณ	สายพราว	
นางสาวอรัญญา	เหล็กกล้า	

คำนำ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานส่วนขยายเพิ่มเติมจากงานวิจัยเดิมของผู้วิจัย โดยงานวิจัยเดิมเป็นการวิจัยย่อยในส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนเขตภาคกลางตอนบน โดยได้รับการสนับสนุนการวิจัยจาก สกอ. (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา) จากการสำรวจพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการพบว่าน่าจะศึกษาเพิ่มเติมจึงขอทุนวิจัยจากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทำการศึกษาต่อในพื้นที่ตำบลบางกะเจ้าและตำบลบางน้ำผึ้ง และทำการศึกษาเพิ่มเติมในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ให้โอกาสในการทำงานวิจัยเรื่องนี้ ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ขอขอบคุณนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ทั้ง 8 คน ที่ได้ลงพื้นที่สำรวจด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ขอขอบคุณ คุณเฉลิมวุฒิ มยุรา ที่ได้ค้นหาข้อมูลด้านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมของจังหวัดสมุทรปราการ ขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับ คุณศิริญา กองเมือง ที่เอาใจใส่เป็นธุระจัดการเรื่องต่าง ๆ อย่างเต็มกำลัง ทั้งด้านงานสำรวจงานสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต งานวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดพิมพ์รายงาน และสุดท้าย ขอขอบคุณอาจารย์กัญญา ลีลาลัย ซึ่งทำหน้าที่ช่วยสืบค้นข้อมูลประวัติศาสตร์และระบบนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการเป็นผลให้รายงานนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้นตลอดจนรับหน้าที่เป็นบรรณาธิการสำหรับงานวิจัย

ผู้วิจัย

สิงหาคม 2549

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ประการแรกของการทำวิจัยนี้ คือ เพื่อสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ ประการที่สอง เพื่อเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อสร้างตัวแบบทางเศรษฐกิจหาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวในชุมชนนั้นและประการที่สาม เพื่อฝึกนักศึกษาของคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงในการทำงานวิจัยภาคสนาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลปฐมภูมิจากการใช้แบบสอบถามและจากการสังเกตตลอดจนการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ

การสำรวจแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ การสำรวจทางด้านความต้องการของนักท่องเที่ยว (demand) และทางด้านศักยภาพของจังหวัดสมุทรปราการ (supply) อันประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงภูมิประเทศ จุดท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนที่ศึกษา โดยเลือกพื้นที่ศึกษาจาก 4 ตำบล ใน 2 อำเภอ คือ ตำบลบางกะเจ้าและตำบลบางน้ำผึ้ง ในอำเภอพระประแดง กับตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ ในอำเภอพระสมุทรเจดีย์

ผลของการศึกษา พบว่า ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง มีศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงสุด เพราะยังคงสภาพธรรมชาติของพื้นที่ป่าชายเลนและเรือกสวนไว้ได้ดี นอกจากนี้ ปัจจัยที่สำคัญยิ่ง คือ ผู้ที่อยู่ในชุมชนมีจิตสำนึกของการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน มีความพอใจและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตของชุมชนสูง มีการจัดระเบียบตลาดไว้เพื่อการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยไม่เน้นการขายพื้นที่ตลาด ห้ามการขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และห้ามเรือหางยาวเข้ามาในบริเวณตลาดน้ำ เป็นต้น จากการวิเคราะห์สมการรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง พบว่า การฝึกอบรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ชั่วโมงทำงาน และความพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน 3 ตัวแปร คือ ความภูมิใจที่ได้เสนอสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ความพอใจที่จะรักษาขนาดของตลาดน้ำและความพอใจที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีความสำคัญต่อการกำหนดรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวเหล่านี้

Abstract

The main purposes of this study are firstly, to conduct a survey of ecotourism in Samutprakan. Secondly, to estimate earnings equations of the self – employed at Bangnampung floating market. And, thirdly, to train Ramkhamheang students from Economics Department to collect primary data through personal interviews and data from various sources.

The survey is divided into 2 parts, the demand and the supply of Samutprakan ecotourism. Four areas are chosen for this study including two sea – shore villages, Lam Fa - Pa and Ban Sa - Kla, the green areas of Tambon Bangkachao and Bangnampung floating market.

The major finding of the study indicates that Bangkachao area at Taladnam Bangnampung floating market is the most promising spot of ecotourism particularly in human resource factor. The result from estimating earnings equations shows that training, hours work, and 3 variables of working environment namely satisfaction in maintaining the existing (small) area of the market, satisfaction in selling products made from local materials which represents cultural identity of the community, and finally satisfaction in prohibiting alcohol beverage selling in this floating market have significant influence on earnings of the self – employed.

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ

1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2	ประวัติศาสตร์และระบบนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ.....	3
1.3	ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสมุทรปราการ.....	6
1.3.1	ที่ตั้งและอาณาเขต.....	6
1.3.2	ลักษณะภูมิประเทศ.....	7
1.3.3	หน่วยการปกครอง.....	7
1.3.4	ป่าไม้.....	8
1.3.5	แร่ธาตุ.....	9
1.3.6	ประชากร.....	9
1.3.7	โครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นในจังหวัด.....	10
1.3.8	การรวมกลุ่มและแหล่งเงินทุนในท้องถิ่น.....	10
1.3.9	การใช้พื้นที่และการถือครองที่ดินทางการเกษตร.....	11
1.3.10	ข้อมูลอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ.....	11
1.3.11	สมุทรปราการ : เมืองอุตสาหกรรม.....	12
1.4	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	14

บทที่ 2 ข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์..... 15

2.1	ข้อมูล.....	16
2.2	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	16
2.3	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16

บทที่ 3 ผลของการศึกษา

3.1	ตำบลบางกะเจ้าและตำบลบางน้ำผึ้ง.....	20
3.1.1	ตำบลบางกะเจ้า.....	20
3.1.1.1	ข้อมูลทั่วไปบ้านคลองสวนหมาก.....	22
3.1.1.2	ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกะเจ้า.....	22
3.1.1.3	ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกระเบื้อง.....	23
3.1.1.4	ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกระเบื้องล่าง.....	24
3.1.1.5	ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกะเจ้า.....	24
3.1.1.6	ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกะเจ้า.....	25
3.1.1.7	ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกะเจ้า.....	25
3.1.1.8	ข้อมูลทั่วไปบ้านวัดใหญ่.....	26

	หน้า
3.1.1.9 ข้อมูลทั่วไปบ้านใหญ่.....	27
3.1.2 ตำบลบางน้ำผึ้ง.....	28
3.2 ตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ.....	36
3.2.1 ตำบลแหลมฟ้าผ่า.....	36
3.2.2 ตำบลนาเกลือ.....	37
3.2.3 การศึกษาเปรียบเทียบตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ.....	38
3.3 เปรียบเทียบศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่างพื้นที่ที่ทำการสัมภาระ.....	39
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติวิเคราะห์โดยการประมาณค่าสมการ รายได้.....	40
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	46
3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง.....	46
3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ.....	56
3.6 ผลการฝึกนักศึกษาในการทำวิจัยภาคสนาม.....	61
บทที่ 4 สรุป.....	63

ภาคผนวก

บรรณานุกรม

ประวัตินักวิจัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	หน่วยการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ.....	8
2	จำนวนประชากรจังหวัดสมุทรปราการ.....	9
3	อุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ.....	12
4	จำนวนประชากรแยกตามหมู่บ้านตำบลบางกะเจ้า.....	22
5	ข้อมูลการสำรวจผู้ประกอบการอาชีพของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง.....	29
6	ข้อมูลการสำรวจผู้มาท่องเที่ยวตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง.....	32
7	สรุปผลการดำเนินงานตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง.....	34
8	หมู่บ้านและประชากรตำบลแหลมฟ้าผ่า.....	37
9	หมู่บ้านและประชากรตำบลนาเกลือ.....	38
10	อธิบายตัวแปร.....	42
11	Earnings Model Coefficients.....	44

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย จัดเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมาก เนื่องจาก ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศตลอดจนรูปแบบวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วโลก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยจึงสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศทั้งในรูปแบบเงินตราต่างประเทศรวมทั้งการสร้างรายได้และการจ้างงานภายในประเทศอันส่งผลต่อการกระจายรายได้ โดยที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเติบโตมาโดยตลอดทำให้ปัจจุบันรายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่ามากกว่า 3 แสนล้านบาทต่อปี คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมภาคบริการทั้งหมดและคิดเป็น 6 เปอร์เซ็นต์ของรายได้ประชาชาติทั้งหมด นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นจาก 7.22 ล้านคน ในปี พ.ศ.2540 เป็น 12 ล้านคน ในปี พ.ศ.2547 ระยะที่การท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยเองนับได้ 50 ล้านเที่ยวในปี พ.ศ.2540 เพิ่มขึ้นเป็น 68 ล้านเที่ยวในปี พ.ศ.2547 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนอกจากจะสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมากแล้วยังส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงก่อให้เกิดการจ้างงานและการลงทุนในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในหลาย ๆ สาขาอาชีพ เช่น ธุรกิจการก่อสร้างที่พักอาศัย โรงแรมและที่พัก ร้านอาหาร ค้าขายทั่วไป การขนส่ง ผู้โดยสาร นันทนาการและบันเทิง ธนาคาร โรงพยาบาล เช่าซื้อ โฆษณา บริการและประกันภัยต่าง ๆ การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้นจากทั้งภาครัฐและเอกชน

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ในปี พ.ศ. 2548 นี้ เศรษฐกิจของประเทศกำลังจะประสบปัญหาทั้งทางด้านการส่งออกและนำเข้า สินค้าส่งออกหลายรายการรวมทั้งการท่องเที่ยวมีปริมาณและมูลค่าลดลง ด้วยสาเหตุจากภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น โรคระบาด ธรณีพิบัติ และปัญหาความไม่สงบของ 3 จังหวัดภาคใต้ ส่วนทางด้าน การนำเข้าราคาน้ำมันที่เป็นสินค้านำเข้าสำคัญได้ปรับตัวสูงขึ้นถึง 100% จาก 5 - 6 ปีที่ผ่านมาและจะสูงขึ้นไปอีกเรื่อย ๆ ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีนักท่องเที่ยวจากภายนอกและนักท่องเที่ยวไทยเที่ยวในประเทศไทยจะเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการนำเงินตราเข้าประเทศ ช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ทั้งยังก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้แก่ประชากรอย่างทั่วถึง

การท่องเที่ยวในประเทศไทย จะทวีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ การส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวในไทยจะมีผลดีทั้งในด้านการลดนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางออกไปเที่ยวต่างประเทศ รวมไปถึงทำให้ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ประเทศไทยมีฐานที่

แข็งแกร่งด้านทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความหลากหลายของระบบนิเวศ ทั้งป่าเขาและทะเลไทย ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่รักธรรมชาติให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่วิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายก็เป็นแรงดึงดูดที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

จังหวัดที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานครจะมีโอกาสที่จะเป็นแหล่งรับนักท่องเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อการท่องเที่ยวประเภทไปเช้า – เย็นกลับ สภาพความแออัดและมลภาวะของเมืองหลวงที่มีประชากรเกือบ 10 ล้านคน ย่อมเป็นแรงผลักดันให้มีความต้องการจะไปพักผ่อนในสถานที่ที่ไกล ๆ ที่ปราศจากมลภาวะ จังหวัดชายทะเลเช่นจังหวัดสมุทรปราการ น่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการได้เป็นอย่างดี เนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นชายฝั่งทะเลและมีลำคลองหลายสาย มีอากาศที่สดชื่นจากลมทะเล

สมุทรปราการตั้งอยู่ที่ราบลุ่มใต้สุดของดินดอนสามเหลี่ยมปากน้ำเจ้าพระยา เป็นพื้นที่ริมน้ำเหนือก่อนไหลลงสู่อ่าวไทย แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน แบ่งจังหวัดออกเป็นสองฝั่ง ฝั่งดินมีแร่ธาตุสมบูรณ์เพราะเป็นดินตะกอนน้ำพัดพายังมีลำคลองมากมาย ในอดีตจึงปลูกข้าวได้ดีมาก แต่หลังการพัฒนาอุตสาหกรรม มีการขุดบ่อบาดาลและสูบน้ำไปใช้มาก ทำให้แผ่นดินทรุด น้ำทะเลหนุนทะลักเข้ามามาก ผลผลิตข้าวลดลง ชาวบ้านต้องเปลี่ยนไปทำสวนผลไม้และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลาสลิด หอยแมลงภู่ หอยแครง ปลากระพงขาว ฯลฯ

จังหวัดสมุทรปราการมีพื้นที่ติดชายทะเลยาวมาก ในอดีต จังหวัดนี้เคยมีป่าชายเลนอุดมสมบูรณ์ตลอดแนวถนนสุขุมวิท จากตัวเมืองเลียบชายทะเลปากอ่าวไปจนถึงตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ เป็นระยะทางกว่า 25 กิโลเมตร และตลอดแนวฝั่งอำเภอบางพลี ในตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ ก็เป็นแนวป่าชายเลนเช่นกัน แต่ในปัจจุบันป่าชายเลนของจังหวัดสมุทรปราการเสื่อมโทรมมากจนเหลือเพียงประมาณ 10% ของอดีตหรือประมาณ 1,800 ไร่ เป็นจังหวัดชายทะเลส่วนบนสุดของอ่าวไทยที่ป่าชายเลนถูกทำลายมากที่สุด

ปัจจุบัน จังหวัดสมุทรปราการจึงยังไม่ได้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากนัก เนื่องจากเดิมถูกพัฒนาให้เป็นพื้นที่อุตสาหกรรม ทำให้มีโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการเกิดขึ้นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตอำเภอบางพลีและเขตอำเภอบางเมือง ส่งผลให้เกิดมลภาวะทางน้ำและทางอากาศในสองอำเภออย่างรุนแรง ต่อมาเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 ภาวะการลงทุนในจังหวัดสมุทรปราการจึงชะลอตัวลง ประกอบกับมี พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ภาวะการลงทุนอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดสมุทรปราการที่ชะลอตัวลงและความตื่นตัวในการอนุรักษ์ธรรมชาติตลอดจนป่าชายเลน ทำให้แม้จังหวัดสมุทรปราการจะไม่ใช่พื้นที่ที่ได้รับความสนใจพิเศษ เช่น จังหวัดจันทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดทางภาคใต้ที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลแต่กระแสรองอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนก็ส่งผลกระทบให้เกิดการอนุรักษ์และปลูกป่าชายเลนเพิ่มใน

บางพื้นที่ด้วย เช่น ที่สถานตากอากาศบางปู วัดโศการาม และป้อมพระจุลจอมเกล้า เป็นต้น และต่อมา มีการสร้างสนามบินพาณิชย์นานาชาติแห่งที่สองของไทยคือสนามบินสุวรรณภูมิขึ้นในพื้นที่บางส่วนของจังหวัดสมุทรปราการ ทำให้เกิดการขยายเส้นทางคมนาคมจำนวนมากมุ่งสู่สนามบินแห่งใหม่และส่งผลให้การเดินทางไปจังหวัดสมุทรปราการสะดวกรวดเร็วขึ้นด้วย

ศักยภาพในการพัฒนาของจังหวัดสมุทรปราการจึงควรได้รับการพิจารณาใหม่ว่าจะสามารถขยายการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หรือไม่ เพราะแม้ในเขตอำเภอพระประแดงก็ยังเป็นที่ทราบกันว่ามีตำบลบางกะเจ้าที่ยังมีลักษณะความเป็นชุมชนชาวสวน มีสิ่งแวดล้อมดี มีอากาศดีจนถึงือเป็นพื้นที่ที่เป็นปอดให้พื้นที่ที่ใกล้เคียง รวมถึงกรุงเทพมหานคร

คณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการสำรวจศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ โดยเลือกพื้นที่ศึกษาจาก 4 ตำบล ใน 2 อำเภอ คือ ตำบลบางกะเจ้า และตำบลบางน้ำผึ้ง ในอำเภอพระประแดง กับตำบลแหลมฟ้าผ่า และ ตำบลนาเกลือ ในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ เป็นสนามการวิจัย

1.2 ประวัติศาสตร์และระบบนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างติดอ่าวไทย เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญมากในประวัติศาสตร์เพราะเป็นบริเวณที่แม่น้ำเจ้าพระยาไหลสู่ทะเล จึงเรียกกันทั่วไปว่า “เมืองปากน้ำ” แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายสำคัญทางเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ เพราะเป็นเส้นทางคมนาคมไปสู่นครหลวงของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมืองปากน้ำจึงมีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านมาตั้งแต่สมัยอยุธยา

หลักฐานทางธรณีวิทยาชี้ว่า ในสมัยโฮโลซีน เมื่อประมาณ 6,000 ปีที่ผ่านมา น้ำทะเลได้ท่วมจนถึงบริเวณตอนบนของจังหวัดอยุธยาในปัจจุบัน หลังจากนั้น ตะกอนที่ทับถมกันได้ทำให้แผ่นดินงอกขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งเมื่อประมาณ 800 – 900 ปีที่ผ่านมา จึงเกิดที่ราบน้ำขึ้นถึงในที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างเพราะระดับน้ำทะเลลดลงมาอยู่ในระดับปัจจุบันและผลจากการเป็นพื้นบริเวณปากแม่น้ำทำให้มีน้ำหลากล้นตลิ่งและมีน้ำท่วมจึงมีตะกอนน้ำมาและตะกอนที่ราบน้ำท่วมปิดทับชั้นตะกอนทะเลอีกทีหนึ่ง พื้นที่กว้างใหญ่ชายทะเลสมุทรปราการจึงเคยเป็นป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์มาก เป็นที่ตื่นตาตื่นใจแก่ชาวต่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยกรุงเพช เพราะเรือทุกลำต้องผ่าน “ปากน้ำ” ก่อนจึงจะเข้าพระนครได้

ชื่อเมืองพระประแดงปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยพระเจ้าอู่ทองในฐานะเป็นเมืองหน้าด่านทางทิศใต้ ตั้งอยู่ปากน้ำชายทะเล ซึ่งในขณะนั้นตั้งอยู่ที่บริเวณเขตพระโขนงในปัจจุบัน ต่อมา ย้ายมาอยู่เขตราษฎร์บูรณะในปัจจุบัน เมื่อถึงสมัยพระเจ้าทรงธรรมปรากฏว่าแผ่นดินงอกยาวออกไปจนเลยเมืองพระประแดงเดิมอีกไกลจึงทรงตั้งเมืองหน้าด่านขึ้นใหม่บนแผ่นดินที่งอกออกมาให้ชื่อว่า เมืองสมุทรปราการ หรือ กำแพงชายทะเล เมื่อถึงสมัยพระนารายณ์เมืองพระ

ประแดงเก่าหมดความสำคัญลงจึงถูกยุบ ส่วนเมืองหน้าด่านใหม่ที่พระเจ้าทรงธรรมตั้งขึ้นคือ เมืองสมุทรปราการ (แต่ชาวบ้านยังคงเรียกว่า เมืองพระประแดง) ตั้งอยู่ใกล้ปากคลองบางปลากระดี่ของแม่น้ำเจ้าพระยา เพราะจดหมายเหตุระยะทางพระอุบาลีไปลังกาทวิปในแผ่นดินพระเจ้าบรมโกศ ระบุไว้ว่า การเดินทางจากอยุธยาไปปากน้ำนั้นต้องผ่านบางปลากระดี่ก่อนจึงถึงเมืองพระประแดง

ปรากฏการณ์แผ่นดินงอกบริเวณปากน้ำเจ้าพระยาเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 1 ทรงมีพระราชดำริบูรณะเมืองพระประแดงทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยาและสร้างเมืองสมุทรปราการทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อเป็นเมืองปราการทางชายทะเลแต่ยังไม่แล้วเสร็จ สร้างได้เพียงป้อมวิหยาคมเพียงป้อมเดียวที่พระประแดงก็สวรรคต รัชกาลที่ 2 จึงทรงสร้างต่อจนสำเร็จ โดยฝั่งพระประแดงให้ชื่อว่า นครเขื่อนขันธ์ ส่วนเมืองใหม่คือสมุทรปราการและสร้างป้อมปราการเพิ่มขึ้นใหม่ 6 ป้อม ทั้งฝั่งซ้ายและขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ในสมัยรัชกาลที่ 3 มีการสร้างป้อมเพิ่มอีก 6 ป้อม ในระหว่างนี้แผ่นดินยังคงงอกออกไปเรื่อย ๆ ทั้งจากตะกอนทะเลและจากตะกอนน้ำพัดมาจากแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แผ่นดินได้ยื่นงอกออกไปจนถึงตำบลแหลมฟ้าผ่า จึงทรงสร้างป้อมเพิ่มอีก 1 ป้อม ชื่อป้อมพระจุลจอมเกล้า เป็นป้อมแบบทันสมัยใช้ปืนใหญ่ประจำป้อม (แต่ปัจจุบันจังหวัดสมุทรปราการเหลือป้อมปราการให้เห็นเพียง 2 ป้อมเท่านั้น คือ ป้อมผีเสื้อสมุทรและป้อมพระจุลจอมเกล้า)

ต่อมาเมืองนครเขื่อนขันธ์ได้เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองพระประแดง ในปี พ.ศ.2475 เมืองพระประแดงถูกยุบเป็นอำเภอพระประแดงและให้รวมอยู่กับจังหวัดสมุทรปราการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2485 จังหวัดสมุทรปราการถูกยุบไปรวมกับจังหวัดพระนคร จนถึงปี พ.ศ. 2489 รัฐบาลจึงได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งจังหวัดสมุทรปราการขึ้นอีกครั้ง และเป็นจังหวัดสมุทรปราการจนถึงทุกวันนี้

จากประวัติศาสตร์ของจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า จังหวัดนี้มีความสำคัญทั้งในทางยุทธศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ

ในทางยุทธศาสตร์ เคยเป็นเส้นทางหลบหนีของพระยาจันทน์ ชุนนางชาวเขมร ซึ่งเข้ามาสวามิภักดิ์ต่อพระนเรศวร ต่อมาแปรพักตร์หลบหนีกลับไปหาพระยาละแวกโดยขึ้นเรือสำเภากลับออกทะเลไป พระนเรศวรตามมาทันที่ปากน้ำใช้เรือสำเภามาขังเรือพระยาจันทน์แต่ตามยังไม่ทัน เมื่อไทยเริ่มทำการค้ากับโปรตุเกสและฮอลันดาในสมัยพระเอกาทศรถ ปากน้ำสมุทรปราการก็เคยมีกรณีพิพาทของ 2 ชาตินี้วันเกิดจากการแข่งขันทางการค้า ในสมัยพระนารายณ์ ไทยเคยมีข้อพิพาททางการค้ากับฮอลันดาจนถูกฮอลันดาเข้าเรือรบมาปิดปากน้ำและในปี พ.ศ.2231 เมื่อเกิดกรณีขับไล่ฝรั่งเศสในปลายสมัยพระนารายณ์และต้นสมัยพระเพทราชา เกิดการสู้รบที่ป้อมวิชัยประสิทธิ์ บางกอกเป็นแรมเดือน ฝ่ายไทยจึงมาตั้งค่ายรอบพื้นที่บริเวณปากน้ำเพื่อควบคุมการสู้รบที่ป้อมวิชัยประสิทธิ์อีกทางหนึ่ง จึงขับไล่ฝรั่งเศสสำเร็จ

ในด้านการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ เดิมพื้นที่ที่เป็นจังหวัดสมุทรปราการเป็นแอ่งตะกอนชายทะเล ต่อมาตะกอนชนิดต่าง ๆ ทั้งตะกอนทะเลและตะกอนน้ำพัดมาจากแม่น้ำลำคลองสะสมรวมตัวจนเป็นสันดอนปากแม่น้ำใหญ่ เกิดปรากฏการณ์แผ่นดินงอกเพิ่มขึ้นมาตลอดในระยะหลายพันปีที่ผ่านมา จนถึงประมาณ 800 – 900 ปีก่อน จึงกลายเป็นแผ่นดิน หลังจากนั้นแผ่นดินก็ยังงอกขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงไม่กี่สิบปีมานี้แผ่นดินก็ยังงอกจนบริเวณพระสมุทรเจดีย์ซึ่งเคยเป็นเกาะกลางแม่น้ำได้เชื่อมติดเป็นแผ่นดินผืนเดียวกันกับฝั่งแม่น้ำด้านตรงข้ามกับอำเภอเมืองสมุทรปราการ

จากพื้นฐานของระบบนิเวศสมุทรปราการที่เป็นบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึงชายฝั่งประจวบกับเป็นบริเวณปากแม่น้ำของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้เกิดป่าชายเลนขึ้นเพราะมีความอุดมสมบูรณ์มาก ป่าชายเลนจะขึ้นตามที่ราบชายฝั่งที่มีโคลนเลน น้ำทะเลท่วมถึงในขณะน้ำหนุน บางส่วนเจริญขึ้นไปตามลำน้ำที่เป็นน้ำกร่อย ป่าชายเลนเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างทะเลกับแผ่นดิน จึงทำหน้าที่คล้ายเครื่องกรองความเค็มที่ทำให้น้ำเค็มและน้ำจืดบรรจบกันได้อย่างกลมกลืน เมื่อดินตะกอนแม่น้ำพัดมาทับถมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งป่าชายเลนที่ทิ้งในสลายเน่ากลายเป็นโคลนตม ทำให้งอกขึ้นขณะที่ป่าชายเลนก็ขยายต่อไปในแอ่งตะกอนของทะเลที่มีตะกอนใหม่ ๆ ทั้งจากทะเลและแม่น้ำลำคลองทับถมเพิ่มขึ้นมา พื้นดินเดิมกลายเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำไร่ทำสวน ส่วนป่าชายเลนก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นกลายเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำไร่ทำสวน ส่วนป่าชายเลนก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นกลายเป็นปรากฏการณ์แผ่นดินงอก จากเอกสารประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอู่ทองเป็นต้นมาจะเห็นได้ว่าสมุทรปราการทั้งจังหวัดล้วนเกิดจากปรากฏการณ์แผ่นดินงอก

แต่ปัจจุบันปรากฏการณ์แผ่นดินงอกได้หายไปเกิดเป็นปรากฏการณ์ทะเลเขาะชายฝั่งแทน ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญจากการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำหลายแห่งหลังใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ เขื่อนเหล่านี้จะกักกั้นตะกอนที่แม่น้ำพัดพามาไว้ที่บริเวณเหนือเขื่อน ป่าชายเลนถูกทำลายทั้งจากการขยายตัวของเมืองอุตสาหกรรม การขุดบ่อบาดาลทำให้แผ่นดินทรุด การเผาถ่านทำฟืนจากป่าชายเลนจนเกิดขีดความสามารถในการผลิตของป่า การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ป่าชายเลน โดยเฉพาะการเลี้ยงหอยนางรมที่ต้องกันตะกอนทะเลออกไป ทำให้เกิดปรากฏการณ์แผ่นดินหดหายเข้ามาแทนที่ เช่นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า

จนถึงปัจจุบันป่าชายเลนของจังหวัดสมุทรปราการเหลืออยู่เพียง 1,857.50 ไร่ เทียบกับจังหวัดใกล้เคียง คือ สมุทรสาคร 10,601.75 ไร่, สมุทรสงคราม 7,156.25 ไร่ และกรุงเทพมหานคร 1,236.25 ไร่ (สนิท อักษรแก้ว 2539) ทั้งที่จังหวัดใกล้เคียงเหล่านี้มีพื้นที่ติดทะเลน้อยกว่าจังหวัดสมุทรปราการเป็นอย่างมาก

นอกจากความสำคัญทางประวัติศาสตร์แล้วเมืองสมุทรปราการยังมีความสำคัญทางนิเวศวิทยา เพราะเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายทะเลยาวถึง 25 กิโลเมตร พื้นที่ติดทะเลส่วนใหญ่เป็นหาดเลนโคลน เดิมจึงมีป่าชายเลนอุดมสมบูรณ์มาก แต่เนื่องจากเป็นเมืองท่าสำคัญและเป็น

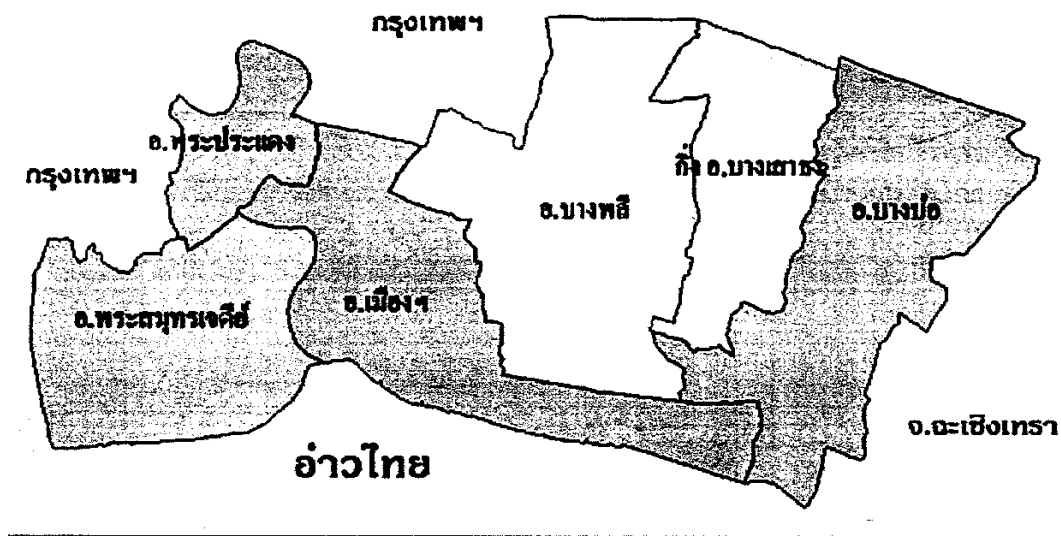
เมืองอุตสาหกรรมสำคัญนับตั้งแต่ไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ เป็นต้นมา ป่าชายเลนจึงถูกทำลายอย่างมาก ทั้งจากการขยายตัวของเมืองอุตสาหกรรม การเผาถ่าน และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่ป่าชายเลน ทำให้ปัจจุบัน จังหวัดสมุทรปราการมีพื้นที่ป่าชายเลนรวม 1,857.50 ไร่ เทียบกับจังหวัดใกล้เคียง คือ สมุทรสาคร 10,601.75 ไร่ สมุทรสงคราม 7,156.25 ไร่ และ กรุงเทพมหานคร 1,236.25 ไร่ (สมิท อักษรแก้ว 2539) ทั้งที่จังหวัดเหล่านี้มีพื้นที่ติดทะเลน้อยกว่าจังหวัดสมุทรปราการเป็นอย่างมาก

1.3 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสมุทรปราการ

1.3.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตอนปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยา และเหนืออ่าวไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13 – 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 – 101 องศาตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 1,004.092 ตร.กม. หรือประมาณ 627,557 ไร่ ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 29 กม. มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อ่าวไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร

แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดสมุทรปราการ

1.3.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลาง แยกพื้นที่ออกเป็นด้านตะวันตกและด้านตะวันออกและมีลำคลองมากมาย

โดยทั่วไปแล้วลักษณะภูมิประเทศของจังหวัด สามารถแบ่งพื้นที่ออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่ง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มทั้งหมด
2. บริเวณตอนใต้ใกล้ชายฝั่งทะเล น้ำทะเลท่วมถึงและพื้นดินจะเค็มจัดในฤดูแล้ง
3. บริเวณที่ราบกว้างใหญ่ทางตอนเหนือและตะวันออก ซึ่งจะเป็นที่ราบลุ่มติดต่อกันตลอด มีคลองชลประทานหลายแห่ง

1.3.3 หน่วยการปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 5 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 50 ตำบล 398 หมู่บ้าน 16 เทศบาล (1 เทศบาลนคร 2 เทศบาลเมืองและ 13 เทศบาลตำบล) 33 องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

ตารางที่ 1 หน่วยการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ

อ.เมือง สมุทรปราการ	อ.พระประแดง	อ.บางพลี	อ.บางบ่อ	อ.พระสมุทร เจดีย์	กิ่งอ.บางเสาธง
อบต. 6 แห่ง -แพรรษา -บางด้วน -บางเมือง -บางโปรง -เทพารักษ์ -แพรรษาใหม่	อบต. 6 แห่ง -ทรงคนอง -บางกระสอบ -บางยอ -บางน้ำผึ้ง -บางกะเจ้า -บางกอบัว	อบต. 6 แห่ง -บางพลีใหญ่ -บางแก้ว -บางโกลง -บางปลา -ราชาเทวะ -หนองปรือ	อบต. 8 แห่ง -บางเพรียง -บ้านระกาศ -คลองด่าน -บางบ่อ -บางพลีน้อย -คลองนิยม ยาดรา -คลองสวน -เปรัง	อบต. 4 แห่ง -บ้านคลองสวน -ในคลองบาง ปลากด -แหลมฟ้าผ่า -นาเกลือ	อบต. 3 แห่ง -บางเสาธง -ศรีษะจรเข้ น้อย -ศรีษะจรเข้ ใหญ่
สภาตำบลไม่มี	สภาตำบลไม่มี	สภาตำบลไม่มี	สภาตำบลไม่มี	สภาตำบลไม่มี	สภาตำบลไม่มี
เทศบาล 6 แห่ง	เทศบาล 3 แห่ง	เทศบาล 1 แห่ง	เทศบาล 3 แห่ง	เทศบาล 2 แห่ง	เทศบาล 1 แห่ง
-เทศบาลนคร สมุทรปราการ -เทศบาลตำบล สำโรงเหนือ -เทศบาลตำบล บางปู -เทศบาลตำบล แพรรษา -เทศบาลตำบล ด่านสำโรง -เทศบาลตำบล บางเมือง	-เทศบาลเมือง พระประแดง -เทศบาลเมือง ลัดหลวง -เทศบาลสำโรง ใต้	-เทศบาลตำบล บางพลี	-เทศบาลตำบล บางบ่อ -เทศบาลตำบล คลองสวน -เทศบาลตำบล คลองด่าน	-เทศบาลตำบล พระสมุทรเจดีย์ -เทศบาลตำบล แหลมฟ้าผ่า	-เทศบาลตำบล บางเสาธง

ที่มา: จากที่ทำการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ ณ เดือนมิถุนายน 2547, คั่นเมื่อ กรกฎาคม 2549,
จาก <http://www.moc.go.th/opscenter/sp/part1/part1-1.html>

1.3.4 ป่าไม้

จังหวัดสมุทรปราการ มีเนื้อที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นป่าชายเลน 1,856.25 ไร่ หรือประมาณ 0.29% ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด มีทรัพยากรป่าไม้โดยรวมเป็นอันดับที่ 69 ของประเทศ

(เนื้อที่ป่า หมายถึง เนื้อที่ป่าทุกชนิดที่สามารถสังเกตเห็นได้จากการแปลตีความภาพถ่ายจากดาวเทียม LANDSAT – 5(TM) แต่ไม่รวมพื้นที่สวนยางและสวนผลไม้)

1.3.5 แร่ธาตุ

เนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ ปัจจุบันยังไม่พบทรัพยากรทางธรณีจำพวกแร่ธาตุ น้ำมัน หรือก๊าซธรรมชาติ

1.3.6 ประชากร

จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของภาค รองจากกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 เป็นต้นมา ทำให้จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่รองรับการขยายตัวจากกรุงเทพมหานครทั้งในด้านการผลิต คือ อุตสาหกรรมและการกระจายตัวของประชากร ทำให้สมุทรปราการมีประชากรย้ายถิ่นจากที่อื่นเข้ามาในจังหวัดเป็นจำนวนมาก ซึ่งประชากรที่เคลื่อนย้ายเข้ามาในจังหวัดนี้ มีทั้งที่ย้ายและไม่ย้ายทะเบียนราษฎรเข้ามาด้วย ทำให้ประชากรที่มีอยู่จริงสูงกว่าจำนวนประชากรในทะเบียนราษฎร

ประชากร ณ เดือนมิถุนายน 2547 รวมทั้งสิ้น 1,058,117 คน ชาย 513,946 คน หญิง 544,171 คน โดยประชากรของจังหวัดสามารถแยกเป็นรายอำเภอและเทศบาล ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรจังหวัดสมุทรปราการ

อำเภอ/เทศบาล	ชาย	หญิง	รวม	จำนวนบ้าน
เมืองสมุทรปราการ	42,122	45,297	87,419	33,713
บางบ่อ	34,563	35,657	70,220	21,093
บางพลี	71,925	78,165	150,090	74,236
พระประแดง	18,917	20,285	39,202	11,177
พระสมุทรเจดีย์	32,965	34,042	67,007	21,336
กิ่งอำเภอบางเสาธง	17,082	17,792	34,874	18,619
เทศบาลตำบลบางเสาธง	7,627	8,305	15,932	9,119
เทศบาลแหลมฟ้าผ่า	6,936	7,159	14,095	4,289
เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์	6,632	6,863	13,495	5,083
เทศบาลตำบลบางพลี	3,550	3,739	7,289	1,777
เทศบาลตำบลบางบ่อ	2,537	2,599	5,136	1,343
เทศบาลตำบลคลองสวน	797	842	1,639	396
เทศบาลตำบลคลองด่าน	5,729	5,911	11,640	2,466

อำเภอ/เทศบาล	ชาย	หญิง	รวม	จำนวนบ้าน
เทศบาลตำบลบางปู	54,177	56,374	110,551	42,591
เทศบาลตำบลแพรกษา	4,080	4,161	8,241	3,782
เทศบาลตำบลบางเมือง	45,137	49,635	94,772	35,590
เทศบาลตำบลตำบลสำโรง	24,856	28,182	54,038	18,482
เทศบาลตำบลสำโรงใต้	39,251	41,304	80,555	30,854
เทศบาลตำบลสำโรงเหนือ	16,053	17,466	33,519	14,621
เทศบาลเมืองลัดหลง	36,107	38,602	74,709	34,327
เทศบาลเมืองพระประแดง	5,782	5,976	11,758	2,104
เทศบาลนครสมุทรปราการ	36,121	35,815	71,936	14,520
รวมทั้งสิ้น	513,946	544,171	1,058,117	401,518

ที่มา: จากที่ทำการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ ณ เดือนมิถุนายน 2547, ค้นเมื่อ กรกฎาคม 2549,

จาก <http://www.moc.go.th/opscenter/sp/part1/part1-1.html>

1.3.7 โครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นในจังหวัด

การจัดองค์กรบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีหน่วยราชการที่อยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด คือ ส่วนราชการต่าง ๆ ในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน

ส่วนราชการในระดับจังหวัดเป็นหน่วยงาน 2 ลักษณะ คือ หน่วยบริหารราชการส่วนภูมิภาคประจำจังหวัด และหน่วยบริหารราชการส่วนกลางในจังหวัด (ที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลาง)

หน่วยบริหารราชการส่วนภูมิภาคประจำจังหวัดของจังหวัดสมุทรปราการ มีทั้งสิ้น 37 หน่วยงาน สังกัดกระทรวงมหาดไทย 5 หน่วยงานและสังกัดกระทรวง ทบวง กรมอื่น ๆ อีก 32 หน่วยงาน ส่วนหน่วยบริหารราชการส่วนกลางในจังหวัด มีทั้งสิ้น 36 หน่วยงาน เป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวง ทบวง กรมอื่น ๆ ทั้งสิ้น 26 หน่วยงาน หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย 4 หน่วยงาน และหน่วยงานอิสระ 3 หน่วยงาน

ส่วนการจัดองค์กรบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมี 3 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และ 1 สภาตำบล

1.3.8 การรวมกลุ่มและแหล่งเงินทุนในท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทยมุ่งพัฒนาชนบท เพื่อยกฐานะเศรษฐกิจของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเงินทุนในท้องถิ่น สำหรับการประกอบอาชีพ พัฒนาการลงทุน การผลิตและการตลาด ตลอดจนการบริหารจัดการเชิงธุรกิจในหมู่บ้าน โดยการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกัน ซึ่งได้ดำเนินการในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

1. จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 42 แห่ง มีเด็กเล็กที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดู 3,600 คน และเด็กเล็กที่ได้รับการพัฒนานอกศูนย์ 788 คน
2. จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล 33 แห่ง สมาชิกนอกระบบ 2,700 คน ในระบบ 1,660 คน
3. จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับต่าง ๆ รวม 352 คณะ จำนวน 3,505 คน

- คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด	1	คณะ	33	คน
- คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ	6	คณะ	169	คน
- คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล	33	คณะ	495	คน
- คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน	312	คณะ	2,808	คน
4. จัดให้มีอาสาสมัคร โดยมีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน 1,248 คน และอาสาพัฒนาชุมชน 66 คน
5. จัดตั้งศูนย์พัฒนาตำบล – แห่ง

1.3.9 การใช้พื้นที่และการถือครองที่ดินทางการเกษตร

- การใช้พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ
- พื้นที่ทั้งหมด 628,506 ไร่
- เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร 238,526 ไร่ (37.95%)
- พื้นที่ป่าไม้ (ที่มีสภาพเป็นป่าชายเลน) 1,875 ไร่ (0.30%)
- เป็นพื้นที่ไม่ได้จำแนก 388,105 ไร่ (61.75%)
- การถือครองที่ดินทางการเกษตรเป็นของเกษตรกรเอง 35,770 ไร่ (15%)
 คราวเรือนเกษตร 16,815 ครัวเรือน แรงงานภาคเกษตร 50,445 คน เป็นพื้นที่
 เข้าผู้อื่น 20,547 ไร่ (84.95%) และได้ทำฟรี 200 ไร่ (0.08%)

1.3.10 ข้อมูลอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีความได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ใกล้ศูนย์กลางของประเทศและยังเป็นแหล่งวัตถุดิบที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เป็นคลังสินค้าที่สำคัญ นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทำให้การขนส่งวัตถุดิบและสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอต่าง ๆ มีความสะดวกและเสียค่าใช้จ่ายต่ำ จึงมีส่วนสนับสนุนให้นักลงทุนเข้ามาประกอบกิจการ ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก โดยจังหวัดสมุทรปราการในปัจจุบันนับได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดแห่งหนึ่ง เป็นลำดับที่ 2 รองจากกรุงเทพมหานคร

การลงทุนภาคอุตสาหกรรม ขณะนี้จังหวัดสมุทรปราการมีกฎหมายห้ามการลงทุนหรือขยายกิจการที่เป็นอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ภาวะในเรื่องการลงทุนของปี

พ.ศ.2541 จึงชะลอตัว แต่มีโครงการสนามบินพาณิชย์นานาชาติแห่งที่สองของประเทศ คือ สนามบินสุวรรณภูมิ จะช่วยทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ในอนาคตสิ่งที่จะต้องทำคือแก้ปัญหา ด้านการจราจรที่ยังไม่คล่องตัวในช่วงเวลาเร่งด่วน อันเป็นปัญหาเดียวกับกรุงเทพมหานครและ เชียงใหม่ รวมทั้งต้องเร่งรัดพัฒนาการสื่อสาร โทรคมนาคม สาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา ให้มี ปริมาณเพียงพอกับความต้องการและสามารถรองรับความเจริญก้าวหน้าที่จะตามมาพร้อมกับ สนามบินพาณิชย์นานาชาติแห่งที่สอง

สำหรับจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการ ณ สิ้นปี พ.ศ. 2546 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,532 โรงงาน ดังนี้

1) โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมบางปู	จำนวน 350	โรงงาน
2) โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมบางพลี	จำนวน 127	โรงงาน
3) โรงงานนอกนิคมอุตสาหกรรม	จำนวน 5,055	โรงงาน

1.3.11 สมุทรปราการ : เมืองอุตสาหกรรม

สาเหตุที่จังหวัดสมุทรปราการ เป็นแหล่งที่รวบรวมของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ มากมาย คงเป็นเพราะจังหวัดสมุทรปราการมีความเหมาะสมกับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ประเภทต่าง ๆ คือ

1. เป็นแหล่งที่มีท่าเรือในการขนส่งสินค้าได้สะดวก
2. มีการคมนาคมได้หลายทาง
3. เป็นแหล่งที่ทั้งขยะและสิ่งปฏิกูลได้ง่าย
4. เป็นแหล่งลุ่มแม่น้ำจึงทำให้เหมาะแก่การทำโรงงานอุตสาหกรรม โดยที่เวลาหน้าน้ำหลากน้ำจะไม่ท่วมและหน้าแล้งก็ยังมีน้ำในการประกอบการในโรงงานอุตสาหกรรม
5. เป็นแหล่งที่มีน้ำจากใต้ดินพอสมควร จึงทำให้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการลำเลียง นำมาใช้ในการประกอบการทำอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3 อุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ

อุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ	จำนวนโรงงาน	คิดเป็นร้อยละ
1.อุตสาหกรรมเกษตร	123	2.16
2.อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	241	4.24
3.อุตสาหกรรมสิ่งทอ	586	10.3
4.อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	150	2.63
5.อุตสาหกรรมเครื่องหนัง กระเป๋า รองเท้า	293	5.15

อุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ	จำนวนโรงงาน	คิดเป็นร้อยละ
6.อุตสาหกรรมไม้&ผลิตภัณฑ์จากไม้ ยกเว้นเฟอร์นิเจอร์	323	5.7
7.อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์	101	1.8
8.อุตสาหกรรมการพิมพ์ โฆษณา การพิมพ์	82	1.44
9.อุตสาหกรรมเคมี	247	4.34
10.อุตสาหกรรมปิโตรเลียม ถ่านโค้ก เชื้อเพลิง	20	0.35
11.อุตสาหกรรมยางและพลาสติก	688	12.10
12.อุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน	193	3.4
13.อุตสาหกรรมโลหะประดิษฐ์	1150	20.23
14.อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน	560	9.85
15.อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์	106	1.86
16.อุตสาหกรรมเครื่องจักรสำนักงาน	59	1.03
17.อุตสาหกรรมเครื่องอุปกรณ์วิทยุ โทร และการสื่อสาร	14	0.25
18.อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า	311	5.5
19.อุตสาหกรรมการขนส่งอื่น ๆ	26	0.46
20.อุตสาหกรรมอุปกรณ์ทางการแพทย์	9	0.16
21.อุตสาหกรรมอื่น ๆ	401	7.05
รวม	5,683	100

ที่มา: จาก "กรมโรงงานอุตสาหกรรม," กระทรวงอุตสาหกรรม, 2549, ค้นเมื่อ กรกฎาคม 2549, จาก <http://www2.diw.go.th/factory/tumbol.asp>

จากตารางที่ 3 พบว่า โรงงานอุตสาหกรรมที่มีมากที่สุดในจังหวัดสมุทรปราการ คือ อุตสาหกรรมโลหะประดิษฐ์ รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับยางและพลาสติก, อุตสาหกรรมสิ่งทอ, อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน, อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้, อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า, อุตสาหกรรมเครื่องหนัง กระเป๋า รองเท้า, อุตสาหกรรมเคมี, อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม และอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน

จะเห็นได้ว่า โรงงานอุตสาหกรรมที่มีมาก 10 อันดับ รวม 4389 แห่ง จาก 5532 แห่ง เป็นอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาก แม้ยังมีบทบาทสำคัญมากในสายพานทางเศรษฐกิจของประเทศและจังหวัดเอง แต่แนวโน้มใหม่ ๆ ของความต้องการของผู้บริโภคกำลังเพิ่มขึ้นในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านคุณภาพชีวิตและวัฒนธรรม ตลอดจนการเปิดใช้สนามบินสุวรรณภูมิจะกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการนำนักท่องเที่ยวทั้งจากภายในและภายนอกประเทศให้ผ่านเข้ามาในพื้นที่นี้ หากมีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวรองรับนักท่องเที่ยวได้ดี นักเดินทางเหล่านี้ก็จะไม่เพียงใช้สมุทรปราการเป็นแค่จุดผ่านทาง แต่อาจใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระยะสั้นหรือยาวก่อนจะเดินทางไปทีอื่น ๆ ได้

1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ โดยสำรวจเปรียบเทียบระหว่างตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ย่านสวนบางกะเจ้า ในเขตอำเภอพระประแดง กับตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ ในเขตอำเภอพระสมุทรเจดีย์
2. เพื่อเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษานำร่องไปสู่การสร้างตัวแบบทางเศรษฐกิจโดยศึกษาปัจจัยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวของชุมชนบางน้ำผึ้งภายใต้แนวคิดของทฤษฎีทุนมนุษย์
3. เพื่อฝึกนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในการทำวิจัยภาคสนาม คือ การสำรวจเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลปฐมภูมิและการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

บทที่ 2

ข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์

การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ หรืออาจเรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Eco-tourism” ซึ่งเป็นคำที่ผสมกันระหว่างคำว่า Ecology หรือนิเวศวิทยา กับคำว่า Tourism หรือการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ในวงการท่องเที่ยวยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ “Nature Tourism” หรือ “Bio-tourism” หรือ “Green Tourism” แทน “Eco-Tourism” ได้เช่นกัน เพื่อป้องกันให้เห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism)

สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (IUCN หรือ The World Conservation Union) ให้นิยามว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” หมายถึง “การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ธรรมชาติ รวมทั้งวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นทั้งในอดีตและปัจจุบันเพื่อการสนับสนุนการและสร้างจิตสำนึกซึ่งมีคุณค่าต่อการอนุรักษ์ โดยการท่องเที่ยวนำจะได้รับผลกระทบจากนักท่องเที่ยวน้อยที่สุดและเป็นประโยชน์ต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น”

ส่วนสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท) ได้ให้ความหมายของคำว่า Ecotourism คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยส่งผลกระทบตั้งแต่เศรษฐกิจขั้นพื้นฐานและบริการท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดรายได้และมีการจ้างงาน ส่งผลให้มีการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพและช่วยให้เกิดการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น

การสำรวจศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการนั้นจะต้องสำรวจทั้งด้านนักท่องเที่ยวและทางด้านศักยภาพของท้องถิ่น อันประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงภูมิประเทศ จุดที่จะไปท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและที่สำคัญที่สุดคือ ทรัพยากรมนุษย์ของชุมชนที่ศึกษา

2.1 ข้อมูล

การศึกษารั้งนี้จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ

2.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ของงานวิจัยนี้มี 2 ประเภท คือ

1. เก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจำนวน 87 ราย และผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวในตลาดน้ำบางน้ำผึ้งจำนวน 42 ราย โดยการสัมภาษณ์ 2 ครั้ง เพื่อให้ได้รายละเอียดสำหรับการวิเคราะห์ รวมแบบสอบถามที่ใช้วิเคราะห์ผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัว 76 ชุด
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตโดยคณะผู้วิจัยจำนวน 8 ราย ออกไปสังเกตตามแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการพูดคุยกับผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการอาชีพของชุมชน

2.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากข้อมูลของทางราชการ ได้แก่ กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ข้อมูลจากสำนักงานสถิติจังหวัดสมุทรปราการ และข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลความเป็นมาของระบบนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ จากเอกสารทางประวัติศาสตร์

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ในรูปของตัวเลขร้อยละและสถิติวิเคราะห์ (analytical statistics) โดยการประมาณค่าสมการรายได้

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นพจิตร เหลืองช่อสิริ (2548) ศึกษาป่าชายเลนบางขุนเทียนที่กำลังเผชิญกับปัญหาการเสื่อมโทรมและลดขนาดลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากถูกคลื่นทะเลกัดเซาะและถูกบุกรุกทำลายเพื่อเปลี่ยนสภาพไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมูลค่าป่าชายเลนในเขตบางขุนเทียนให้เป็นตัวเงิน จากนั้นคำนวณหามูลค่าของป่าชายเลนในเขตบางขุนเทียนด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ผลการศึกษาพบว่า มูลค่าของการสงวนไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคตมีประมาณ 489,968,280.62 บาทต่อปี และมูลค่าความคงอยู่ของป่าชายเลนบางขุนเทียน มีค่าประมาณ 662,653,619.06 บาทต่อปี ดังนั้น มูลค่าป่าชายเลนในเขตบางขุนเทียน มีค่าประมาณ 1,152,621,899.68 บาทต่อปี ซึ่งมูลค่าที่คำนวณได้นี้ชี้ให้เห็นว่า ป่าชายเลนมี

ความสำคัญและมีประโยชน์ต่อประชาชนจึงควรดูแลฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าชายเลนบางขุนเทียนให้มีสภาพดีและอุดมสมบูรณ์ตลอดไป

ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์และความต้องการใช้บริการนักท่องเที่ยวต่างชาติเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านความต้องการในการซื้อผลิตภัณฑ์ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเลือกซื้อสินค้าและของที่ระลึกประเภทเสื้อผ้ามากที่สุด รองลงมาคือ สินค้าประเภทหัตถกรรมไทยและเครื่องหนัง ตามลำดับ
2. ด้านความต้องการใช้บริการการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวชาวเอเชียนิยมการท่องเที่ยวเชิงสันตนาการ ประเภทไนท์คลับ ดิสโก้เทค ร้องเพลงและเต้นรำ ชาวยุโรปและอเมริกันนิยมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม การเยี่ยมชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีไทย รองลงมาคือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
3. แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสำคัญกับเรื่องของการมีเอกลักษณ์ความเป็นไทยและความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวมากที่สุด ขณะเดียวกันควรมีความตระหนักเรื่องการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติ

ยศ สันตสมบัติและคณะ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการจัดการทรัพยากร ” โดยศึกษาพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งผืนป่ายังคงสภาพความสมบูรณ์ มีความหลากหลายของระบบนิเวศและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพราะประชากรจังหวัดแม่ฮ่องสอน กว่า 50% เป็นกลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูง เช่น ม้ง ลีซอ อาข่า มูเซอร์ จีนฮ่อ ปกาเกอญอ เป็นต้น ส่วนบริเวณพื้นราบเป็นที่อยู่ของชุมชนชาวไตหรือไทใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านมักถูกธุรกิจท่องเที่ยวจากภายนอกดึงดวงผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ชาวบ้านกลายเป็น ผู้ถูกเที่ยว ถูกเอาเปรียบ ขาดความมั่นใจในตนเอง แต่ชุมชนชาวบ้านและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก็มีศักยภาพทั้งในการจัดการกับทรัพยากร และมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวโดยสามารถอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ให้ชาวบ้านสามารถรักษาสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี ของชุมชนเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ต่อไปอย่างมีศักดิ์ศรี และช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่และอำนาจต่อรองของชาวบ้านให้สูงขึ้นได้

คณะวิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทยว่า ควรให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างชัดเจน กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ

ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรม คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่
ควรกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิในการ
จัดการทรัพยากร รัฐควรพัฒนาระบบตรวจสอบและพิจารณาการให้สัญชาติแก่ประชาชนบนที่สูง
อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ชุมชนมีความมั่นใจในสิทธิและฐานะพลเมืองไทย ควรจัดเวที
แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมบทบาทองค์กรพัฒนาเอกชนใน
ด้านการประสานงานระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับภาคเอกชนและหน่วยงานรัฐ เพื่อสร้างเครือข่าย
ชุมชนท้องถิ่นให้กว้างขวาง การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและ
ความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ซูวิทย์ นิรัตน์ตระกูล (2544) การท่องเที่ยวชุมชน : Life – Seeing vs Sightseeing
ได้เสนอแนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยวชนบท กรณีศึกษาจากเมกา การ
พัฒนาด้านการท่องเที่ยวชุมชนของจาเมกา มีขั้นตอนการทำงานที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ถูกผิด
มาตลอด ปัจจุบันจาเมกาเสนอกรอบแนวคิดเรื่องกระบวนการสร้างการท่องเที่ยวชุมชน ขั้นตอน
ที่น่าเสนอประกอบด้วย การกำหนดจุดขายเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน, ประสพการณ์ชุมชน, การ
พัฒนาสินค้า/กลยุทธ์ที่ดำเนินการในชุมชน, การก่อตั้งมูลนิธิชุมชนที่ยั่งยืนเพื่อการท่องเที่ยวและ
การกำหนดโปรแกรมการขายที่น่าสนใจ

รวงทอง ชัยประสพ (2534) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่กำหนดรายได้ของผู้ประกอบอาชีพ
ส่วนตัวของประเทศไทย เรื่อง ปัจจัยที่กำหนดรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวในเขตเมือง
ของประเทศไทย โดยเน้นศึกษาผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวในกิจการร้านอาหาร, ร้านเสริมสวย,
ร้านถ่ายรูป และหอพัก ข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลจากการสำรวจ โดยใช้ตัวอย่าง 189 ตัวอย่าง
การวิเคราะห์ใช้แนวการวิเคราะห์สมการรายได้ของทฤษฎีทุนมนุษย์ โดยเพิ่มตัวแปรที่จะมี
อิทธิพลต่อการกำหนดรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว ซึ่งได้แก่ จำนวนลูกจ้าง, ความพอใจ
ในอาชีพ และเงินทุนเพื่อเริ่มธุรกิจส่วนตัว

Nomodins (2000) ทำการศึกษาเรื่อง “Sustainability and Regional Development
The Case of Tourism Sector in Southern Europe” : ได้ศึกษาภายใต้กรอบการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวในยุโรป พบว่าในระยะยาวแล้วการท่องเที่ยวจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่น
รวมถึงในระดับประเทศ ซึ่งเป็นแนวทางที่มีประสิทธิผลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จาก
ความเชื่อมโยงจากกิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจที่อาศัยทรัพยากรของท้องถิ่นในการผลิตให้
คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น เกิดการปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น นอกจากการท่องเที่ยวที่จะ

ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นผลกระทบในทางบวกแล้ว ยังส่งผลกระทบในทางลบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เช่น เกิดปัญหาน้ำเสีย มลพิษทางอากาศ เป็นต้น

David Arikin (1996) Ecotourism : A Tool for Development : ศึกษาถึงบทบาทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ อาศัยวิธีทางจิตวิทยาความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวใน Monorch Butterfly ประเทศเม็กซิโก พบว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนววิธีการที่ดีในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยส่งผลกระทบตั้งแต่เศรษฐกิจขั้นพื้นฐานและบริการท้องถิ่น นอกจากนั้นยังทำให้เกิดรายได้และมีการจ้างงาน ส่งผลให้มีการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพและช่วยให้เกิดการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น

Khan (1997) Tourism Development and Dependency Theory : Mass Tourism vs Ecotourism : ได้ศึกษาถึงบทบาทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลาตินอเมริกาและแอฟริกา ซึ่งศึกษาโครงสร้างพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสำรวจในพื้นที่ผลการศึกษา พบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีผลกระทบโดยตรงต่อการสนับสนุน ความเป็นธรรมในสังคม โดยเฉพาะการกระจายรายได้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนา แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ตามนโยบายขาดความสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า ประเทศกำลังพัฒนามีการท่องเที่ยวเจริญเติบโตสูง ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจขณะที่ภาครัฐจะมีรายได้จากภาษี จากการซื้อสินค้าและบริการของนักท่องเที่ยว โดยผลของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะเป็นส่วนช่วยรักษาดุลการค้าระหว่างประเทศด้วยและเชื่อว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนพัฒนาประเทศ

Lewis and Western (1996) A Case Study of Process of Tourism Development in Four Indiana Rural Communities : ศึกษาถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการท่องเที่ยวในการพัฒนาชุมชน ชนบท โดยอาศัยข้อมูลระดับปฐมภูมิจากประชาชนในมลรัฐ Indiana ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งองค์ประกอบของเรื่องชีวิต ได้แก่ องค์กรท่องเที่ยวในชุมชน, การลงทุนในทรัพยากร, การควบคุมดูแลทรัพยากร, ประสิทธิภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวและแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่าการท่องเที่ยวส่งผลทำให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า องค์กรชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ในชุมชนชนบท

บทที่ 3

ผลของการศึกษา

ในการศึกษาสำรวจศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดสมุทรปราการนี้ คณะผู้วิจัยได้เลือกศึกษาพื้นที่ 4 ตำบล ใน 2 อำเภอ กล่าวคือ ตำบลบางกะเจ้า และตำบลบางน้ำผึ้ง ในเขตอำเภอพระประแดง กับ ตำบลแหลมฟ้าผ่า และตำบลนาเกลือ ในเขตอำเภอพระสมุทรเจดีย์

3.1 ตำบลบางกะเจ้าและตำบลบางน้ำผึ้ง

3.1.1 ตำบลบางกะเจ้า

ตำบลบางกะเจ้าเป็นพื้นที่เล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พื้นที่ส่วนใหญ่โดยทั่วไปอยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา โดยด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกจดแม่น้ำเจ้าพระยาและตำบลบางน้ำผึ้ง ด้านทิศใต้ติดกับพื้นที่ตำบลบางยอ ทิศตะวันออกติดกับตำบลบางกอบัว มีพื้นที่รวม 2.89 ตารางกิโลเมตร เป็นที่ราบลุ่ม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป นิยมทำสวนผสม ปลูกมะพร้าว หนาก พลู หนากแดง มะม่วงน้ำดอกไม้ มะปราง ส้มโอ ชนุน ชมพู่มะเหมี่ยว มะละกอ กล้วย ส้ม ตลอดจนพืชผักสวนครัวอีกมากมาย นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมอันร่มรื่นยังประกอบไปด้วยพันธุ์ไม้ป่าชายเลนอีกหลากหลายชนิด โดยเฉพาะ ต้นจาก ต้นลำพู โพทะเล ทองหลวง เหงือกปลาหมอ ยอ สะเดา ชีเหล็ก ข่อย เป็นเหตุให้มีสัตว์ต่าง ๆ มาอาศัยอยู่ตามธรรมชาติมากมาย ในหมู่แมกไม้จะมีกระรอก กระแต กระต๊าก นกเขาใหญ่ นกกิ้ง นกนางแอ่น นกนางนวล นกกาน้ำ นกคุ่ม นกแซงแซว นกกาน้ำ นกกาน้ำเหว่า นกกระยางและหมู่แมลงชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะตอนเย็นค่ำจะมีฝูงหิ่งห้อยบินกระพริบส่องแสงวูบวาบตามหมู่ไม้และลำพูแลดูสวยงามซึ่งจะหาชมจากท้องถิ่นอื่นได้ยากนัก

ด้วยสภาพพื้นที่คูคลองและร่องสวนที่อยู่ติดลำน้ำเจ้าพระยาจึงทำให้สัตว์น้ำต่าง ๆ ชุกชุม อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารของชาวบ้านบางกะเจ้าเป็นอย่างดี ทั้งกุ้งแม่น้ำ ปลาตุก ปลาช่อน ปลานิล ปลาหมอ ปลาสลิด ปลากระชิว ปลาไหล ตลอดจนหอยขมที่หางมารับประทานได้ตามร่องสวนทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีสัตว์เลื้อยคลานครึ่งบกครึ่งน้ำจำพวก ตะพาบ ตัวเงินตัวทอง (เหี้ย, ตะกวด) งูกินแมลง ฯลฯ อีกมากมายที่สภาพนิเวศยังคงอยู่ตราบทุกวันนี้

ความเป็นมาของชื่อตำบลบางกะเจ้า ยังไม่กำหนดชัดเจนว่าเป็นมาอย่างไร แต่สันนิษฐานจากคำว่า กะเจ้า ซึ่งหมายถึง นกยาง หรือนกกระยาง อาจกะเนองได้ว่า แต่ก่อนนี้คงมีนกกระยางอาศัยอยู่จำนวนมากในพื้นที่นี้ คอยดักจับสัตว์น้ำตามริมป่าชายเลนกินเป็นอาหาร ซึ่งอุดมสมบูรณ์และมีอยู่มากก็เป็นได้ แต่ปัจจุบันนี้มีไม่มากนัก หรือตามตำนานเล่าขานสืบทอดกัน

มาว่า พื้นที่บางกะเจ้าแห่งนี้มีสภาพทางภูมิศาสตร์ ดินฟ้าอากาศที่มีความร่มเย็นเป็นธรรมชาติ มากไม่ร้อนเหมือนทางฝั่งพระนครหรือกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนี้เหมาะสมกับการตั้ง บ้านเรือนเพื่อพักอาศัยเป็นอย่างยิ่ง

บางกะเจ้านี้ตั้งอยู่อำเภอพระประแดงติดลำน้ำเจ้าพระยาฝั่งตรงข้ามจะเป็นช่องนนทรี และพระโขนง (คลองเตย) ซึ่งสมัยนั้นจะมีเหล่าขุนนางชั้นสูงที่มียศถาบรรดาศักดิ์อาศัยอยู่มาก พวกที่เป็นหญิงจะนิยมไว้ผมมวยสูงรัดเกล้า ได้อพยพหลบหนีข้ามฝั่งน้ำเจ้าพระยามาด้วยเหตุ ใดไม่แน่ชัดทางลำคลองสายหนึ่ง เพื่อมายังฝั่งตรงข้าม จนชาวบ้านขนานนามว่า ช่องนางหนี ปัจจุบันเรียก ช่องนนทรี และลำคลองอีกสายหนึ่งที่มาถึงฝั่งตรงข้าม ชาวบ้านจึงเรียก คลองรัดเกล้า ตามลักษณะที่พบเห็น บ้างก็เรียกว่า คลองบ้านเจ้า เมื่อมาอยู่อาศัยกันมากขึ้น คนทั่วไปจึง เรียกและขนานนามพื้นที่นี้ว่า บางบ้านเจ้าบ้าง บ้านรัดเกล้าบ้าง ต่อมาเมื่อเหตุการณ์ เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา บางบ้านเจ้ากลายเป็น บางกะเจ้า トラบจนทุกวันนี้

บางกะเจ้าเป็นชื่อเรียกพื้นที่ด้านในที่แม่น้ำเจ้าพระยานับตั้งแต่ช่วงเขตยานนาวา เขต คลองเตย เขตพระโขนง และเขตบางนา โอบล้อม แต่ภายในพื้นที่นี้ ประกอบขึ้นด้วย 3 ตำบล คือ ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง และตำบลบางกอบัว มีถนนเพชรหึงงเชื่อมจาก ถนนสุข สวัสดิ์ บริเวณสามแยกพระประแดง เป็นถนนหลักเข้าสู่บางกะเจ้า เนื่องจากมีแม่น้ำเจ้าพระยา โอบล้อมแทบจะรอบพื้นที่ เส้นทางคมนาคมสู่บางกะเจ้าจึงทำได้โดยเรือข้ามฟากหลายจุดอีก ด้วย คือ

1. ท่าเรือวัดคลองเตยนอก สามารถข้ามมายังท่าเรือบางกะเจ้า
2. ท่าเรือคลองเตย สามารถข้ามมายังท่าเรือวัดบางกอบัว
3. ท่าเรือบางนา สามารถข้ามมายังท่าเรือวัดบางน้ำผึ้ง
4. ท่าเรือข้ามฟากถนนปู่เจ้าสมิงพราย สามารถข้ามมายังท่าเรือพระประแดง บริเวณ ไกล ๆ ท่าเรือข้ามฟากนี้ยังมีท่าแพขนานยนต์ด้วย

ข้อมูลทั่วไปของชุมชน ตำบลบางกะเจ้า

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรแยกตามหมู่บ้าน ตำบลบางกะเจ้า

หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	ประชากร		รวม	รายได้เฉลี่ย /คน/ปี
		ชาย	หญิง		
1. บ้านคลองสวนหมาก	77	112	137	249	51,700
2. บ้านบางกะเจ้า (หมู่ 6)	97	186	205	391	42,900
3. บ้านบางกระเบื้อง	249	435	487	922	50,900
4. บ้านบางกระเบื้องล่าง	172	332	352	684	52,450
5. บ้านบางกะเจ้า (หมู่ 9)	89	149	194	343	51,620
6. บ้านบางกะเจ้า (หมู่ 7)	72	119	139	258	40,000
7. บ้านบางกะเจ้า (หมู่ 1)	27	51	49	100	38,930
8. บ้านวัดใหญ่	141	248	303	551	40,360
9. บ้านใหญ่	185	332	349	681	57,590
รวม	1,109	1,964	2,215	4,179	
คิดเป็นร้อยละ		47.00	53.00		

ที่มา: ปรับปรุงจาก กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2548

3.1.1.1 ข้อมูลทั่วไปบ้านคลองสวนหมาก

บ้านคลองสวนหมาก หมู่ 8 ตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 77 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 249 คน ชาย 112 คน หญิง 137 คน พื้นที่ทำสวนผลไม้ทั้งหมด 15 ไร่ ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้มีจำนวน 3 ครัวเรือน พื้นที่ทำไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด 25 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไม้ดอกไม้ประดับหรือเพาะพันธุ์ไม้เพื่อขายจำนวน 5 ครัวเรือน ไม้ดอกไม้ประดับหรือพันธุ์ไม้ที่ปลูกกันมาก คือ หมากผู้ หมากเมีย ถนนสายที่อยู่เฉพาะภายในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน ถนนที่ใช้เดินทางไปยังอำเภอมีจำนวน 1 เส้นทาง เส้นทางที่สะดวกที่สุดจากหมู่บ้านถึงอำเภอที่ใกล้ที่สุดระยะทางทั้งหมด 7 กิโลเมตร แยกเป็น ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 7 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 40 นาที

3.1.1.2 ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกะเจ้า

บ้านบางกะเจ้า หมู่ 6 ตำบลบางกะเจ้า อำเภอ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนครัวเรือน 97 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 391 คน ชาย 186 คน หญิง 205 คน พื้นที่ทำสวนผลไม้ทั้งหมด 35 ไร่ ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้มีจำนวน 32 ครัวเรือน พื้นที่ทำไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด 35 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไม้ดอกไม้ประดับหรือ

เพาะพันธุ์ไม้เพื่อขายจำนวน 35 ครัวเรือน ไม้ดอกไม้ประดับหรือพันธุ์ไม้ที่ปลูกกันมาก คือ หมากผู้ หมากเมีย ถนนสายที่อยู่เฉพาะภายในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 500 เมตร ถนนที่ใช้เดินทางไปยังอำเภอมีจำนวน 1 เส้นทาง เส้นทางที่สะดวกที่สุดจากหมู่บ้านถึงอำเภอที่ใกล้ที่สุดระยะทางทั้งหมด 6 กิโลเมตร แยกเป็น ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 6 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 30 นาที

บริการสาธารณะ

- ศาสนสถาน เช่น วัด มัสยิด โบสถ์ และอื่น ๆ
- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานและอาสาสมัครสาธารณสุข ให้บริการ
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.)
- โรงเรียนภาคบังคับ 9 ปี หรือหมู่บ้านอยู่ในรัศมีไม่เกิน 3 กิโลเมตร
- หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายที่ใช้การได้
- ห้องสมุดประชาชน หรือห้องสมุดโรงเรียน หรือห้องสมุดวัด
- สถานที่พักผ่อน สวนสาธารณะหมู่บ้าน
- สนามเด็กเล่น ที่มีเครื่องเล่นตั้งแต่ 3 ชนิดขึ้นไป

3.1.1.3 ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกระเปื้อง

บ้านบางเปื้อง หมู่ 2 ตำบลบางกะเจ้า อำเภอ พระประแดง จังหวัด

สมุทรปราการ มีจำนวนครัวเรือน 249 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 922 คน ชาย 435 คน หญิง 487 คน พื้นที่ทำสวนผลไม้ทั้งหมด 20 ไร่ ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้มีจำนวน 10 ครัวเรือน พื้นที่ทำไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด 20 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไม้ดอกไม้ประดับหรือเพาะพันธุ์ไม้เพื่อขายจำนวน 10 ครัวเรือน ไม้ดอกไม้ประดับหรือพันธุ์ไม้ที่ปลูกกันมาก คือ หมากผู้ หมากเมีย ถนนสายที่อยู่เฉพาะภายในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 200 เมตร ถนนที่ใช้เดินทางไปยังอำเภอมีจำนวน 1 เส้นทาง เส้นทางที่สะดวกที่สุดจากหมู่บ้านถึงอำเภอที่ใกล้ที่สุดระยะทางทั้งหมด 8 กิโลเมตร แยกเป็น ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 8 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 35 นาที

บริการสาธารณะ

- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานและอาสาสมัครสาธารณสุข ให้บริการ
- หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายที่ใช้การได้
- สนามเด็กเล่น ที่มีเครื่องเล่นตั้งแต่ 3 ชนิดขึ้นไป

3.1.1.4 ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกระเปื้องล่าง

บ้านบางกระเปื้องล่าง หมู่ 3 ตำบลบางกะเจ้า อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ มีจำนวนครัวเรือน 172 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 684 คน ชาย 332 คน หญิง 352 คน พื้นที่ทำสวนผลไม้ทั้งหมด 51 ไร่ ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้มีจำนวน 7 ครัวเรือน พื้นที่ทำไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด 31 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไม้ดอกไม้ประดับหรือ เพาะพันธุ์ไม้เพื่อขายจำนวน 72 ครัวเรือน ไม้ดอกไม้ประดับหรือพันธุ์ไม้ที่ปลูกกันมาก คือ หมากผู้ หมากเมีย ถนนสายที่อยู่เฉพาะภายในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน ถนนลาดยางหรือ คอนกรีต 700 เมตร ถนนที่ใช้เดินทางไปยังอำเภอมีจำนวน 1 เส้นทาง เส้นทางที่สะดวกที่สุด จากหมู่บ้านถึงอำเภอที่ใกล้ที่สุดระยะทางทั้งหมด 8 กิโลเมตร แยกเป็น ถนนลาดยางหรือ คอนกรีต 8 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 40 นาที

บริการสาธารณะ

- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานและอาสาสมัครสาธารณสุข ให้บริการ
- หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายที่ใช้การได้
- ลานตากผลผลิตทางการเกษตร
- ร้านค้าที่ประชาชนร่วมกันในการลงทุน
- ลานกีฬาหรือสนามกีฬาของหมู่บ้าน
- สถานที่พักผ่อน สวนสาธารณะของหมู่บ้าน
- สนามเด็กเล่น ที่มีเครื่องเล่นตั้งแต่ 3 ชนิดขึ้นไป

3.1.1.5 ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกะเจ้า

บ้านบางกะเจ้า หมู่ 9 ตำบลบางกะเจ้า อำเภอ พระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ มีจำนวนครัวเรือน 89 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 343 คน ชาย 149 คน หญิง 194 คน พื้นที่ทำสวนผลไม้ทั้งหมด 50 ไร่ ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้มีจำนวน 10 ครัวเรือน พื้นที่ทำไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด 25 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไม้ดอกไม้ประดับหรือ เพาะพันธุ์ไม้เพื่อขายจำนวน 10 ครัวเรือน ถนนสายที่อยู่เฉพาะภายในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 600 เมตร ถนนที่ใช้เดินทางไปยังอำเภอมีจำนวน 1 เส้นทาง เส้นทางที่สะดวกที่สุดจากหมู่บ้านถึงอำเภอที่ใกล้ที่สุดระยะทางทั้งหมด 7 กิโลเมตร แยกเป็น ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 7 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 30 นาที

บริการสาธารณะ

- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานและอาสาสมัครสาธารณสุข ให้บริการ
- โรงเรียนภาคบังคับ 9 ปี หรือหมู่บ้านอยู่ในรัศมีไม่เกิน 3 กิโลเมตร
- สถานที่พักผ่อน สวนสาธารณะของหมู่บ้าน
- สนามเด็กเล่น ที่มีเครื่องเล่นตั้งแต่ 3 ชนิดขึ้นไป
- สถานที่บริการโทรศัพท์สาธารณะที่ใช้การได้

3.1.1.6 ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกะเจ้า

บ้านบางกะเจ้า หมู่ 7 ตำบลบางกะเจ้า อำเภอ พระประแดง จังหวัด

สมุทรปราการ มีจำนวนครัวเรือน 72 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 258 คน ชาย 119 คน หญิง 139 คน พื้นที่ทำสวนผลไม้ทั้งหมด 37 ไร่ ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้มีจำนวน 37 ครัวเรือน พื้นที่ทำไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด 25 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไม้ดอกไม้ประดับหรือเพาะพันธุ์ไม้เพื่อขายจำนวน 10 ครัวเรือน ถนนสายที่อยู่เฉพาะภายในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 6 กิโลเมตร ถนนที่ใช้เดินทางไปยังอำเภอมียจำนวน 1 เส้นทาง เส้นทางที่สะดวกที่สุดจากหมู่บ้านถึงอำเภอที่ใกล้ที่สุดระยะทางทั้งหมด 6 กิโลเมตร แยกเป็น ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 6 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 35 นาที

บริการสาธารณะ

- โรงเรียนภาคบังคับ 9 ปี หรือหมู่บ้านอยู่ในรัศมีไม่เกิน 3 กิโลเมตร
- หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายที่ใช้การได้
- ห้องสมุดประชาชน หรือห้องสมุดโรงเรียน หรือห้องสมุดวัด

3.1.1.7 ข้อมูลทั่วไปบ้านบางกะเจ้า

บ้านบางกะเจ้า หมู่ 1 ตำบลบางกะเจ้า อำเภอ พระประแดง จังหวัด

สมุทรปราการ มีจำนวนครัวเรือน 27 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 100 คน ชาย 51 คน หญิง 49 คน ครัวเรือนที่มีคนในหมู่บ้านไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมภายในหมู่บ้าน และหรือบ้านอื่น ๆ ที่อยู่ภายในตำบล 27 ครัวเรือน เป็นหมู่บ้านที่ไม่มีพื้นที่เกษตรกรรม ถนนสายที่อยู่เฉพาะภายในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 8 กิโลเมตร ถนนที่ใช้เดินทางไปยังอำเภอมียจำนวน 1 เส้นทาง เส้นทางที่สะดวกที่สุดจากหมู่บ้านถึงอำเภอที่ใกล้ที่สุดระยะทางทั้งหมด 8 กิโลเมตร แยกเป็น ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 8 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 30 นาที

บริการสาธารณะ

- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานและอาสาสมัครสาธารณสุข ให้บริการ
- ห้องสมุดประชาชน หรือห้องสมุดโรงเรียน หรือห้องสมุดวัด
- ศาลาประชาคม (ศาลากลางบ้าน)
- สถานที่พักผ่อน สวนสาธารณะของหมู่บ้าน
- สนามเด็กเล่น ที่มีเครื่องเล่นตั้งแต่ 3 ชนิดขึ้นไป

3.1.1.8 ข้อมูลทั่วไปบ้านวัดใหญ่

บ้านวัดใหญ่ หมู่ 4 ตำบลบางกะเจ้า อำเภอ พระประแดง จังหวัด

สมุทรปราการ มีจำนวนครัวเรือน 141 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 551 คน ชาย 248 คน หญิง 303 คน พื้นที่ทำสวนผลไม้ทั้งหมด 175 ไร่ ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้มีจำนวน 80 ครัวเรือน พื้นที่ทำไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด 115 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไม้ดอกไม้ประดับหรือเพาะพันธุ์ไม้เพื่อขายจำนวน 80 ครัวเรือนไม้ดอกไม้ประดับหรือพันธุ์ไม้ที่ปลูกกันมาก คือ หมากผู้ หมากเมีย ถนนสายที่อยู่เฉพาะภายในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 500 เมตร ถนนที่ใช้เดินทางไปยังอำเภอมียังมีจำนวน 1 เส้นทาง เส้นทางที่สะดวกที่สุดจากหมู่บ้านถึงอำเภอที่ใกล้ที่สุดระยะทางทั้งหมด 6 กิโลเมตร แยกเป็น ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 6 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 30 นาที

บริการสาธารณะ

- ศาสนสถาน เช่น วัด มัสยิด โบสถ์ และอื่น ๆ
- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานและอาสาสมัครสาธารณสุข ให้บริการ
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.)
- หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายที่ใช้งานได้
- ลานตากผลผลิตทางการเกษตร
- ร้านค้าที่ประชาชนรวมกันในการลงทุน
- สถานที่พักผ่อน สวนสาธารณะของหมู่บ้าน
- สนามเด็กเล่น ที่มีเครื่องเล่นตั้งแต่ 3 ชนิดขึ้นไป
- สถานที่บริการโทรศัพท์สาธารณะที่ใช้งานได้

3.1.1.9 ข้อมูลทั่วไปบ้านใหญ่

บ้านใหญ่ หมู่ 5 ตำบลบางกะเจ้า อำเภอ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนครัวเรือน 185 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 681 คน ชาย 332 คน หญิง 349 คน พื้นที่ทำสวนผลไม้ทั้งหมด 37 ไร่ ครัวเรือนที่ทำสวนผลไม้มีจำนวน 22 ครัวเรือน พื้นที่ทำไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด 83 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไม้ดอกไม้ประดับหรือเพาะพันธุ์ไม้เพื่อขาย จำนวน 36 ครัวเรือนไม้ดอกไม้ประดับหรือพันธุ์ไม้ที่ปลูกกันมาก คือ หมากผู้ หมากเมีย ถนนสายที่อยู่เฉพาะภายในเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 500 เมตร ถนนที่ใช้เดินทางไปยังอำเภอมียจำนวน 1 เส้นทาง เส้นทางที่สะดวกที่สุดจากหมู่บ้านถึงอำเภอที่ใกล้ที่สุดระยะทางทั้งหมด 6 กิโลเมตร แยกเป็น ถนนลาดยางหรือคอนกรีต 6 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 30 นาที

บริการสาธารณะ

- โรงเรียนภาคบังคับ 9 ปี หรือหมู่บ้านอยู่ในรัศมีไม่เกิน 3 กิโลเมตร
- หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายที่ใช้การได้
- ห้องสมุดประชาชน หรือห้องสมุดโรงเรียน หรือห้องสมุดวัด
- สถานที่พักผ่อน สวนสาธารณะของหมู่บ้าน
- สนามเด็กเล่น ที่มีเครื่องเล่นตั้งแต่ 3 ชนิดขึ้นไป

ในบางกะเจ้ามีสวนสาธารณะที่ตั้งอยู่ท่ามกลางสวนผลไม้เดิม คือ สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ มีเนื้อที่ประมาณ 200 ไร่เศษ สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ได้รับการจัดตั้งไปหลังจากรัฐบาลประกาศให้พื้นที่บริเวณบางกะเจ้าเป็นพื้นที่สีเขียวและกำหนดให้เป็นพื้นที่เกษตรอนุรักษ์ สวนศรีนครเขื่อนขันธ์จึงเป็นสวนสาธารณะที่ตั้งอยู่โดยมีสวนผลไม้และสวนไม้ดอกไม้ประดับรายล้อม ใจกลางสวนขุดเป็นทะเลสาบขนาดใหญ่ รายล้อมด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำและพรรณไม้ชุ่มน้ำต่าง ๆ หลาย ๆ จุด ทำให้หิ้งห้อยมารวมตัวกันเพราะมีแหล่งอาศัยและแหล่งอาหารด้วย มีศาลาชมวิวหลายจุด มีหอชมวิว และมีจุดชมหิ้งห้อยอีกด้วย

ในการสำรวจข้อมูลตำบลบางกะเจ้า ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นเบื้องต้น จากนั้นคณะวิจัยได้ลงสำรวจในพื้นที่เพื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารแต่ไม่ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้คนในชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว เพราะจุดมุ่งหมายหลักในการศึกษาพื้นที่สองตำบลนี้อยู่ที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

3.1.2 ตำบลบางน้ำผึ้ง

ตำบลบางน้ำผึ้งเป็นตำบลเล็ก ๆ อยู่ห่างจากสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ ตำบลบางกะเจ้า ประมาณ 4 กิโลเมตร จุดเด่นของตำบลบางน้ำผึ้ง คือ เป็นบริเวณย่านสวนผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับและสวนผัก เป็นพื้นที่เกษตรกรรมอนุรักษ์ตั้งแต่สมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ.2520 โดยมีโครงการเกษตรผสมผสานและการปลูกผักปลอดสารพิษบนพื้นที่รกร้าง ซึ่งอนุญาตให้ชาวสวนที่ไม่มีที่ดินสามารถเข้าทำการเพาะปลูกในพื้นที่รกร้างนี้ และมีการเปิดตลาดซื้อขายในช่วงเช้าและเย็น บริเวณดังกล่าวแม้จะอยู่ในเขตตำบลบางน้ำผึ้งแต่ มักเรียกกันว่า “ย่านสวนบางกะเจ้า”

ส่วนตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเป็นตลาดน้ำเปิดใหม่ ตั้งอยู่บริเวณคลองไถ้วัดบางน้ำผึ้ง เป็นตลาดน้ำแห่งใหม่โดยการส่งเสริมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้าในปี พ.ศ.2547 เริ่มต้นโดยมีร้านค้าเข้าร่วมประมาณ 40 ราย เมื่อได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งจึงมีการขยายตัว ส่งผลให้ปัจจุบันมีร้านค้าประมาณ 175 ราย (กรกฎาคม 2549) ตลาดน้ำแห่งนี้เปิดเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ เทศกาลปีใหม่ และเทศกาลสงกรานต์ การดำเนินงานของตลาดน้ำตั้งอยู่บนแนวความคิดเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนและอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมและภูมิปัญญาชาวบ้าน ดังนั้น จึงไม่อนุญาตให้มีเรือหางยาวรับนักท่องเที่ยวเข้าไปในบริเวณตลาดน้ำ ไม่ส่งเสริมการค้าสุรา ประกอบกับมีย่านสวนบางกะเจ้าอยู่ใกล้ ๆ และนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเที่ยวสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ ตำบลบางกะเจ้าได้อย่างสะดวก ทำให้ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นตามลำดับ จนปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งประมาณวันละพันคน

ตารางที่ 5 ข้อมูลการสำรวจผู้ประกอบการอาชีพของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

จำนวนตัวอย่าง 42 ราย

หัวข้อ	ประเภท	ผลการสำรวจ	เปอร์เซ็นต์
1. ภูมิลำเนา	จังหวัดสมุทรปราการ	42	100.00
	จังหวัดอื่น	0	0.00
2. เพศ	ชาย	8	19.05
	หญิง	34	80.95
3. อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	2	4.76
	20 – 30 ปี	6	14.30
	31 – 40 ปี	7	16.66
	41 – 50 ปี	14	33.33
	51 ปีขึ้นไป	13	30.95
4. สถานภาพ	สมรส	30	71.43
	โสด	12	28.57
5. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่า ป.4	1	2.39
	ป.4 – ป. 6	10	23.80
	ม.1 – ม.3	5	11.90
	ม.4 – ม.6	11	26.19
	ปวช. – ปวส.	7	16.67
	ปริญญาตรี (หรือสูงกว่า)	8	19.05
6. การเข้าร่วมเป็นสมาชิก กลุ่ม และ/หรือชมรม	กลุ่มแม่บ้าน	6	14.30
	กลุ่มประกอบอาชีพเสริม	4	9.52
	กลุ่มผลิตภัณฑ์ (OTOP)	14	33.33
	ไม่ได้เข้าร่วม	14	33.33
	อื่น ๆ	4	9.52
7. ระยะเวลาประกอบอาชีพที่ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	ต่ำกว่า 1 ปี	10	23.81
	1 – 2 ปี	14	33.33
	2 – 3 ปี	18	42.86
	3 ปีขึ้นไป	0	0.00
8. อาชีพหลัก	ทำนา – ทำสวน	1	2.38
	รับจ้างทั่วไป	4	9.52
	ค้าขาย	16	38.10
	อื่น ๆ	21	50.00

หัวข้อ	ประเภท	ผลการสำรวจ	เปอร์เซ็นต์
9. อาชีพเสริม	ทำนา - ทำสวน	0	0.00
	รับจ้างทั่วไป	0	0.00
	ค้าขาย	32	76.19
	อื่น ๆ	10	23.81
10. *รายได้จากการขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ / เดือน	100 - 4,000	18	52.94
	4,001 - 8,000	11	32.35
	8,001 - 12,000	4	11.77
	12,001 - 16,000	1	2.94
11. ส่วนใหญ่บุคคลที่เข้ามาซื้อสินค้า	ชาวต่างชาติ	7	16.67
	คนในพื้นที่	18	42.86
	คนนอกพื้นที่	17	40.47
12. ปัญหาที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข	ความปลอดภัย	0	0.00
	สิ่งแวดล้อม	1	2.39
	ควรมีสินค้าหลากหลาย	3	7.14
	พื้นที่สำหรับพักผ่อน	2	4.76
	การประชาสัมพันธ์	4	9.52
	สุขา	8	19.05
	ไม่มี (ดีอยู่แล้ว)	12	28.57
	อื่น ๆ	12	28.57
13. ควรมีเรือหางยาววิ่งหรือไม่	ควร	6	14.30
	ไม่ควร	36	85.70

ที่มา: จากข้อมูลการสัมภาษณ์ของคณะผู้วิจัย, กรกฎาคม 2549.

หมายเหตุ: ข้อ 10 *รายได้จากการขายสินค้าและผลิตภัณฑ์มาจากข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพตลาดน้ำบางน้ำผึ้งครั้งที่ 2 จำนวน 34 ราย

ผลการสำรวจ

จากการสอบถามผู้ประกอบการอาชีพขายสินค้าที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จำนวน 42 ราย ประมาณเดือน กรกฎาคม พ.ศ.2549 พบว่า ภูมิสำเนาของผู้ประกอบการอาชีพทั้งหมดเป็นชาวจังหวัดสมุทรปราการ ไม่มีผู้ที่มีมาจากจังหวัดอื่นเลย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (80.95%) และมีอายุ 40 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีการครอบครัวแล้วกว่า 70% ระดับการศึกษาของผู้ประกอบการอาชีพที่นี้จะมีทุกระดับการศึกษา ผู้ที่จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีประมาณ 19%

กลุ่มสตรีผู้ประกอบการอาชีพขายสินค้านี้เป็นสมาชิกของกลุ่ม/ชมรมต่าง ๆ เช่น กลุ่ม OTOP, กลุ่มแม่บ้าน มีผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มประมาณ 33%

ผู้ที่มาประกอบอาชีพที่นี่ประมาณ 43% มาเริ่มธุรกิจในปีแรกที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเปิดกิจการ (เปิดปี พ.ศ.2547) อาชีพหลัก (จันทร์ – ศุกร์) ของผู้ประกอบอาชีพสตรีเหล่านี้ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น มีร้านขายมือถือ, ร้านเช่าวีดีโอ, ขายกาแฟ เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่มาท่องเที่ยวตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดอื่นประมาณ 40% และมีชาวต่างชาติราว 17%

ผู้ประกอบอาชีพสตรีเหล่านี้ พึงพอใจกับสถานที่ท่องเที่ยวนี้ ที่มีลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและไม่ต้องการให้มีการใช้เรือหางยาวในบริเวณนี้

ตารางที่ 6 ข้อมูลการสำรวจผู้มาท่องเที่ยวตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

จำนวนตัวอย่าง 87 ราย

หัวข้อ	ประเภท	ผลการสำรวจ	เปอร์เซ็นต์
1. ภูมิลำเนา	จังหวัดสมุทรปราการ	43	49.43
	จังหวัดอื่น	44	50.57
2. เพศ	ชาย	34	39.08
	หญิง	53	60.92
3. อายุ	ต่ำกว่า 18 ปี	4	4.60
	18 – 25 ปี	21	24.13
	26 – 35 ปี	20	22.99
	36 – 45 ปี	22	25.29
	46 ปีขึ้นไป	20	22.99
4. สถานภาพ	สมรส	56	64.37
	โสด	31	35.63
5. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่า ป.4	4	4.60
	ป.4 – ป. 6	9	10.34
	ม.1 – ม.3	1	1.15
	ม.4 – ม.6	12	13.8
	ปวช. – ปวส.	16	18.39
	ปริญญาตรี (หรือสูงกว่า)	45	51.72
6. อาชีพ	นักเรียน – นักศึกษา	21	24.13
	รับราชการ	12	13.80
	รับจ้างทั่วไป	19	21.84
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	15	17.24
	อื่น ๆ	20	22.99
7. เดินทางโดยยานพาหนะ	รถส่วนตัว	55	63.21
	รถโดยสารประจำทาง	22	25.29
	อื่น ๆ	10	11.50
8. ความสะดวกในการเดินทาง	สะดวก	75	86.20
	ไม่สะดวก	12	13.80
9. รู้จักตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	มีผู้แนะนำ	46	52.87
	จากสื่อต่าง ๆ	16	18.39
	อื่น ๆ	25	28.74

หัวข้อ	ประเภท	ผลการสำรวจ	เปอร์เซ็นต์
10. สิ่งที่น่าสนใจ	บรรยากาศสิ่งแวดล้อม	38	43.67
	อาหาร	15	17.24
	พ่อค้า – แม่ค้า	5	5.75
	สินค้า	13	14.94
	ประทับใจทั้งหมด	10	11.50
	ไม่มีความเห็น	1	1.15
	อื่น ๆ	5	5.75
11. ถ้ามีเรือหางยาววิ่งที่ตลาดน้ำ	ชอบมากที่สุด	4	4.60
	ชอบมาก	8	9.20
	ปานกลาง	15	17.24
	เฉย ๆ	35	40.23
	ไม่ชอบ	25	28.73
12. สนใจการท่องเที่ยวด้านใด	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	66	75.86
	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	18	20.69
	อื่น ๆ	3	3.45
13. ต้องการมาเที่ยวที่ตลาดน้ำอีกหรือไม่?	ต้องการ	86	98.85
	ไม่ต้องการ	1	1.15

ที่มา: จากข้อมูลการสัมภาษณ์ของคณะผู้วิจัย, กรกฎาคม 2549,

ผลการสำรวจ

จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จำนวน 87 ราย ประมาณเดือน กรกฎาคม พ.ศ.2549 พบว่า ภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยว 49.43% อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ มาจากจังหวัดอื่น 50.57% ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 60.92% และระดับอายุจะอยู่ในช่วง 36 – 45 ปี เป็นผู้ที่มีการครอบครัวแล้วกว่า 64.37%

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักเรียน – นักศึกษา 24.14% ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี (หรือสูงกว่า) 51.72% โดยรู้จักตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเนื่องจากมีผู้แนะนำ 52.87% ประมาณ 43.67% ประทับใจกับบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่มาท่องเที่ยวตลาดน้ำบางน้ำผึ้งสนใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ถึง 75.86% ไม่ต้องการให้มีเรือหางยาว 28.73% ส่วนใหญ่พึงพอใจกับสถานที่ท่องเที่ยวนี้ที่มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 7 ตารางสรุปผลการดำเนินงานตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

กิจกรรม/ผล	ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง
<p>1. สำรวจพื้นที่, ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสืบค้นเอกสารจาก internet และเอกสารอื่น ๆ เพื่อศึกษาศักยภาพทางกายภาพของท้องถิ่น กิจกรรมและการดำเนินงาน</p>	<p>ผู้ทำงานสำรวจประกอบด้วยนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เรียนวิชา EC407, EC409 จำนวน 8 ราย ทำหน้าที่ 2 ประการที่สำคัญ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทำหน้าที่เป็นพนักงานสำรวจ 2. เป็นนักท่องเที่ยว <ul style="list-style-type: none"> - สำรวจเส้นทางในการเดินทาง - สังเกตสิ่งแวดล้อมตลอดระยะเวลาการเดินทาง - เก็บข้อมูลรายละเอียดปลีกย่อย เช่น สอบถามข้อมูลจากคนขับรถ หรือคนในพื้นที่, บันทึกภาพเก็บข้อมูล เป็นต้น - เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ เช่น สำนักงานสถิติฯ, รายงานของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, รายงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ
<p>ผลการสำรวจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล 2. ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเศรษฐกิจของชุมชน 3. เห็นถึงศักยภาพของตลาดน้ำบางน้ำผึ้งที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
<p>2. สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการส่วนตัว เพื่อทราบถึงศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่น กิจกรรมและการดำเนินงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 42 ราย (ครั้งที่ 1) - สัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 34 ราย (ครั้งที่ 2) - สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมโดยบันทึกรายละเอียดในส่วนต่างๆ เช่น ควรแก้ไขปรับปรุงในส่วนใด เป็นต้น
<p>ผลการสำรวจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ประกอบการอาชีพเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการและเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของการที่จะให้ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. ส่วนใหญ่เข้าร่วมกลุ่มหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล

กิจกรรม/ผล	ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง
	<p>3. ขายผลิตภัณฑ์ที่ตลาดน้ำมักเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ภายในครอบครัว</p> <p>4. ผู้นำชุมชน (อบต.) ได้พัฒนาให้มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชน</p> <p>5. ระดับการศึกษาของผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมตอนปลาย</p> <p>6. มีความสนใจที่จะปรับปรุงตลาดน้ำให้ดีขึ้นเมื่อถึงสิ้นปีทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะนำเงินที่เก็บจากค่าเช่าที่และค่าบริการพาผู้ประกอบอาชีพไปตลาดน้ำในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อกลับมาพัฒนาและเพิ่มศักยภาพให้ดีขึ้น</p> <p>7. ผู้ประกอบอาชีพต้องการให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ปลอดภัยทางเสียง คือ ไม่ให้มีเรือหางยาว</p> <p>8. มีความพอใจในการประกอบอาชีพและภูมิใจที่ได้เสนอผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน</p> <p>9. ผู้ประกอบอาชีพเห็นด้วยกับการงดจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่ตลาดน้ำ</p> <p>10. ผู้ประกอบอาชีพมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันในการทำงาน</p>
<p>3. สํารวจข้อมูลส่วนบุคคลและสอบถามความเห็นของนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาศักยภาพของนักท่องเที่ยว</p> <p>กิจกรรมและการดำเนินงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 87 ราย - ผู้ร่วมวิจัย 8 ราย ประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวในฐานะเป็นนักท่องเที่ยว - สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมโดยบันทึกรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ เช่น ควรแก้ไขปรับปรุงในส่วนใด เป็นต้น
<p>ผลการสำรวจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี (หรือสูงกว่า) 2. จุดประสงค์ในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพื่อต้องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเป็นสถานที่พักผ่อนใกล้กรุงเทพฯ 3. ส่วนใหญ่ประทับใจในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม 4. ทำให้ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวแล้วนำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงตลาดน้ำเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ดีขึ้น

ที่มา: จากข้อมูลของคณะผู้วิจัย, กรกฎาคม 2549.

3.2 ตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ

ตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลืออยู่ในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง คือ พระสมุทรเจดีย์ ซึ่งคนทั่ว ๆ ไปเรียกกันว่า “ พระเจดีย์กลางน้ำ ” เพราะเดิมตั้งอยู่บนเกาะเล็ก ๆ กลางแม่น้ำเจ้าพระยา ต่อมาแผ่นดินงอกออกมาเชื่อมกัน แต่ชาวบ้านก็ยังคงเรียกติดปากว่า “ พระเจดีย์กลางน้ำ ” พระเจดีย์สร้างตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 สร้างสำเร็จในสมัยรัชกาลที่ 3 ส่วนวัดพระสมุทรเจดีย์เพิ่งสร้างขึ้นใน พ.ศ. 2501 โดยมีคหบดีเมืองปากน้ำบริจาคที่ดินใกล้กันให้สร้างวัดผู้ที่ผ่านมาเที่ยวในอำเภอพระสมุทรเจดีย์จึงมักแหวะนมัสการ “ พระเจดีย์กลางน้ำ ” ก่อนเสมอ เนื่องจากบริเวณนี้เป็นจุดผ่านทางไปตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ จุดท่องเที่ยวที่สำคัญอีกจุดหนึ่งของอำเภอพระสมุทรเจดีย์คือ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ทหารเรือป้อมพระจุลจอมเกล้า ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และทางนิเวศ โดยที่พื้นที่บริเวณนี้ได้มีการฟื้นฟูป่าชายเลนรอบป้อมพระจุลจอมเกล้าขึ้นอย่างได้ผล คณะวิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ผู้มาท่องเที่ยวพระเจดีย์กลางน้ำและป้อมพระจุลจอมเกล้าด้วย

3.2.1 ตำบลแหลมฟ้าผ่า

ตำบลแหลมฟ้าผ่ามีหมู่บ้านทั้งหมด 13 หมู่บ้าน มี 4,477 ครัวเรือน มีประชากร 16,765 คน (พ.ศ.2546) เป็นหมู่บ้านปากอ่าวไทย ริมถนนเลียบบคลองสรรพสามิต พื้นที่ของตำบลแหลมฟ้าผ่าเป็นแผ่นดินที่เพิ่งงอกขึ้นทั้งจากการสะสมของตะกอนทะเลและตะกอนแม่น้ำพัดพาในสมัยรัชกาลที่ 5 หรือราวร้อยกว่าปีนี่เอง ชาวบ้านมีอาชีพประมง ส่วนใหญ่เป็นประมงในน่านน้ำทะเลและลำคลอง มีการประมงในบ่อเพาะเลี้ยงบ้างไม่มากนัก เพราะในปัจจุบัน ชาวบ้านมีปัญหาที่ดินถูกน้ำทะเลกัดเซาะ

ตารางที่ 8 หมู่บ้านและประชากร ตำบลแหลมฟ้าผ่า

แหลมฟ้าผ่า		จำนวน ครัวเรือน	ประชากร		รวม
			ชาย	หญิง	
1	บ้านไร่	1,200	1,990	2,065	4,055
2	คลองसान	151	348	395	743
3	ปากคลองใหม่	582	1,340	1,417	2,757
4	ปากคลองแดง	91	171	181	352
5	ชอยหนึ่ง	1,147	2,035	1,523	3,558
6	วัดแหลม	384	880	888	1,768
7	คลองตาเพิ่ม	169	504	498	1,002
8	แหลมสิงห์	19	39	32	71
9	ชุมชนสุทรจีน	144	200	204	404
10	ชุมชนสุทรจีน	27	50	38	88
11	แหลมใหญ่	36	83	62	145
12	คลองยายหลี่	121	350	417	767
13	คลองพระราม	406	514	541	1,055
รวม		4,477	8,504	8,261	16,765
คิดเป็นร้อยละ			50.72	49.28	

ที่มา: รายงาน กชช.2ค. ปี 2546 พัฒนาอำเภอพระสมุทรเจดีย์ กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

3.2.2 ตำบลนาเกลือ

ตำบลนาเกลือมีหมู่บ้านทั้งหมด 8 หมู่บ้าน มี 2,419 ครัวเรือน มีประชากร 8,936 คน (พ.ศ.2546) ตำบลนาเกลือประกอบด้วยหมู่บ้านต่าง ๆ ที่เป็นชุมชนเก่าริมทะเลปากอ่าวไทย หมู่บ้านที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวคือ หมู่บ้านสาขลา ซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานยาวนานถึงกว่า 200 ปี จนแบ่งออกได้เป็น 4 หมู่บ้าน “บ้านสาขลา” เป็นชื่อเพี้ยนที่มาจาก “บ้านสาวกล้า” เพราะในช่วงเสียกรุงครั้งที่ 2 ผู้ชายออกไปรบหมดเหลือแค่เด็กผู้หญิงและเด็ก มีทัพพม่าผ่านมาทางเรือ หญิงสาวในหมู่บ้านได้หิบบนอ่าวทุกชนิดเท่าที่จะหาได้เตรียมต่อสู้กับพม่า มีบางคนแบกสากตำข้าวขนาดใหญ่ออกมาทำทนายพม่า พม่าคิดว่าเป็นปืนใหญ่จึงล่าถอย ผู้คนจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านสาวกล้า” ต่อมาเพี้ยนเป็น “บ้านสาขลา” เดิมชาวบ้านสาขลามีอาชีพทำนาเกลือเป็นหลักแต่เกลือราคาไม่ดี ขนส่งยาก ชาวบ้านจึงเปลี่ยนอาชีพมาทำวังกุ้งและเลี้ยงปูทะเล ปัจจุบันบ้านสาขลาเป็นจุดแวะซื้อของฝากแห่งหนึ่งของนักท่องเที่ยว สินค้าที่มีชื่อของบ้านสาขลา คือ “กุ้งเหยียด”

ตารางที่ 9 หมู่บ้านและประชากร ตำบลนาเกลือ

นาเกลือ		จำนวน ครัวเรือน	ประชากร		รวม
			ชาย	หญิง	
1	ชุมชนสมุทรไทย	311	572	614	1,186
2	นาเกลือ	195	440	468	908
3	สาขลา	347	745	764	1,509
4	สาขลา	290	514	526	1,040
5	สาขลา	228	474	497	971
6	คลองทะเล	325	612	686	1,298
7	สาขลา	287	583	696	1,279
8	คลองกระอ้อม	436	343	402	745
รวม		2,419	4,283	4,653	8,936
คิดเป็นร้อยละ			47.93	52.07	

ที่มา: รายงาน กชช.2ค. ปี 2546 พัฒนาอำเภอพระสมุทรเจดีย์ กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

3.2.3 การศึกษาเปรียบเทียบตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ

พื้นที่ของตำบลแหลมฟ้าผ่ามีขนาด 26,725 ไร่ ขณะที่ตำบลนาเกลือมีพื้นที่ 16,035 ไร่ แม้พื้นที่เกษตรของตำบลแหลมฟ้าผ่าจะใหญ่กว่าตำบลนาเกลือประมาณหนึ่งหมื่นไร่ แต่ขนาดของประชากรและครัวเรือนตำบลแหลมฟ้าผ่ามีมากกว่าตำบลนาเกลือประมาณหนึ่งเท่าตัว คือ ตำบลแหลมฟ้าผ่ามีประชากรรวม 16,765 คนและครัวเรือน 4,477 หลัง เทียบกับตำบลนาเกลือที่มีประชากร 8,936 คนและครัวเรือน 2,419 หลัง ตำบลแหลมฟ้าผ่ามีวัด 5 วัด โรงเรียน 5 โรง สถานีอนามัย 3 แห่ง ขณะที่ตำบลนาเกลือ มีวัด 3 วัด โรงเรียน 4 โรง น้อยกว่าตำบลแหลมฟ้าผ่าแต่มีสถานีอนามัย 3 แห่งเท่ากันที่น่าสนใจคือที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าไม่มีสถานีตำรวจ ขณะที่ตำบลนาเกลือมี 1 แห่ง ส่วนศูนย์พัฒนาชุมชนแม้ว่าขนาดตำบลแหลมฟ้าผ่าจะใหญ่กว่าตำบลนาเกลือมากแต่กลับมีศูนย์พัฒนาชุมชนเพียงแห่งเดียว ขณะที่ตำบลนาเกลือมีศูนย์พัฒนาชุมชน 2 แห่ง

และจากการเดินทางไปตำบลนาเกลือพบว่า การคมนาคมสะดวกกว่าไปตำบลแหลมฟ้าผ่ามาก เพราะมีถนนตัดผ่าน มีรถโดยสารประจำทาง มีเรือเล็กบริการเช่าเหมาลำ ขณะที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าแม้ถนนเข้าถึงแต่สภาพถนนไม่เหมาะแก่การคมนาคมมากนักและทางจะขาดเมื่อถึงหน้าน้ำ บางหมู่บ้านของตำบลแหลมฟ้าผ่าไม่มีถนนเข้าถึง ใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก นักเดินทางจากภายนอกต้องโดยสารทางเรือ โดยการเช่าเหมาลำเท่านั้น ซึ่งทำให้ทั้งค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการเดินทางไปตำบลแหลมฟ้าผ่าสูงกว่าการเดินทางไปตำบลนาเกลือ

บรรยากาศทางสังคมของทั้งสองตำบลมีความแตกต่างกัน ตำบลนาเกลือมีความสงบภายในสังคมและชุมชนมากกว่า โดยเฉพาะหมู่บ้านสาขาซึ่งเป็นจุดแวะซื้อผลิตภัณฑ์อาหารทะเลและของฝากจากท้องถิ่น ชุมชนมีท่าที่เป็นกันเองและต้อนรับนักท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวจากภายนอกอย่างดี แต่ตำบลแหลมฟ้าผ่าบรรยากาศทางสังคมมีความขัดแย้งภายในสูง มีปัญหาชีวิตความเป็นอยู่เพราะคนในพื้นที่ยากจน ชาวที่ถิ่นทำการผลิตต้องเช่าที่ดินจากนายทุนที่เข้ามากว้านซื้อที่ดินทำฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นหลัก ขโมยชุกชุมจนต้องมีเวรยามเฝ้าสัตว์น้ำทำให้แม้มีบรรยากาศเป็นหมู่บ้านชาวประมงปากอ่าว อากาศดีมากแต่ไม่มีแรงดึงดูดสำหรับการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว

แหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว ตำบลนาเกลือมีมากกว่า กล่าวคือ มีตลาดสดและตลาดขายสินค้าอุปโภค มีร้านขายของชำ มีสถานบริการที่จอดรถ ร้านซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ตู้ซ่อมเรือ ขณะที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าปริมาณสถานประกอบการพาณิชย์เหล่านี้มีน้อยมาก โดยเฉพาะที่บ้านชุมชนสมุทรจีนมีเพียงร้านขายของชำเท่านั้น

ในด้านการผลิต แม้ว่าอาชีพหลักของชาวตำบลนาเกลือและตำบลแหลมฟ้าผ่าจะเป็นการประมงเหมือนกัน แต่ส่วนใหญ่ชาวตำบลนาเกลือจะเป็นประมงในบ่อเลี้ยงของตนเองและนำอาหารทะเลมาแปรรูปขายในชุมชนหรือขายเป็นอาหารทะเลสดในชุมชนที่อยู่ใกล้กับบ่อเลี้ยง ขณะที่ตำบลแหลมฟ้าผ่ามีส่วนประกอบของการประมงในน่านน้ำทะเลและล่าคลองเป็นสำคัญ ซึ่งนอกจากชาวประมงส่วนใหญ่จะต้องเช่าที่ดินจากนายทุนซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่แล้ว ยังเผชิญกับปัญหาการปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งในช่วงน้ำขึ้น (น้ำทะเลหนุน) น้ำเสียเหล่านี้จะไหลลงบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทำให้ช่วงระยะเวลาหนึ่งซึ่งกินเวลาประมาณ 3 เดือน ชาวประมงที่แหลมฟ้าผ่าจะไม่สามารถทำการผลิตได้

แม้โดยทั่วไปชาวตำบลนาเกลือจะมีฐานะความเป็นอยู่ดีกว่าชาวตำบลแหลมฟ้าผ่าแต่ทั้งสองตำบลก็จำเป็นต้องอาศัยรายได้เสริมจากการที่คนหนุ่มสาวในชุมชนออกมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและตัวเมือง ทำให้โดยทั่วไปชาวบ้านของทั้งสองตำบลมักเป็นคนสูงอายุและเด็ก

3.3 เปรียบเทียบศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่างพื้นที่ที่ทำการสัมภาษณ์

เมื่อสำรวจตำบลบางกะเจ้า, ตำบลบางน้ำผึ้ง, ตำบลแหลมฟ้าผ่า และตำบลนาเกลือแล้ว คณะผู้วิจัยเห็นควรแบ่งเปรียบเทียบเป็น 3 พื้นที่ เนื่องจากตำบลบางกะเจ้าและตำบลบางน้ำผึ้งมีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมต่อกัน จนเสมือนแหล่งท่องเที่ยวเดียวกัน จึงถือเอาตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเป็นจุดหลักที่ลงสัมภาษณ์ข้อมูลจากชุมชน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ มีลักษณะพิเศษแยกเฉพาะจึงนำมาศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการศึกษาพบว่า ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงสุด รองลงมา ได้แก่ หมู่บ้านสาขา ตำบลนาเกลือ สำหรับตำบลแหลมฟ้าผ่ามีปัญหาและอุปสรรค

มากกว่าพื้นที่อื่น เนื่องจากมีปัญหาการเข้ามากว้านซื้อที่ดินของนายทุนเพื่อเลี้ยงหอยนางรม มีการกันตะกอนทะเลออกจากพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทำให้น้ำทะเลกัดเซาะที่ดินอย่างรุนแรง ชาวบ้านยากจนมากกว่าพื้นที่อื่น มีความขัดแย้งทางสังคมในพื้นที่มาก การคมนาคมไม่สะดวก

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติวิเคราะห์ โดยการประมาณค่าสมการ รายได้

หลังจากเปรียบเทียบศักยภาพของแต่ละพื้นที่ จึงเลือกตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเป็นพื้นที่สำรวจซ้ำเพื่อทำการทดสอบทางสถิติวัดปัจจัยที่กำหนดรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวในตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง โดยใช้สมการรายได้ วิเคราะห์ความพึงพอใจในการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการ โดยใช้รายได้ต่อเดือนและลอการิทึมฐานธรรมชาติของรายได้ต่อเดือนเป็นตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง ตัวแปรทฤษฎี ประกอบด้วย อายุของผู้ประกอบการ, จำนวนปีการศึกษา, การได้ฝึกอบรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายหรือไม่ กลุ่มที่สอง ตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวประกอบด้วย จำนวนเงินลงทุนในการเปิดกิจการ, เพศ, ชั่วโมงการทำงานที่ตลาดน้ำต่อเดือน กลุ่มที่สามตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ประกอบด้วย ความพอใจในการประกอบอาชีพที่ตลาดน้ำ, ความภูมิใจที่ได้เสนอสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน, ความพอใจที่จะรักษาขนาดของตลาดน้ำ, ความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างผู้ประกอบอาชีพ, ความพอใจต่อกรณีตลาดน้ำจําหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สมการรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง :

$$Y = \text{CONSTANT} + a_1\text{EDUCATION} + a_2\text{TRAINING} + a_3\text{INVESTMENT} + a_4\text{AGE} + a_5\text{GENDER} + a_6\text{HOURS} + a_7\text{JOBSAT1} + u_i \dots \dots \dots (1)$$

$$\text{Ln}Y = \text{CONSTANT} + b_1\text{EDUCATION} + b_2\text{TRAINING} + b_3\text{INVESTMENT} + b_4\text{AGE} + b_5\text{GENDER} + b_6\text{HOURS} + b_7\text{JOBSAT1} + u_i \dots \dots \dots (1.1)$$

$$Y = \text{CONSTANT} + c_1\text{EDUCATION} + c_2\text{INVESTMENT} + c_3\text{AGE} + c_4\text{JOBSAT2} + c_5\text{JOBSAT3} + c_6\text{JOBSAT4} + c_7\text{JOBSAT5} + u_i \dots \dots \dots (2)$$

$$\text{Ln}Y = \text{CONSTANT} + d_1\text{EDUCATION} + d_2\text{INVESTMENT} + d_3\text{AGE} + d_4\text{JOBSAT2} + d_5\text{JOBSAT3} + d_6\text{JOBSAT4} + d_7\text{JOBSAT5} + u_i \dots \dots \dots (2.1)$$

ธุรกิจของตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีทั้งส่วนขายเรือขายในน้ำและส่วนที่เป็นร้านค้าริมฝั่งน้ำ มีร้านค้าทั้งบนบกและในน้ำเข้าร่วมประมาณ 175 ร้าน ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นชาวมุขชน ท้องถิ่นและชาวสมุทรปราการที่อยู่ใกล้เคียง สินค้าที่ขายมีทั้งสินค้าอุปโภคและบริโภคที่ผลิตขึ้นเอง มีทั้งสินค้า OTOP ประเภทเครื่องใช้ เครื่องประดับบ้าน ตลอดจนต้นไม้ดอกไม้ประดับต่าง ๆ รวมทั้งงานบริการด้านการนวดแผนไทย ด้านจิตรกรรมที่ให้ได้ฝึกวาดรูป การให้เช่าเรือและจักรยาน นอกจากนี้ยังมีที่พักค้างแรมในลักษณะ Home stay ซึ่งปัจจุบันลูกค้าส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ

องค์การบริหารส่วนตำบลบางกะเจ้าเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารจัดการตลาดน้ำ โดยวางนโยบายร่วมกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ต้น จึงไม่เห็นขยายนักท่องเที่ยวจนทำลายสภาพแวดล้อม จึงมีการกำหนดห้ามเรือหางยาวเข้ามาในบริเวณตลาดน้ำและห้ามจำหน่ายแอลกอฮอล์ในพื้นที่ เป็นต้น

ตาราง 10 : อธิบายตัวแปร

ตัวแปรตาม : dependent variables	
Y	รายได้ต่อเดือน
LnY	ลอการิทึมฐานธรรมชาติของรายได้ต่อเดือน
ตัวแปรอิสระ : independent variables	
ตัวแปรทุนมนุษย์ : human capital variables	
EDUCATION	จำนวนปีของการศึกษา
TRAINING	การฝึกอบรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย; 0 = ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม, 1 = เข้ารับการฝึกอบรม
AGE	อายุ (ปี)
ตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว : self - employed characteristics variables	
INVESTMENT	จำนวนเงินลงทุนในการเปิดกิจการ
GENDER	เพศ; 0 = ผู้หญิง, 1 = ผู้ชาย
HOURS	ชั่วโมงทำงานที่ตลาดน้ำต่อเดือน
สภาพแวดล้อมของการทำงาน : work environment variables	
JOBSAT1	ความพอใจในการประกอบอาชีพที่ตลาดน้ำ; 4 = มากที่สุด, 3 = มาก, 2 = น้อย, 1 = ไม่พอใจ
JOBSAT2	ความภูมิใจที่ได้เสนอสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน; 4 = มากที่สุด, 3 = มาก, 2 = น้อย, 1 = ไม่พอใจ
JOBSAT3	ความพอใจที่จะรักษาขนาดของตลาดน้ำ; 4 = มากที่สุด, 3 = มาก, 2 = น้อย, 1 = ไม่พอใจ
JOBSAT4	ความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างผู้ประกอบการอาชีพ; 4 = มากที่สุด, 3 = มาก, 2 = น้อย, 1 = ไม่มีความสัมพันธ์
JOBSAT5	ตลาดน้ำจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์; 4 = มากที่สุด, 3 = มาก, 2 = ไม่เห็นด้วย, 1 = ไม่เห็นด้วยที่สุด

หมายเหตุ: JOBSAT1 คือตัวแปรอธิบายความพึงพอใจของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว ที่เรียกว่า facet free job satisfaction หมายถึง เป็นการถามความพอใจโดยรวม
JOBSAT2 – 5 คือตัวแปรอธิบายความพึงพอใจของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวที่เรียกว่า facet specific job satisfaction หมายถึง เป็นการถามความพอใจในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงความรู้สึกทางด้านจิตใจในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม, ความพอใจอยู่พอกิน, ความสัมพันธ์ต่อเพื่อนร่วมงานและความมีศีลธรรม

ตารางที่ 11 : Earnings Model Coefficients

Coefficients	(1)		(1.1)		(2)		(2.1)	
	Y	VIF	LNY	VIF	Y	VIF	LNY	VIF
CONSTANT	22517.446 (1.233)		9.602*** (6.107)		977.237 (.065)		7.909*** (5.650)	
EDUCATION	9.233 (.028)	1.529	0.000762 (.027)	1.529	-9.282 (-.030)	1.385	0.00496 (.172)	1.385
TRAINING	7007.11*** (2.535)	1.275	0.676*** (2.841)	1.275				
INVESTMENT	-0.02980 (-.394)	1.169	-0.0000027 (-.413)	1.169	0.06370 (.869)	1.107	0.000005 (.717)	1.107
AGE	-104.722 (-.776)	1.459	-0.000498 (-.429)	1.459	61.826 (.471)	1.397	0.00875 (.714)	1.397
GENDER	3939.054 (.813)	1.334	0.465 (1.116)	1.334				
HOURS	-270.115** (-2.083)	1.214	-0.02120* (1.894)	1.214				
JOBSAT1	2768.215 (1.037)	1.259	0.266 (1.157)	1.259				
JOBSAT2					-4704.01*** (-2.554)	1.76	-0.300* (-1.747)	1.76
JOBSAT3					5407.335** (2.406)	1.302	0.476** (2.270)	1.302
JOBSAT4					-2777.4 (-.967)	1.151	-0.217 (-.809)	1.151
JOBSAT5					3545.317** (1.854)	1.498	.219 (1.228)	1.498
R Square	0.315		0.343		0.324		0.239	
F Statistics	1.705		1.941		1.781		1.167	

Notes t statistics are in parentheses.

Significant level : * 0.10, ** 0.05, *** 0.01

VIF = Variance inflation factor, a measure of collinearity

ผลของการประมาณค่าสมการรายได้

จากสมการ (1) และ (1.1) พบว่าการฝึกอบรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย (TRAINING) และ ชั่วโมงการทำงาน (HOURS) มีความสำคัญต่อการที่จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้น ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ การศึกษา, อายุ, เพศ, เงินลงทุนในการเปิดกิจการ, ความพอใจในการทำงาน (JOBSAT1) ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวที่บางน้ำผึ้ง

จากสมการ (2) พบว่าตัวแปรที่แสดงถึงความพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน 3 ตัวแปร คือ JOBSAT2 (ความภูมิใจที่ได้เสนอสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน) JOBSAT3 (ความพอใจที่จะรักษาขนาดของตลาดน้ำ) และ JOBSAT5 (ความพอใจที่จะงดจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์) มีนัยสำคัญที่ 99%, 95% และ 90% ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของความภูมิใจที่ได้เสนอสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและความพอใจที่จะงดจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้ค่าเป็นลบ (-1) ทั้ง 2 ตัวแปร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัว ทำให้รายได้ลดลง

ส่วนสมการ (2.1) ตัวแปร JOBSAT2 และ JOBSAT3 มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง โดยตัวแปร JOBSAT2 มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ (-) เช่นเดียวกับสมการ (2) ส่วนตัวแปร JOBSAT4 คือความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างผู้ประกอบอาชีพ แม้จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในลำดับสูง (มีนัยสำคัญเพียง 70% และ 60%) แต่ให้ค่าเป็นลบ (-) ซึ่งสอดคล้องกับข้อพบของการศึกษาอื่น ๆ คือ ในเมื่อใดที่ผู้หญิงมาทำงานร่วมกันมักจะทำให้ผลผลิตต่ำ เป็นผลให้รายได้ต่ำ (ลดลง) ด้วยอาจเป็นผลจากใช้เวลาไปกับการสนทนามากเกินไป

จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวในตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีความพอใจต่อสภาพแวดล้อมของการทำงานสูง แม้ข้อจำกัดด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมจะทำให้รายได้ลดลง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าดัชนีความสุขกับจำนวนรายได้ไม่จำเป็นต้องไปในทางเดียวกันและถ้าหากมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านกลับ คือด้านรายจ่ายและการออม อาจคาดคะเนได้ในเบื้องต้นว่า รายจ่ายของผู้ประกอบการและรวมถึงรายจ่ายของชุมชนอาจลดลง ทั้งนี้เพราะรายจ่ายที่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพและศีลธรรมน่าจะลดลง เช่น รายจ่ายด้านการดื่มเครื่องดื่มมีเมาและยาเสพติดอื่น ๆ รายจ่ายด้านการพนัน มีเวลาประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น มีรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้นในการผลิตแบบทำเองใช้เอง ฯลฯ ซึ่งข้อสังเกตเหล่านี้ น่าจะมีการนำมาตั้งสมมติฐาน รวมถึงการศึกษาต่อไป

ผลิตภัณฑ์ OTOP ต่าง ๆ เช่น การทำรูป การทำผลิตภัณฑ์จักสาน การทำสบู่ที่ทำจากสมุนไพรต่าง ๆ การทำยาสมุนไพรทั้งยาต้ม ลูกประคบ ยาหม่อง ยานวดคลายเส้น เป็นต้น และยังเปิดสอนสำหรับผู้สนใจโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เลย สปาตัวและเท้า สำหรับผู้ที่ต้องการผ่อนคลาย และยังมีบ้านพัก Home Stay สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืนเพื่อพักผ่อนหรือดูวิถีชีวิตของคนในชุมชน

6. ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านขึ้นเพื่อทำผลิตภัณฑ์ OTOP ต่าง ๆ ของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างคนในชุมชนเองและยังสามารถสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มแม่บ้านเองด้วย โดยการนำผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มแม่บ้านจัดทำขึ้นนี้ออกร้านขายในตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

7. มีการรับฟังข้อติชมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว โดยมีกล่องรับความคิดเห็นไว้สำหรับนักท่องเที่ยวและนำข้อเสนอแนะติชมต่าง ๆ เหล่านี้มาประชุมกัน เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

8. นักท่องเที่ยวที่มาต่างประทับใจธรรมชาติที่สงบร่มรื่น ส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่และมาจากจังหวัดใกล้เคียง มาเพื่อพักผ่อนทั้งส่วนตัวและพาครอบครัวมาเที่ยว ซึ่งอาหารที่ขึ้นชื่อของตลาดน้ำนี้ก็จะมีขนมครกทะเล ห่อหมกปลาเก๋าที่นำเอาใบยอมาเป็นส่วนประกอบอาหารและห่อด้วยใบจาก ซึ่งเป็นการนำเอาพืชที่มีอยู่ในชุมชนมาสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและลูกจาก เป็นต้น

9. มีการอนุรักษ์ต้นดินเปิดให้ปลูกไว้ในชุมชน เพื่อเป็นการยึดหน้าดินไม่ให้พังทลายเวลามีน้ำเซาะตลิ่งและยังเป็นพืชเศรษฐกิจในชุมชนด้วย นอกจากจะเป็นพืชที่ปลูกง่ายตายยากแล้ว ผลของมันยังสามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ไวโซร์ประดับภายในหรือนอกบ้านหรือสถานที่ต่าง ๆ ที่เราต้องการนำมาประดับเพื่อความสวยงามด้วย

10. มีสวนหย่อมสำหรับนักท่องเที่ยวไว้ให้นั่งพักผ่อน โดยภายในสวนหย่อมจะมีการแสดงดนตรีเพื่อสร้างความเพลิดเพลินและผ่อนคลายให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยและยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มาเที่ยวได้ทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา

ข้อเสียและปัญหาที่ประสบ

1. การเดินทางไม่สะดวก ยังมีรถบริการน้อยและไม่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ต้องนั่งรถหลายต่อ เหน็ดเหนื่อยในการเดินทาง
2. สถานที่ท่องเที่ยวยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่จะนำคนจากพื้นที่ต่าง ๆ ให้รู้จักและมาเที่ยวกัน
3. ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ ซึ่งมีเพียงการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนและหน่วยราชการในชุมชนเองเท่านั้น
4. ผลิตภัณฑ์ของฝากยังมีน้อย คนในชุมชนยังหาจุดเด่นหรือจุดดึงดูดที่มีความ

แตกต่างจากสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะเดียวกัน (ตลาดน้ำ) ไม่ได้

5. สำหรับห้องน้ำยังมีให้บริการไม่มากพอสำหรับนักท่องเที่ยว

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 2

จากการเดินทางไปสำรวจตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ ซึ่งเปิดบริการแก่นักท่องเที่ยวเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ ในการไปครั้งนี้เลือกใช้การเดินทางโดยสารประจำทาง เริ่มต้นจากสี่แยกบางนา ต่อด้วยรถสองแถวไปลงที่ทำน้ำบางนาใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 นาที (ค่าโดยสาร 5 บาท) แล้วต้องนั่งเรือข้ามฝากแม่น้ำเจ้าพระยาใช้เวลาประมาณ 5 – 10 นาที (ค่าโดยสาร 10 บาท) จากการเดินทางถึงแม้จะเดินทางหลายต่อแต่ก็สะดวกในการเดินทางตลอดระยะทาง

สภาพบริเวณตลาดน้ำจะเป็นคลองเล็ก ๆ มีต้นจากขึ้นทั้งสองข้างทางและต้นดินเปิดปลูกเพื่อป้องกันหน้าดินพังทลาย ฝั่งตรงข้ามตลาดเป็นอาคาร – บ้านเรือน ซึ่งตลาดของร้านค้าจะเป็นซุ้มเล็ก ๆ ตั้งติดกัน ดูเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดตา ดูสวยงาม ทำให้นักเดินทางเลือกซื้อของฝาก ซึ่งที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีสินค้าหลากหลายให้เลือกซื้อมากมาย เช่น สินค้า OTOP ของหมู่บ้านและตำบลใกล้เคียง ซึ่งมีทั้งกระเป๋ากา – ตะกร้าสานจากผักตบชวา สบู่ทำจากสมุนไพร เสื่อดอกไม้ เป็นต้น ส่วนของกินก็มีทั้งอาหารคาว – หวาน และมีร้านขายต้นไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น ซึ่งอาชีพของชาวบ้านที่นั่นนอกจากจะขายของที่ตลาดน้ำแล้วซึ่งบางคนทำเป็นอาชีพเสริม ส่วนอาชีพหลัก เช่น ทำงานโรงงาน รับจ้างทั่วไป ทำสวน เป็นต้น

ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ มาก ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางมาก สามารถไป – กลับ ได้โดยสะดวกรวดเร็ว ถ้านักท่องเที่ยวอยากค้างคืนก็มี Home Stay บริการด้วย ซึ่งทำให้คนที่ต้องใช้ชีวิตประจำวันในเมืองใหญ่ ๆ ที่ต้องแข่งขันกัน อยู่ในที่ ๆ มีแต่มลภาวะและความวุ่นวาย ซึ่งหาสถานที่ ๆ เป็นธรรมชาติได้อย่างนี้คงยากมากในปัจจุบันที่เป็นธรรมชาติได้สัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านแบบเรียบง่ายจึงเหมาะแก่การเดินทางมาพักผ่อนเป็นอย่างยิ่ง

อุปสรรคและปัญหาที่ประสบ

1. ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น บ้านรูป เป็นสินค้า OTOP ผลิตภัณฑ์ขาย แต่นักท่องเที่ยวที่มาไม่ทราบ ทำให้เสียโอกาสในการเรียนรู้เพราะขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี

2. ค่าโดยสารของมอเตอร์ไซด์รับจ้างจากท่าเรือ – ไปตลาดน้ำบางน้ำผึ้งราคา 10 บาท เป็นระยะทางที่ไม่ไกล ซึ่งราคาแพงเกินไปสำหรับนักท่องเที่ยว

3. ราคาอาหารค่อนข้างแพงเกินไป เนื่องจากต้นทุนที่ผลิตไม่ได้มีราคาสูงมากและค่าเช่าร้านค้าแคว้นละ 20 บาท

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีป้ายบอกว่ามีแหล่งเรียนรู้อะไรบ้างและไปทางไหน เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้ทราบเพราะนอกจากจะมาเที่ยวพักผ่อนสัมผัสกับธรรมชาติแล้ว ยังได้รับความรู้อีกด้วย
2. อยากให้มีรถสองแถวบริการรับส่งนักท่องเที่ยว ซึ่งเก็บค่าโดยสารไม่ควรเกิน 5 บาท เนื่องจากได้สอบถามจากนักท่องเที่ยว ซึ่งบอกว่า ราคาค่าโดยสารของรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง (ราคา 10 บาท) แพงเกินไปและระยะทางก็ไม่ไกลมาก อีกอย่างทำให้ไม่สะดวกที่จะซื้อของฝากเยอะ ๆ เพราะต้องนั่งมอเตอร์ไซด์ออกมา และถ้าทาง อบต. ของตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีงบประมาณเพียงพอก็อยากให้มีรถรางบริการรับส่งนักท่องเที่ยวฟรี เพราะเป็นระยะทางที่ไม่ไกลมาก จะได้สัมผัสบรรยากาศแบบธรรมชาติและวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายของชาวบ้านจากสองข้างทาง ซึ่งทำให้มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทำเพิ่มมากขึ้นจะยิ่งทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกประทับใจในการบริการที่ดี อยากกลับมาเที่ยวอีกและเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก
3. อยากให้ผู้ที่รับผิดชอบเข้ามาดูแลเรื่องของราคาอาหาร – ขนม เพราะราคาแพงเกินไป

4. ทางกลุ่มแม่บ้านของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ควรคิดอาหารหรือขนมที่ขึ้นชื่อที่หาซื้อจากที่อื่นไม่ได้ นอกจากที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ซึ่งอาจจะเป็นที่หาได้ง่ายในพื้นที่ เช่น ทอดมันยอดมะพร้าวเพราะชาวบ้านทำสวนอาหารมากอยู่แล้ว เพียงแต่ปรุงแต่งรสชาติให้อร่อย ก็จะเป็นจุดขายให้กับตลาดน้ำบางน้ำผึ้งได้อีกด้วย

ถึงแม้จะมีปัญหาและอุปสรรคบ้างซึ่งก็เป็นเรื่องปกติ แต่สิ่งที่น่าชื่นชม คือ ที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเพิ่งเปิดให้บริการแค่ 2 ปี แล้วดำเนินการมาจนวันนี้ก็นับว่าพัฒนาไปได้รวดเร็วมาก เพราะเจ้าหน้าที่ ชาวบ้าน แม่ค้า และทุก ๆ คนที่มีส่วนร่วมได้ให้ความร่วมมือช่วยกันเป็นอย่างดีที่จะพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงได้ชัด เช่น ห้องน้ำสะอาดขึ้นมาก ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุแสดงถึงการจัดการได้ดี โดยมีรองเท้าไว้ให้นักท่องเที่ยวสวมเข้าห้องน้ำแทนรองเท้าของตัวเองด้วยทำให้ไม่ต้องเสียเวลาทำความสะอาดและมีหลังคาตรงร้านขายอาหารให้นักท่องเที่ยวรับประทานอาหารทำให้ไม่ร้อนมากและดูเป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงามด้วย

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 3

ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2547 โดยความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อส่งเสริมให้บางน้ำผึ้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับประชาชนที่ต้องการมาพักผ่อนในวันหยุด โดยเน้นความเป็นธรรมชาติและใช้ธรรมชาติที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และก่อนที่จะเข้าไปเที่ยวในตลาดน้ำหากแวะเข้าไปบูชาสักการะองค์พระพุทธรูปในวัดบางน้ำผึ้งก่อนก็เป็นสิริมงคลต่อตนเอง แล้วจึงเดินเข้าไปเที่ยวในตลาดน้ำ มาเที่ยวคราวนี้ ถือว่าคุ้มค่าทีเดียว เดิมที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีร้านค้าประมาณ 40 ร้าน และเมื่อเวลาผ่านไปได้รับความนิยมจาก

นักท่องเที่ยวทำให้มีร้านค้าเพิ่มขึ้นจนถึงปัจจุบันประมาณ 175 ร้านและมีแนวโน้มว่าจะมีการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นอีกในอนาคต นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำบางน้ำผึ้งในวัน ๆ หนึ่ง มีประมาณหลายพันคน จึงถือได้ว่าตลาดบางน้ำผึ้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งที่กำลังกลายเป็นส่วนหนึ่งของคนกรุงไปแล้ว ความเป็นกันเองของชาวบ้าน พ่อค้า แม่ค้า ประกอบกับธรรมชาติที่ร่มรื่น ทำให้เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวอย่างมาก ถือได้ว่าบางน้ำผึ้งเป็นพื้นที่สีเขียวที่สำคัญแห่งหนึ่งใน จ.สมุทรปราการ ขึ้นชื่อว่าเป็นปอดใหญ่ใจกลางกรุง ระยะทางที่นั่งรถเข้ามาจนถึงตลาดน้ำประมาณ 30 เมตร ทางด้านขวามือจะมี Home Stay ให้พักอาศัยโดยส่วนมาก นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะเข้ามาทำการพักอาศัย ในราคาต่อคืนเพียง 250 บาท ซึ่งชาวต่างชาติชื่นชอบบรรยากาศของตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงทำให้สถานที่นี้เป็นสถานที่ผ่อนคลายเป็นของนักท่องเที่ยวและเป็นที่ยอมรับอย่างมาก มีการผสมผสานระหว่างความเป็นไทยในสมัยดั้งเดิมและความเป็นไทยสมัยใหม่อย่างลงตัว มีอากาศที่บริสุทธิ์ ทำให้ประชาชนที่อยู่ในละแวกนั้นมีสุขภาพจิตที่ดีและยังส่งผลให้มีสุขภาพกายที่ดีอีกด้วย ตลาดบางน้ำผึ้งเปิดเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ ตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงบ่ายสามโมง แต่ในอนาคตจะพัฒนาให้เปิดจนถึงเวลา 3ทุ่ม ค่าเช่าแผงคิดวันละ 20 บาท โดยคิดค่าบำรุงสถานที่ 10 บาท รวมระยะเวลา 2 วัน ทั้งเสาร์ – อาทิตย์ ทั้งหมด 50 บาท ถือว่าเป็นราคาที่ย่อมเยาสำหรับพ่อค้า แม่ค้าในละแวกนี้ เมื่อถึงสิ้นปีทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะนำเงินที่เก็บจากค่าเช่าที่ได้ พาพ่อค้า แม่ค้าไปเที่ยวตลาดน้ำหรือเที่ยวสถานที่เชิงอนุรักษ์ธรรมชาติในจังหวัดต่าง ๆ จึงทำให้พ่อค้า แม่ค้าที่นี่ดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข

นับว่าที่บางน้ำผึ้งเป็นท้องถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยธรรมชาติ ของที่ขึ้นชื่อของบางน้ำผึ้งนี้คือ มะม่วงน้ำดอกไม้ที่มีรสหวาน หอม ถูกปากคนไทยและชาวต่างชาติเป็นอย่างยิ่ง มีสินค้าหลายชนิดที่ขึ้นชื่อจากตำบลต่าง ๆ ของจังหวัดสมุทรปราการ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าอุปโภค บริโภค ต้นไม้ นานาชนิด เครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ กว๊ายเดี่ยวเรือรสเด็ดจากหลากหลายร้านค้าโดยใช้เรือเป็นพาหนะในการค้าขายทางน้ำ แม่ค้าที่นี่จะอนุรักษ์ความเป็นธรรมชาติโดยไม่ใช้กล่องโฟมเพื่อเป็นภาชนะใส่อาหาร และเพราะเหตุนี้เองจึงทำให้นักท่องเที่ยวพากันตั้งใจในความเป็นไทยและเป็นธรรมชาติของตลาดน้ำบางน้ำผึ้งอย่างมาก

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 4

จากการเดินทางไปตลาดน้ำบางน้ำผึ้งโดยนั่งรถประจำทางสายแพรรักษาถึงท่าเรือปากน้ำ และนั่งเรือข้ามฟากจากท่าเรือปากน้ำเพื่อไปยังท่าเรือพระสมุทรเจดีย์ซึ่งเรือเป็นเรือที่มีขนาดใหญ่พอสมควร ในระหว่างที่เรือแล่นขณะนั้นเวลา 10 โมงเช้า เป็นช่วงน้ำลง จึงทำให้เห็นระบบนิเวศอย่างชัดเจน ป่าจากและป่าโกงกางมีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้เห็นความเป็นธรรมชาติอย่างลงตัวซึ่งมองเป็นวัฏจักรห่วงโซ่อาหาร เช่น นกกระยางกินปลาตีน ปลาตีนกินตัวเคย เป็นต้น เมื่อถึงท่าเรือพระสมุทรเจดีย์ได้นั่งรถ Taxi เพื่อเดินทางไปยังตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

เมื่อถึงตลาดน้ำซึ่งนับว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีบรรยากาศสิ่งแวดล้อมดี มีความร่มรื่นของต้นไม้ทั้งสองข้างทาง ตลาดน้ำเปิดประมาณ 8 โมงถึงประมาณบ่าย 3 โมงเย็น โดยเปิดเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ เท่านั้น ส่วนใหญ่สินค้าจะเป็นสินค้า OTOP ตั้งแต่ 1 ดาวถึง 4 ดาว ค่าเช่า 20 บาทต่อวัน และค่าบำรุง 10 บาท รวมแล้วเป็นเงิน 50 บาทที่ต้องจ่ายต่ออาทิตย์ และเมื่อถึงสิ้นปีทาง อบต. จะนำเงินที่เก็บได้พาพ่อค้า - แม่ค้าที่ขายของในตลาดน้ำไปดูตลาดน้ำสถานที่อื่น ๆ เพื่อมาพัฒนาและปรับปรุงให้ตลาดน้ำของตนให้ดีขึ้น และเป็นสถานที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการพักผ่อนของชาวกทม.ที่ต้องการเที่ยวแบบไปเช้า – เย็นกลับ

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 5

ข้อดีของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

1. ความเป็นธรรมชาติอยู่มากและปราศจากมลพิษทางอากาศและทางน้ำ สังเกตได้จากปริมาณสัตว์น้ำที่ยังอาศัยอยู่บริเวณคลอง เช่น ปลาไหล หอยประเภทต่าง ๆ รวมถึงต้นไม้ที่มีเป็นจำนวนมากทำให้บรรยากาศดีและร่มรื่น

2. มีกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวให้ได้ร่วมทำ เช่น

- มีกิจกรรมนั่งวาดภาพสำหรับผู้ที่ชอบศิลปะ, การปั่นจักรยาน
- การพายเรือเล่นในคลอง
- การนวดฝ่าเท้า

3. ความเป็นกันเองของผู้ประกอบการค้าและวิทยากรทางด้านการพำนักบ้านพักแบบ Home Stay

4. อาหารมีหลากหลายชนิดให้เลือกรับประทานและราคาถูก

5. มีสถานที่พักแบบ Home Stay ที่มีสภาพเป็นธรรมชาติและความเป็นไทย (ลักษณะของ

บ้านพักเป็นบ้านทรงไทย) ที่เหมาะกับการไปพักผ่อนเป็นหมู่คณะและการไปศึกษาเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

6. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและการท่องเที่ยวค่อนข้างถูก เหมาะกับการพาครอบครัวไปพักผ่อนในวันสุดสัปดาห์

7. เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

สิ่งที่ควรปรับปรุง

1. การกักเขาะของน้ำซึ่งมีผลทำให้คลองกว้างจนกระทั่งไปกินพื้นที่บริเวณบ้านพักของชาวบ้านละแวกนั้น ซึ่งอาศัยอยู่รอบ ๆ คลอง การแก้ไข คือ การสร้างกำแพงกั้นน้ำทาง อบต.

ได้ดำเนินการแล้วแต่ยังล่าช้าอยู่ ควรเร่งมือเพราะว่าเมื่อแม่น้ำเจ้าพระยาหนุนขึ้นอีก ชาวบ้าน
 ละแวกนั้นจะได้ไม่เดือนร้อนจากปัญหาตลิ่งถูกน้ำกัดเซาะ

2. ถังขยะ ควรเพิ่มถังขยะให้มากกว่าเดิมเพราะยังไม่เพียงพอกับปริมาณขยะที่
 นักท่องเที่ยวทั้งในแต่ละวันทำให้ขยะล้นนอกถังขยะ ซึ่งเป็นภาพที่ไม่น่ามอง

3. ควรเพิ่มที่นั่งสำหรับนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมากขึ้น
 เป็น

หมู่คณะ

4. แก้อื้อและที่นั่งรับประทานอาหารของผู้ประกอบการค้าควรจัดให้มีความสูงของเก้าอี้
 และ

ที่นั่งขึ้นอีกเพราะเก้าอี้ที่นั่งเดียวซึ่งทำให้นั่งลำบาก

5. เรือพายยังไม่มีความปลอดภัย เพราะไม่มีอุปกรณ์ป้องกัน ดังนั้น ควรให้มีชูชีพไว้
 เพราะส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะมาพายเรือกันเป็นครอบครัว คือ คุณพ่อ คุณลูก ซึ่งเป็นเด็กควร
 มีชูชีพใส่ให้ด้วย

6. ห้องน้ำควรเพิ่มจำนวนให้มากกว่านี้เพราะห้องน้ำมีไม่เพียงพอกับนักท่องเที่ยวและ
 ผู้ประกอบการค้า ตลอดจนจัดผู้ดูแลรักษาความสะอาดเป็นประจำด้วย

7. บ้านพักที่เป็น Home Stay ที่จัดให้พักอยู่ลำพังไม่พักรวมกับเจ้าของบ้านยังไม่
 ปลอดภัย

พอ เพราะเปลี่ยวและเป็นอันตรายสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้หญิง

8. เส้นทางเดินทางควรมีการสำรวจเส้นทางให้แน่นอน เพื่อความสะดวกในการ
 เดินทาง ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 6

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีภูมิลำเนาจากที่อื่นและเป็นคนในพื้นที่
 จะแตกต่างกันมาก และเพศ, สถานที่ ก็ไม่มีผลต่อปัจจัยการท่องเที่ยวเพราะจากการสำรวจ
 พบว่า ไม่ต่างกันมาก

ระดับการศึกษาและช่วงวัยไม่มีผลต่อการท่องเที่ยว เพราะจากการสำรวจพบว่ามีทุก
 ช่วงอายุและทุกระดับการศึกษา ส่วนอาชีพ พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวมีลักษณะอาชีพที่
 แตกต่างกันแต่อาชีพที่มาท่องเที่ยวมีจำนวนต่างกันมาก การเดินทางและความสะดวก พบว่า
 การใช้รถส่วนตัวจะสะดวกกว่า รถโดยสารประจำทางมีไม่มากนักอาจจะมาจาก เพราะ ไม่ค่อยมี
 รถประจำทางมากเท่าที่ควรและจากการสำรวจพบว่ามีผู้รู้จักตลาดน้ำผ่านสื่อมีน้อย นั้น
 หมายความว่า ยังขาดการประชาสัมพันธ์ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้

นักท่องเที่ยวไม่ต้องการให้มีเรือหางยาว และสิ่งที่ประทับใจและสนใจของนักท่องเที่ยว คือ บรรยากาศสิ่งแวดล้อม และสนใจการท่องเที่ยวแบบเชิงนิเวศมากที่สุด นั้นหมายความว่าบรรยากาศที่นักท่องเที่ยวสนใจมีอยู่ที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งและหาเที่ยวได้ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ การเดินทางสะดวกเหมาะที่จะเป็นที่พักผ่อนและทำกิจกรรมร่วมกันของคนในครอบครัวอีกที่ ที่นักท่องเที่ยวทุกคนต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้งและต่อ ๆ ไป

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 7

จากการสำรวจพื้นที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งทำให้ดิฉันต้องเชื่อเลยว่ายังมีพื้นที่แบบนี้และอากาศแบบนี้ในเมืองอุตสาหกรรมซึ่งไม่ไกลจากกรุงเทพฯ เลย การคมนาคมสะดวกและได้เห็นน้ำใจไมตรี ซึ่งหาดูได้ยากในกรุงเทพฯ

การเดินทางไปยังตลาดน้ำบางน้ำผึ้งนั้น ดิฉันได้เลือกใช้เส้นทางสองเส้นทาง คือ ขาไป และ ขากลับ

1. ขาไปข้าพเจ้าเริ่มต้นจากหน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง 1 โดยรถตู้ ม.ราม 1 – ปากน้ำ สุดสายที่ทำน้ำปากน้ำข้ามฟากพระประแดงขึ้นท่าที่วัดพระสมุทรเจดีย์จากนั้นได้นั่งแท็กซี่เข้าบางกะเจ้า

2. ขากลับ นั่งเรือข้ามฟากจากหน้า Home Stay ของตลาดน้ำบางน้ำผึ้งขึ้นท่าที่ทำน้ำบางนา ต่อด้วยนั่งแท็กซี่ถึงซีคอนซีคอนซ์โรดตู้ซีคอนซ์ – ม.ราม 1

ตลอดเวลาของการเดินทางในช่วงขาไป พบว่า ค่อนข้างใช้เวลานานและไม่สะดวกเนื่องจากถนนอยู่ในช่วงปรับปรุงและก่อสร้างหลายจุด ทำให้กินระยะทางหลายกิโลเมตร ทำให้การจราจรติดขัด

เมื่อมาถึงตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง สิ่งแรกที่สังเกตและรู้สึกได้คือ บรรยากาศที่ร่มรื่นของสองข้างทางบริเวณโดยรอบสะอาดมีการจัดวางถังขยะไว้เป็นจุด ๆ ถนนเข้ารถคร่อม ถ้าเป็นบรรยากาศตอนเย็นก็ไม่น่าที่จะมาเดินคนเดียว เพราะถนนค่อนข้างเปลี่ยว เนื่องจาก ต้นไม้เยอะเมื่อดิฉันเข้ามาถึงจะพบวัดบางน้ำผึ้ง เมื่อเดินเข้าไปอีกหน่อยจะพบว่า มีการขยายของข้างวัด ซึ่งนั่นก็คือ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเป็นตลาดน้ำเล็ก ๆ ที่มีของขายไม่ค่อยเยอะเท่าไรของที่ขายส่วนมากจะเป็นของกินและของที่ระลึก OTOP สิ่งที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุดคือ การมีตลาดน้ำและบรรยากาศป่าไม้ไว้ด้วยกัน ทำให้นักท่องเที่ยวได้เห็นสิ่งที่แปลกใหม่ที่ลงตัวกันอย่างกลมกลืน ซึ่งนอกจากที่นี่จะมีการซื้อของขายแล้วยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีก เช่น การระบายสี การนวดฝ่าเท้าเรือแจวและมีที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อนอีกด้วย

สำหรับสินค้าที่นำมาวางขายก็จะเป็นสินค้า OTOP ซึ่งบางครั้งก็ไม่สะดวกที่จะขนส่งสินค้ากลับไปด้วยทางตลาดน้ำก็ทำล็อกเก็บของเอาไว้ให้ ส่วนของกินจากการสังเกต พบว่า ถ้าไม่

จำเป็น พ่อค้า แม่ค้า จะไม่มีการนำพลาสติกมาใช้และจากการพูดคุย จะพบว่า พ่อค้า แม่ค้า อธิบายดี และให้ความร่วมมือดี และต่อจากการสำรวจพื้นที่ตลาดเสร็จ ดิฉันได้มีโอกาสเดินสำรวจโฮมสเตย์ ซึ่งเป็นระยะทางที่ไกลจากตลาดน้ำพอสมควร โฮมสเตย์ที่มีประมาณ 6 – 7 หลัง โดยอัตราค่าเช่าอยู่ที่คืนละ 250 บาทต่อคืน โดยจะมีอาหารเย็นให้ฟรี เมื่อบรรยากาศเงียบสงบมากเหมาะสำหรับการทำงานที่ต้องใช้ความเงียบ เช่น การอ่านหนังสือ การเขียนวิทยานิพนธ์ เป็นต้น ซึ่งทาง อบต. บางน้ำผึ้งยินดีให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีสำหรับผู้ที่มาเช่าเพื่อทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ แต่เนื่องจากพื้นที่โดยรอบเป็นป่าและเงียบมาก จึงไม่เหมาะที่จะมาพักผ่อนเดี่ยว เพราะอาจเกิดอันตรายได้

สรุป

การเดินทางมีความสะดวก (ถ้าเลือกใช้เส้นทางถูกทาง) บรรยากาศร่มรื่น หายใจได้เต็มปอด เหมาะสำหรับการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในครอบครัว เช่น ทำบุญ นั่งรับประทานอาหารด้วยกัน การระบายสี และการแจวเรือหรืออาจปั่นจักรยาน เพื่อสำรวจพื้นที่ได้ เพราะทางอบต. บางน้ำผึ้งมีบริการจักรยานในอัตราค่าเช่าคืนละ 30 บาท

อุปสรรค

1. ไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน
2. การจราจรไม่ค่อยสะดวก เนื่องจาก การก่อสร้างหลายจุดและช่องทางสัญจรค่อนข้าง

แคบ

3. การก่อสร้างท่าเรือที่ล่าช้าไม่ทันการใช้งาน

สิ่งที่ควรปรับปรุง

1. ยังมีขยะลอยบนผิวน้ำบ้างแต่ไม่มากและบนบกฝั่งที่ไม่มีการวางสินค้าน้ำยังไม่ค่อยมีขยะเยอะ
2. เมื่อเดินลึกเข้าไปจนถึงที่ขายของที่ระลึก พบว่าไม่มีขายคาร์มเงาไปถึง ซึ่งตอนกลางวันแดดจะร้อนทำให้นักท่องเที่ยวไม่อยากเดินไปถึงจุดนั้น
3. โต๊ะ เก้าอี้มีน้อยไม่พอกับจำนวนนักท่องเที่ยว
4. เพิ่มจำนวนสินค้าน้ำให้มีความหลากหลายกว่านี้
5. พื้นที่บางส่วนยังมีวัชพืชขึ้นทำให้ดูรก โดยเฉพาะทางเข้าตรงข้ามศาลาริมน้ำ
6. ศาลาริมน้ำมีน้อยไม่พอกับจำนวนนักท่องเที่ยว
7. การเพิ่มถังขยะ อาจจะมีตะกร้าหรือกระเช้าเล็ก ๆ (ที่มีฝาปิด) แขนงไว้ตามต้นไม้

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 8

จากการเดินทางไปจังหวัดสมุทรปราการ เมื่อไปยังตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ออกเดินทางโดยมีจุดเริ่มต้นที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้นั่งรถตู้ไปยังปากน้ำ ใช้เวลาในการเดินทาง 1 ชั่วโมง จากนั้น ไปนั่งเรือข้ามฟากเพื่อที่จะต่อรถไปยังตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ขณะนั่งเรือทัศนียภาพโดยรอบเต็มไปด้วยต้นจาก ที่อยู่ในน้ำบ้าง เป็นเกาะกลางน้ำบ้าง ซึ่งมีกรกัฒไชยะของพื้นที่ของ คนริมฝั่งแม่น้ำเมื่อไปถึงฝั่งตรงข้าม จึงนั่งรถแท็กซี่ไปยังตลาดน้ำบางน้ำผึ้งโดยการเดินทางไปยังตลาดน้ำ โดยรถแท็กซี่ ทำให้เห็นความเป็นอยู่ของคนจังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ในจังหวัดสมุทรปราการนั้นเต็มไปด้วยการก่อสร้างถนนและสะพานมากมาย มีหมู่บ้านจัดสรร เกิดขึ้นตลอดการเดินทาง ทำให้เห็นว่า จังหวัดสมุทรปราการมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นและอุตสาหกรรมในจังหวัดก็มีขึ้นมากมาย ทำให้จังหวัดสมุทรปราการนั้นได้รองรับประชากรจากถิ่นต่าง ๆ เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรปราการ เมื่อเดินทางไปตลาดน้ำบางน้ำผึ้งโดยใช้เวลาการเดินทาง 1 ชั่วโมง

ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งได้มีผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนมาก ในตัวตลาดจะอยู่ในเขตของวัดและตลาดมีคลองเล็ก ๆ ไหลผ่าน มีสวนเล็ก ๆ ให้นั่งพักผ่อนอยู่ด้านหลังตลาด ตัวตลาดมีขนาดเล็ก ซึ่งผิดคาดกับสิ่งที่คิดได้ว่า ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีขนาดใหญ่ สินค้าที่มีวางขายส่วนใหญ่จะเป็นของกิน จะไม่ค่อยมีของที่ระลึก ซึ่งของกินจะมีหลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อหา จากการสอบถามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้ามาเที่ยว จะเป็นคนในเขตละแวกใกล้เคียง ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากจังหวัดสมุทรปราการและคนส่วนใหญ่ที่มาที่นี่จะมีผู้แนะนำและดูจากสื่อโทรทัศน์ คนในตัวกรุงเทพฯ อยู่ห่างจากจังหวัดสมุทรปราการจะไม่มาเที่ยวกัน ช่วงบ่าย ๆ จะมีกรู๊ปทัวร์จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามากันทุกอาทิตย์ การเดินทางของคนที่มาเที่ยวส่วนใหญ่ จะมีรถส่วนตัวเข้ามากันเนื่องจากการเดินทางเข้ามาอยู่ลึกมากไม่ค่อยมีรถโดยสารผ่านมากนัก เมื่อตลาดวายได้ไปเดินดูโฮมสเตย์ อยู่ทางด้านหลังของตลาดน้ำบางน้ำผึ้งออกไป เมื่อเดินทางเข้าไปยังที่จะไปโฮมสเตย์ ได้เห็นทัศนียภาพ โดยรอบ ๆ เต็มไปด้วยต้นไม้มากมายดูเขียวสงบ ไม่มีเสียงรบกวนจากรถยนต์ใด ๆ ทั้งสิ้น อากาศบริสุทธิ์ เหมาะมากที่จะมาพักผ่อนหลบความวุ่นวายในเมือง เจ้าของโฮมสเตย์บอกว่าคนส่วนใหญ่ที่มาพักที่นี่จะเป็นนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่เข้ามาศึกษาวิจัยความเป็นอยู่ของคนในเขตนี้มากกว่าที่จะมาพักผ่อน

หลังจากได้เดินดูรอบ ๆ พื้นที่นั้น เราจึงได้เดินทางกลับ แต่การกลับครั้งนี้ไม่ได้กลับทางที่ได้เดินทางมา แต่เดินทางกลับในทางท่าเรือของชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่นั้น ทำให้ได้รู้ว่าการเดินทางมายังตลาดน้ำบางน้ำผึ้งครั้งนี้ เราต้องอ้อมไกลมากเมื่อเทียบกับการเดินทางกลับ การเดินทางกลับเราได้เดินทางข้ามฟากไปยังท่าเรือบางนา ซึ่งอยู่ไม่ไกลเลย ทำให้เห็นถึงความสะดวกในการเดินทางไปตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยทั้ง 8 ราย เป็นไปในทางเดียวกัน คือตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ แต่ยังคงรักษาบรรยากาศธรรมชาติและวิถีชุมชนไว้ได้ในระดับสูง ทศนิยมภาพสองฝั่งคลองร่มรื่น บ้านเรือนยังเป็นบ้านเรือนทรงไทยอยู่ไม่น้อย มีป่าชายเลนและป่าจากอยู่สองฝั่งคลอง ตลาดน้ำไม่อนุญาตให้เรือหางยาวเข้าไปในตัวตลาดทำให้ปราศจากเสียงดังรบกวนและไม่มีคลื่นแรงจนเป็นอุปสรรคต่อเรือแจวขายสินค้าในน้ำ สินค้ามีหลากหลายเป็นผลิตภัณฑ์ธรรมชาติและผลิตภัณฑ์แปรรูปที่ได้จากภายในท้องถิ่นชาวบ้านมีน้ำใจต่อกันและเป็นกันเองต่อนักท่องเที่ยวมาก พ่อค้าแม่ค้ามีอัธยาศัยอันดีงามและไม่เอาใจเอาเปรียบ มีธุรกิจสปาและนวดเท้า มีสินค้าสมุนไพรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมีหลายรูปแบบ โดยมีการเปิดสอนให้กับผู้สนใจโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีบ้านพักแบบ Home stay สำหรับผู้ที่ต้องการพักค้างคืนเพื่อเก็บรับอากาศบริสุทธิ์และบรรยากาศแบบร่มรื่นพื้นบ้าน การเดินทางสะดวกมากเพราะอยู่คนละฝั่งแม่น้ำกรุงเทพฯ สามารถเดินทางทั้งด้วยพาหนะส่วนตัวและด้วยรถโดยสารณะ

ในส่วนปัญหาและอุปสรรค ยังมีปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ (ป้ายบอกทาง, ป้ายแนะนำสถานที่) การจัดการบริการสาธารณะด้านสุขอนามัยไม่เพียงพอบ้าง (ที่ทิ้งขยะ, ห้องน้ำ) และการอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวบริเวณโดยรอบ (ต๋อรถหลายครั้ง) แต่ทั้งหมดนี้เป็นปัญหาแก้ไขได้ทั้งสิ้น บางปัญหามาจากความใหม่ของการเปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ

แม้โดยภูมิประเทศของตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือจะมีลักษณะเป็นหมู่บ้านชาวประมงปากอ่าวที่มีลักษณะพิเศษของตนเอง แต่ปัจจุบันพื้นที่ของทั้งสองตำบลก็ยังไม่ได้แปรเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยตำบลนาเกลือมีจุดรับนักท่องเที่ยวที่หมู่บ้านสาขาซึ่งปัจจุบันเป็นหมู่บ้านใหญ่จนแยกออกมาเป็นหลายหมู่บ้าน มีการคมนาคมสะดวกพอสมควรและใกล้กรุงเทพฯ แต่ก็ยังเป็นเพียงจุดแวะซื้อของฝากเท่านั้น ยังขาดที่พักแรม ชาติร้านอาหารที่หลากหลาย ส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าเห็นได้ว่าแทบไม่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวแม้จะมีสภาพทางนิเวศทางทะเลที่น่าสนใจแต่ก็ขาดความพร้อมในทุกด้าน ทั้งด้านสังคม ความสะดวกในการเดินทาง ความปลอดภัย รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรองรับการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลแหลมฟ้าผ่ามีน้อยกว่าตำบลนาเกลืออย่างเห็นได้ชัด ทั้งในแง่ความสะดวกในการเดินทาง (มีน้ำท่วมขังถนนเมื่อน้ำทะเลหนุน, ปริมาณรถโดยสารน้อยรอนาน) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางแหล่งท่องเที่ยวสูง (ค่าเช่าเรือแพงมากทั้งต่อเที่ยวและเหมาลำ) แหล่งซื้อของฝากน้อย ภูมิทัศน์ขาดความหลากหลาย ตำบลแหลมฟ้าผ่ายังมีปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสียในลำคลอง มีขยะมากและมักมีงูเห่าหนีน้ำยามน้ำทะเลหนุนอีกด้วย ในขณะที่ตำบลนาเกลือ โดยเฉพาะบ้านสาขาเดินทางสะดวก ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่สูง หากล่องเรือในคลองสรรพสามิตจะพบสองข้างทางยังเป็นธรรมชาติสวยงาม ชาวบ้านมีน้ำใจและ

เป็นกันเอง บ้านสาขามีจุดขายสินค้าท้องถิ่น แต่ก็ยังขาดความหลากหลาย เพราะมีแต่เฉพาะ กุ้งเหี้ยยัดและอาหารทะเลสด

ตำบลแหลมฟ้าผ่ายังมีปัญหาภายในสังคมมาก ชุมชนขาดความเข้มแข็ง รัฐบาลยังขาดความเอาใจใส่ดูแลให้สามารถประกอบอาชีพจนพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งขาดการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค จึงขาดความพร้อมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขณะที่ตำบลนาเกลือโดยเฉพาะหมู่บ้านสาขลา แม้ยังไม่มียุทธศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นเพียงจุดแวะซื้อของฝากของมีชื่อของหมู่บ้าน แต่ยังไม่อาจพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีลักษณะเฉพาะตน เช่น เป็นแหล่งตกปลาหรือศึกษาป่าชายเลนได้ในอนาคต

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัย 5 ราย

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 1

ข้อเสนอแนะในการออกไปสำรวจข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ณ ตำบลแหลมฟ้าผ่า จังหวัดสมุทรปราการ

การพัฒนาชุมชนเมื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนต้องมีความพร้อม คือ ชาวบ้านต้องมีความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนา บวกกับจุดเด่นที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว แต่จากการสำรวจพื้นที่ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548 พบว่า ชุมชนยังไม่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน อาทิเช่น

1. กรณีเดินทางโดยรถส่วนตัวเข้าไปยังมีอุปสรรคอยู่ คือ มีน้ำท่วมขังพื้นถนน เนื่องจากน้ำทะเลหนุน
2. กรณีเดินทางโดยรถโดยสาร ปริมาณรถมีน้อย ต้องเสียเวลามากในการเดินทาง
3. ความสนใจที่พัฒนาชุมชนของชาวบ้านยังมีน้อย คือ ชาวบ้านยังทิ้งขยะและน้ำที่ใช้แล้วลงในลำคลอง ทำให้น้ำเน่าเสียมีกลิ่นเหม็นเน่า ไม่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว
4. ภูมิศาสตร์โดยรอบ ในพื้นที่ยังขาดความหลากหลาย คือ มีเฉพาะการทำวังกุ้ง วังปู ซึ่งบางแห่งเป็นของนายทุน ซึ่งนักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าไปได้ เนื่องจากเจ้าของต้องการรักษาความปลอดภัยของวังกุ้งและปูของตน
5. อัตราค่าโดยสารในการเช่าเรือค่อนข้างแพง ตกประมาณเที่ยวละ 350 – 400 บาท หากต้องการเช่าทั้งวันตกประมาณ 800 บาท นอกจากนี้ เรือหางยาวยังส่งเสียงดังรบกวนนักท่องเที่ยว
6. ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืน ยังไม่มีให้บริการ
7. เนื่องจากน้ำทะเลหนุนทำให้สัตว์มีพิษ (โดยเฉพาะงูเห่า) ต้องหนีน้ำขึ้นมาบนบก

ซึ่งจากการสอบถามชาวบ้าน พบว่า มีปริมาณค่อนข้างมาก ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 2

จากการที่เดินทางไปสำรวจข้อมูล โดยการสังเกตนั้น พบว่า การเดินทางนั้นสะดวกสบาย เนื่องจาก อยู่ใกล้กับกรุงเทพและการจราจรก็ไม่ติดขัดด้วย สำหรับการเดินทางนั้น ผมได้เลือกเดินทางโดยรถประจำทางเพื่อจะได้เห็นว่าการเดินทางโดยรถประจำทางนั้นมีความสะดวกหรือไม่อย่างไร การเดินทางนั้นใช้เวลาประมาณ 20 นาที ออกจากอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ถึงทางเข้าบ้านสาขลาและต่อรถอีกประมาณ 30 นาที หรือจะใช้บริการทางเรือก็ได้ ตัวหมู่บ้านสภาพสองข้างทางก็เป็นธรรมชาติโดยมีคลองสรรพสามิตคั่นระหว่างที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรม คือ ส่วนของวัดแหลม และส่วนของบ้านสาขลาที่เป็นส่วนธรรมชาติ จากการสอบถามชาวบ้านทราบว่า บริเวณบ้านสาขลาไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมเพราะต้องการให้รักษาธรรมชาติไว้เพื่อเป็นที่สำหรับทำการเลี้ยงหอย กุ้ง และปู สภาพสองข้างทางจึงเป็นธรรมชาติมาก สภาพสองข้างทางมองดูแล้วก็สวยงาม สภาพเป็นป่าต้นปาล์มสลัดกับวังปูกุ้งหอย ตลอดสองฝั่งทางจนถึงตัวหมู่บ้าน จากการที่ได้พูดคุยกับชาวบ้านก็ทราบว่าชาวบ้านมีมนุษย์สัมพันธ์ดีมาก ๆ และนั่นก็เป็นเสน่ห์อีกอย่างของที่นี่

อุปสรรคก็มีบ้าง คือ มีน้ำท่วมเวลาที่น้ำทะเลหนุนและประกอบกับเวลาที่ฝนตกหนัก ทำให้น้ำท่วมได้และมีขยะตามบริเวณที่มีน้ำขังและน้ำที่ท่วมนั้นก็คือน้ำเค็ม ทำให้น้ำนั้นก็คกร่อนรถยนต์และข้าวของทำให้เกิดความเสียหายได้ น้ำขังเป็นเหมือนน้ำครำซึ่งไม่น่าดูนัก อีกทั้งยังมีขยะตามแหล่งท่องเที่ยวมากจนทำลายทัศนียภาพลงไปมากทีเดียว อีกทั้งบริเวณที่ชุมชนนั้นสภาพบ้านเรือนก็แออัด เพราะต้องสร้างบ้านเพื่อที่จะหนีน้ำทะเลและแผ่นดินที่น้ำกัดเซาะหายไปเรื่อย ๆ และไม่เหมาะที่จะพักแบบโฮมสเตย์ จากการที่สังเกตดูชาวบ้านซึ่งประกอบอาชีพประมง ทำให้ชาวบ้านไม่ค่อยที่จะสนใจในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่าไรนัก แม้ว่านักท่องเที่ยวนั้นจะเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้านก็ตามที เพราะอย่างไรชาวบ้านก็คิดว่าเป็นอาชีพเสริมอยู่ดีนั่นเอง ชาวบ้านจะสนใจเพียงแต่การขายสินค้าที่จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้น โดยไม่ได้คำนึงถึงคนที่มาเที่ยวว่านักท่องเที่ยวต้องการที่จะมาเที่ยวชมธรรมชาติมากกว่าที่จะมาซื้อของฝาก อีกทั้งยังไม่มีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เป็นของใช้หรือของที่ระลึกซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่งสมควรจะมี เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้ซื้อไว้ดูแลความรู้สึกประทับใจและเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวด้วย ถ้าของชิ้นนั้นเป็นของฝากและมีชื่อเสียงของสถานที่ที่ติดอยู่ วัสดุท้องถิ่นเองก็มีหลายอย่างเช่น เปลือกหอย กระจดองปู ต้นปาล์ม ฯลฯ เพียงแค่บวกความคิดสร้างสรรค์เข้าไปก็เท่านั้นเอง ก็จะเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์และเป็นตัวแทนของสถานที่ออกไปสู่สายตาคนภายนอกได้ และถ้าสินค้านั้นดีและเป็นที่น่าสนใจของคนภายนอกแล้วจะทำให้คนภายนอกอยากเข้ามาดูวิธีการทำและเข้ามาเลือกซื้อสินค้าท้องถิ่นมากขึ้น

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 3

การพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่ตำบลสาขลา จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นตำบลที่ทำการเลี้ยงกุ้งและปู เป็นอาชีพหลัก แต่ยังมีปัญหาอยู่หลายประการ

1. การเดินทางที่ยังไม่มีความสะดวก ซึ่งถ้าไม่ใช่คนในพื้นที่ต้องเดินทางหลายต่อ ในกรณีที่ไม่มียานส่วนตัว
2. ไม่มีผู้แนะนำการเดินทางในการท่องเที่ยวภายในพื้นที่
3. การท่องเที่ยวนี้ไม่เหมาะสมกับเด็ก เพราะการเดินทางภายในตำบลเป็นการเดินทางเรือ เพื่อดูวังกุ้งและวังปู
4. ไม่มีที่ร่มในการพักผ่อนหย่อนใจ

ปัญหาของผู้ประกอบอาชีพภายในตำบล

1. การเลี้ยงกุ้ง ยังเป็นไปตามธรรมชาติค่อนข้างมาก
2. ขนาดของกุ้งยังมีขนาดเล็กไป
3. ต้องการผู้พัฒนาพันธุ์กุ้ง เพื่อให้ได้พันธุ์ที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิม เพื่อราคาขายที่ดีกว่าเดิม

การท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลสาขลา จังหวัดสมุทรปราการ ยังไม่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่มีอะไรที่น่าสนใจ สำหรับผู้ท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อน แต่เหมาะกับผู้ที่ต้องการสำรวจพื้นที่หรือผู้วิจัย

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 4

ในความคิดเห็นของกระผมจากการที่ได้ออกสำรวจพื้นที่ ตลาดสาขลา ที่คลองวัด มีความคิดเห็นว่าพื้นที่ส่วนมากชาวบ้านมักจะทำเป็นนาทุ่งและปูซึ่งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอด 2 ฝั่งคลอง ส่วนมากจะมีแต่ต้นจากและต้นไม้เขียวขจี ซึ่งเหมาะแก่การนั่งเรือและตกปลาหน้าปากอ่าวทะเล เพราะพื้นที่ 2 ฝั่งที่เขียวขจีจะเป็นที่อยู่ของเชื้อกุ้งที่ชาวบ้านนำมาเลี้ยงเพื่อขาย แต่ถ้าพื้นที่ส่วนนี้ไปปรับปรุงเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผมคิดว่าเป็นไปได้ยาก เพราะชาวบ้านส่วนมากมีอาชีพทำนาทุ่ง พื้นที่ไม่มีอะไรดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือคิดว่าจะไปค้างคืนหรือกางเต็นท์ก็ไม่ปลอดภัย เพราะพื้นที่ส่วนมากเวลาน้ำขึ้น สัตว์ต่าง ๆ จะขึ้นมาหลบน้ำ เช่น งูขึ้นมาอยู่บนริมบ่อกุ้ง ส่วนค่าใช้จ่ายในการออกสำรวจพื้นที่หรือการท่องเที่ยวก็เข้าเป็นวัน วันละ 800 บาท ซึ่งถือว่าค่อนข้างแพงเมื่อเทียบกับความคุ้มค่าที่ได้รับจากการออกไปท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยว ส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่ออกไปสำรวจข้อมูลของพื้นที่นั้น เช่น ระบบนิเวศของสาย เป็นต้น

ในความคิดเห็นของผม ถ้าจะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ก็ต้องจัดระบบบำบัดน้ำเสีย เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่มีน้ำท่วมเจิ่งนอง ทำให้น้ำเสียและต้องพัฒนาพื้นที่ให้มีความดึงดูดนักท่องเที่ยวมากกว่านี้ เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีความดึงดูดนักท่องเที่ยวเลย

ความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยคนที่ 5

สรุปผลการสังเกตการณ์ประเมินความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ จังหวัดสมุทรปราการ

วิเคราะห์สภาพทั่วไป

1. ชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพประมงเป็นหลัก อาชีพรองให้บริการทางการท่องเที่ยว หลังจากว่างเว้นจากการทำประมง มีความเป็นอยู่ที่พึ่งตัวเองได้
2. ชุมชนมีความเห็นด้วยที่จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เพราะหวังรายได้ที่มากขึ้นและมีเวลาว่าง ซึ่งดีต่อการให้ชุมชนร่วมมือสร้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง
3. ชุมชนมีมนุษยสัมพันธ์ดี ซึ่งดีต่อการบริการทางการท่องเที่ยว
4. ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ OTOP เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัด และของประเทศ มีรัฐบาลให้การส่งเสริม ซึ่งดีต่อการขายของฝาก
5. ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ผสมผสานกัน คือ ชุมชนชาติที่สวยงาม ชมประวัติศาสตร์ สิ้นค้าดี สามารถท่องเที่ยวได้ในหนึ่งวันที่คุ้มค่าครบสมบูรณ์ ไม่เสียเวลามากเหมาะสำหรับคนทำงานที่ชอบธรรมชาติหนีจากชีวิตที่เร่งรีบและมลภาวะมาก
6. นักท่องเที่ยวที่มาประทับใจธรรมชาติ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาจากจังหวัดใกล้เคียงมาเพื่อพักผ่อน มาเพื่อรับประทานอาหารที่อร่อย มีส่วนน้อยที่มาเที่ยวเฉพาะแห่งเท่านั้น หรือมาเพื่อแวะเที่ยวบางที่และเดินทางต่อ เช่น กลุ่มทัวร์ กลุ่มศึกษาธรรมชาติอย่างเดียว ทศนศึกษาอย่างเดียว
7. ทาง ททท. ได้สำรวจแล้วให้มีท่าเทียบเรือเข้าป้อมพระจุลจอมเกล้าในปีหน้า ซึ่งดีต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว
8. น้ำมันราคาแพงขึ้นจะทำให้คนกรุงเทพเที่ยวแหล่งธรรมชาติในจังหวัดใกล้เคียง

ข้อเสีย

1. การเดินทางไม่สะดวก ยังมีรถบริการน้อยและไม่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยตรงต้องนั่งรถหลายต่อ เหน็ดเหนื่อยในการเดินทาง

2. สถานที่ท่องเที่ยวมีมากแต่ส่วนใหญ่ขาดความสวยงามเพราะขาดการดูแล เมื่อนักท่องเที่ยวพบเห็นไม่เกิดความประทับใจไม่ยอมมาเที่ยวอีก เช่น มีวัดที่สวยงามแต่ในขณะเดียวกันก็มีขยะ มีต้นไม้ ทางเดินที่ไม่ได้ดูแล

3. คนทั้งประเทศรู้จัก OTOP ผลิตภัณฑ์กึ่งเหยียดที่อร่อย รู้ว่าผลิตจากจังหวัดอะไร แต่นักสถานที่ท่องเที่ยวไม่ออก จังหวัดขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่จํานำคนจากพื้นที่ต่าง ๆ ให้รู้จักและมาเที่ยว

4. ชุมชนขาดความร่วมมือกันเองที่จริงจังกับหน่วยงานที่ช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

5. ผลิตภัณฑ์ของฝากมีน้อยมาก คือ ผลิตภัณฑ์กึ่งเหยียด อาหารทะเลสด เท่านั้น

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลแหลมฟ้าผ่ามีน้อยกว่าตำบลนาเกลืออย่างเห็นได้ชัด ทั้งในแง่ความสะดวกในการเดินทาง (มีน้ำท่วมขังถนนเมื่อน้ำทะเลหนุน, ปริมาณรถโดยสารน้อยรอนาน) ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง แหล่งท่องเที่ยวสูง (ค่าเช่าเรือแพงมากทั้งต่อเที่ยวและเหมาลำ) แหล่งซื้อของฝากน้อย ภูมิทัศน์ขาดความหลากหลาย ตำบลแหลมฟ้าผ่ายังมีปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสียในลำคลอง มีขยะมากและมักมีงูเห่าหนีน้ำยามน้ำทะเลหนุนอีกด้วย ในขณะที่ตำบลนาเกลือ โดยเฉพาะบ้านสาขลาเดินทางสะดวก ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่สูง หากล่องเรือในคลองสรรพสามิตจะพบสองข้างทางยังเป็นธรรมชาติสวยงาม ชาวบ้านมีน้ำใจและเป็นกันเอง บ้านสาขลามีจุดขายสินค้าท้องถิ่น แต่ยังมีขาดความหลากหลายเพราะมีแต่เฉพาะกึ่งเหยียดและอาหารทะเลสด

3.6 ผลการฝึกนักศึกษาในการทำวิจัยภาคสนาม

การฝึกนักศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการฝึกนักศึกษาในระดับปริญญาตรี 8 คน โดยมีจุดมุ่งหมายให้ได้ข้อมูลปฐมภูมิและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นได้ ในการฝึกได้จัดแบ่งให้นักศึกษาทั้งหมดลงพื้นที่ภาคสนาม โดยบางคนลงพื้นที่หลายแห่ง บางคนลงพื้นที่แห่งเดียวขึ้นอยู่กับเวลาที่นักศึกษาแต่ละคนสามารถจัดให้กับโครงการวิจัย

การฝึกนักศึกษาได้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยเริ่มจากการอบรมเกี่ยวกับงานวิจัย การออกสำรวจพื้นที่ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ การประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามและการออกสัมภาษณ์เก็บตัวอย่างในพื้นที่ สำหรับการลงเก็บข้อมูลภาคสนามได้ให้นักศึกษาทำตัวเป็นนักวิจัยและนักท่องเที่ยวไปพร้อม ๆ กัน

หลังปฏิบัติการเก็บข้อมูลในภาคสนามแล้ว ได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมอบหมายให้นักวิจัยแต่ละคนเขียนสรุปการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านมุมมองของแต่ละคนด้วย จากนั้นส่งมอบข้อมูลให้นักศึกษาที่มีความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์ทำการประมวลข้อมูล

ผลการฝึกปรากฏว่า ทีมวิจัยโดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรียกระดับการรับรู้และเรียนรู้อย่างรวดเร็ว บรรยากาศของกลุ่มวิจัยเป็นไปอย่างสนุกสนาน นักศึกษาได้รู้สึกว่าได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการวิจัยและในกรณีที่มีปัญหาและอุปสรรคก็ได้ปรับเปลี่ยนวิธีหรือพื้นที่เก็บตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบเพียงพอแก่การวินิจฉัย เช่น เมื่อพบว่ามือนักท่องเที่ยวที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ้น้อยมาก จนไม่เพียงพอต่อการเก็บแบบสอบถาม จึงสำรวจเพิ่มเติมจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ คือ พระเจดีย์กลางน้ำและอุทยานประวัติศาสตร์ทหารเรือ ป้อมพระจุลจอมเกล้า มาเพิ่มเติม เป็นต้น จึงนับได้ว่า การฝึกนักศึกษาสัมฤทธิ์ผลเกินกว่าที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

บทที่ 4

สรุป

การสำรวจศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งได้ศึกษาทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิทั่วไปและการเดินทางสำรวจภายในพื้นที่ ซึ่งแม้ไม่ได้เดินทางสำรวจทั่วทั้งจังหวัด แต่ก็พอประเมินได้ถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของศักยภาพจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเดิมถูกพัฒนาให้เป็นพื้นที่อุตสาหกรรม จนในย่านอุตสาหกรรมของจังหวัดเกิดปัญหามลภาวะทั้งทางน้ำและทางอากาศอย่างรุนแรง พื้นที่ส่วนอื่น ๆ มีปัญหาการทรุดตัวเพราะมีการขุดบ่อบาดาลและสูบน้ำไปใช้ด้านอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ป่าชายเลนถูกทำลายอย่างรุนแรงจากการเผาถ่านและการบุกเบิกเพื่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและจากการแผ่ดินปากน้ำเจ้าพระยาหยุดอกหลังมีการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำหลายแห่งหลังแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ผสานกับการกั้นตะกอนทะเลเพื่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทำให้บริเวณพื้นที่ปากอ่าวไทย เช่นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ มีปัญหาระดับน้ำทะเลสูงขึ้นและน้ำทะเลกัดเซาะอย่างรุนแรง วิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ทำให้ภาวะการลงทุนในจังหวัดสมุทรปราการชะลอตัว โรงงานจำนวนมากปิดตัวเองลง ประกอบกับมี พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 และ พ.ร.บ. 2535 ควบคุมสถานการณ์ที่จะเปิดใหม่ ขณะเดียวกันกระแสนอนุรักษ์และปลูกป่าชายเลนเพิ่มในบางพื้นที่ของจังหวัด พื้นที่บริเวณ “กระเพาะหมู” ย่านสวนบางกะเจ้ายังคงรักษาวิถีชุมชนเดิมและสภาพแวดล้อมจนเป็นปอดให้กรุงเทพมหานครและยังมีสนามบินพาณิชย์นานาชาติ “สุวรรณภูมิ” ในพื้นที่บางส่วนของจังหวัดสมุทรปราการ ส่งผลให้การเดินทางไปจังหวัดสมุทรปราการสะดวกรวดเร็วและไปได้หลายเส้นทางมากขึ้น ทั้งยังอาจเป็นจุดแวะเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศได้ด้วย

โครงการวิจัยจึงได้ทำการสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ตำบลบางกะเจ้า ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตำบลบางน้ำผึ้ง ย่านสวนบางกะเจ้า โดยศึกษาเปรียบเทียบกับตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ เพื่อเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสุดทำการสำรวจซ้ำเพื่อทดสอบสถิติวัดปัจจัยที่กำหนดรายได้ของผู้ประกอบการ ผลการศึกษาพบว่า ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งมีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงสุด เพราะได้รับการประกาศให้เป็นเขตเกษตรกรรมอนุรักษ์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 ชาวบ้านมีความพอใจและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตของชุมชนสูง เมื่อมีการจัดตั้งตลาดน้ำบางน้ำผึ้งในปี พ.ศ. 2547 จึงมีการจัดระเบียบตลาดไว้เพื่อการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยไม่เห็นขยายนักท่องเที่ยวจนทำลายสภาพแวดล้อม ห้ามเรือหางยาวเข้ามาในบริเวณตลาดน้ำและห้ามการจำหน่ายแอลกอฮอล์ในพื้นที่ เป็นต้น สำหรับพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าและตำบลนาเกลือ แม้เป็นพื้นที่ที่น่าสนใจในด้านการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศและมีภูมิประเทศเป็นชายทะเลปากอ่าว แต่ศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังต่ำเนื่องจากคมนาคมไม่

สะดวก มีปัญหาเรื่องการทรุดของดินและน้ำทะเลกัดเซาะ โดยที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า ศักยภาพทุกด้านต่ำมาก สำหรับตำบลนาเกลือ ยังมีสภาพแวดล้อมดีกว่า สะดวกกว่า แต่ก็ยังเป็นเพียงจุดที่เหมาะสมในการแวะซื้อสินค้ามีชื่อของชุมชนเท่านั้น

โครงการวิจัยเลือกตลาดน้ำบางน้ำผึ้งทำการทดสอบสถิติวิเคราะห์หาค่าปัจจัยกำหนดรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว พบว่าการฝึกอบรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายและชั่วโมงทำงานมีผลสำคัญต่อการที่จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่ตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ การศึกษา, อายุ, เพศ, เงินลงทุนในการเปิดกิจการ, ความพอใจในการทำงาน (วัดแบบ facet free) ไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวที่ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง แต่เมื่อศึกษาถึงตัวแปรที่แสดงถึงความพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน 3 ตัวแปร คือความภูมิใจที่ได้เสนอสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ความพอใจที่จะรักษานาขนาดของตลาดน้ำและความพอใจที่จะจดจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีนัยสำคัญที่ 99%, 95% และ 90% ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของความภูมิใจที่ได้เสนอสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและความพอใจที่จะจดจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้เป็นลบทั้ง 2 ตัวแปร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทั้ง 2 ทำให้รายได้ลดลง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความสุขในชีวิตกับรายได้ในการทำงานไม่จำเป็นต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามหากมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านกลับ คือด้านของรายจ่ายและการออม อาจทำให้เห็นกลไกและดัชนีชี้ความสุขในระบบเศรษฐกิจพอเพียงได้ชัดเจนขึ้น เพราะคาดคะเนเบื้องต้นว่า รายจ่ายของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวและรวมถึงรายจ่ายของชุมชนอาจลดลง มีการออมเพิ่มขึ้น แม้ว่ารายได้จะลดลง ทั้งนี้เพราะรายจ่ายที่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพและศีลธรรมน่าจะลดลง เช่น รายจ่ายด้านการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์และยาเสพติดอื่น ๆ รายจ่ายด้านการพนัน มีเวลาประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น มีรายได้ที่ไม่เป็นต้นทุนเพิ่มขึ้นในการผลิตแบบทำเองใช้เอง ฯลฯ ซึ่งข้อสังเกตเหล่านี้ น่าจะมีการนำมาตั้งสมมติฐานรวมถึงการศึกษาต่อไป

สำหรับผลการฝึกนักศึกษาในการวิจัยภาคสนาม พบว่านักศึกษามีการพัฒนาการในการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว มีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกในการทำงาน บรรยากาศของกลุ่มวิจัยเป็นไปอย่างสนุกสนานและมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนวิธีการศึกษาและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการลงพื้นที่ในภาคสนามได้เป็นอย่างดี นับได้ว่าสัมฤทธิ์ผลเกินกว่าที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

ภาคผนวก

ภาพถ่ายจากดาวเทียม LANDSAT-5TM พื้นที่บริเวณ “กระเพาะหมู”
ย่านป่าชายเลนบางกะเจ้า

An aerial photograph showing a rural landscape. A road or path runs vertically through the center of the image. The surrounding area is a mix of dark, textured fields and lighter, more uniform areas, possibly indicating different types of vegetation or agricultural land. The overall image has a grainy, high-contrast appearance.

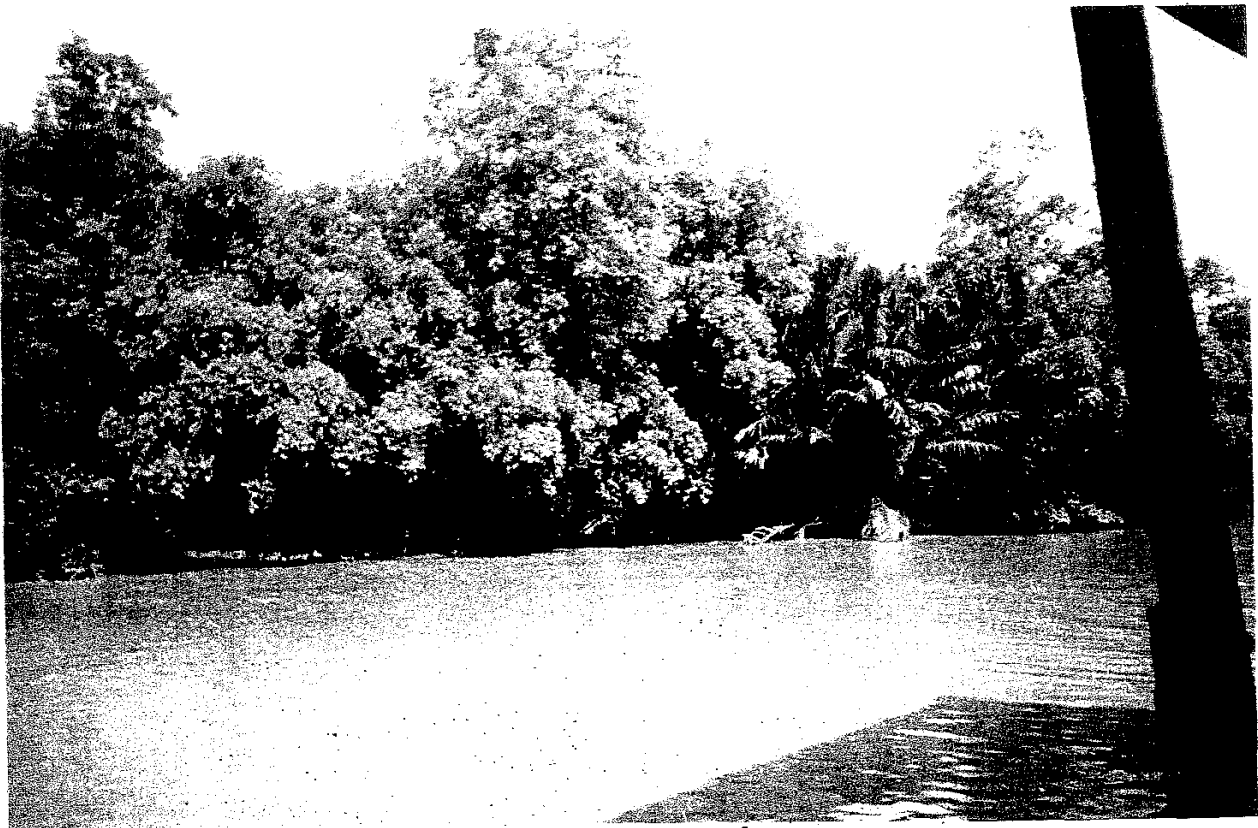
Phra Pradaeng

รูปที่ 1 – 6

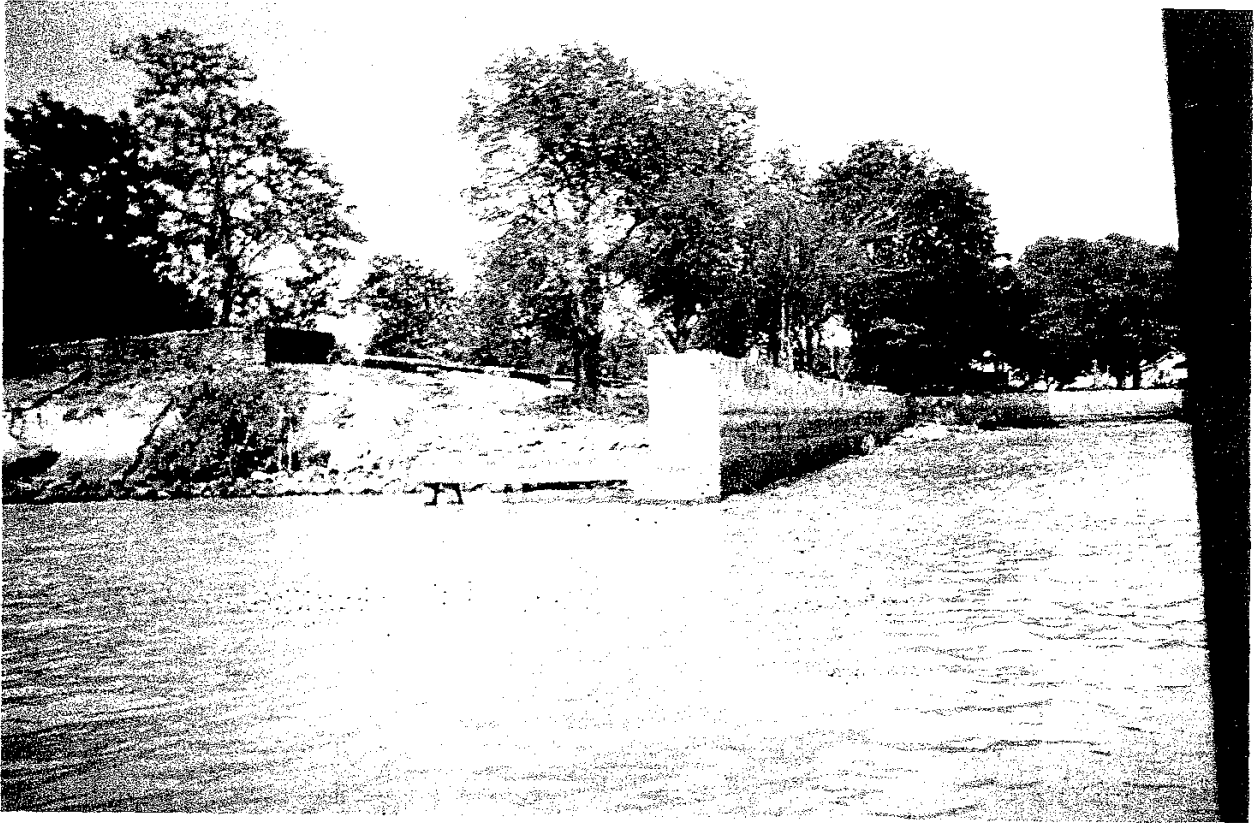
รูปภาพแสดงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

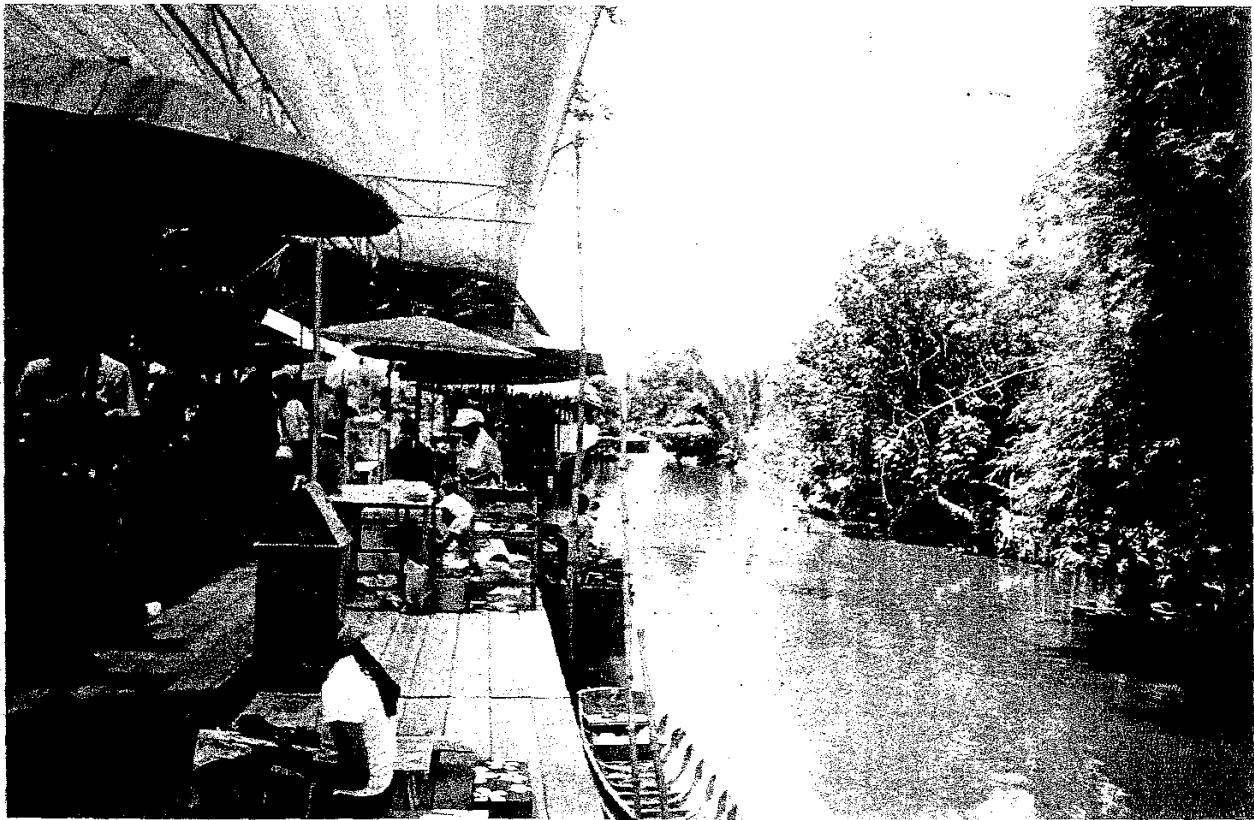
รูปที่ 1 ป่าชายเลนบริเวณทางไปพระสมุทรเจดีย์ซึ่งประกอบด้วย ป่าโกงกางและป่าจ๊ก ในช่วงเวลา
น้ำลง

รูปที่ 2 ป่าโกงกางและต้นจากที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ ในช่วงเวลาน้ำขึ้น

รูปที่ 3 ป้อมพิเสื้อสมุทร

รูปที่ 4 บริเวณส่วนหนึ่งของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

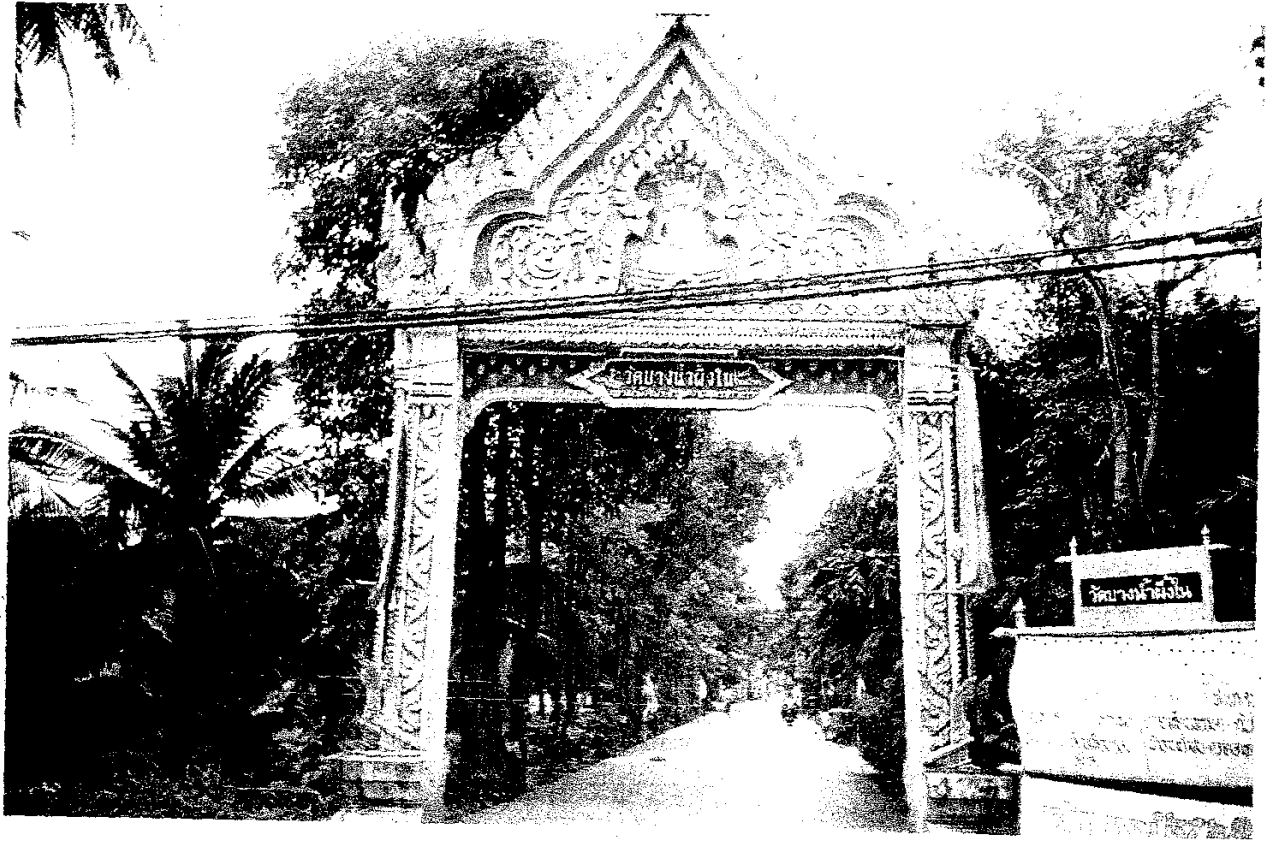

รูปที่ 5,6 บ้านบางน้ำผึ้งท่ามกลางธรรมชาติของป่าจาก

รูปที่ 1-3

รูปภาพแสดงที่ทิ้งขยะตามถนนทางเข้าตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

รูปที่ 1 ทางเข้าตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

รูปที่ 2 ที่ตั้งขยะติดตั้งกับต้นไม้ต่าง ๆ ตามถนนเข้าตลาด

รูปที่ 3 ถังขยะติดตามต้นไม้เพื่อป้องกันไม่ให้มีขยะเกลื่อนถนน

รูปที่ 1 – 10

รูปภาพแสดงสถานที่ของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

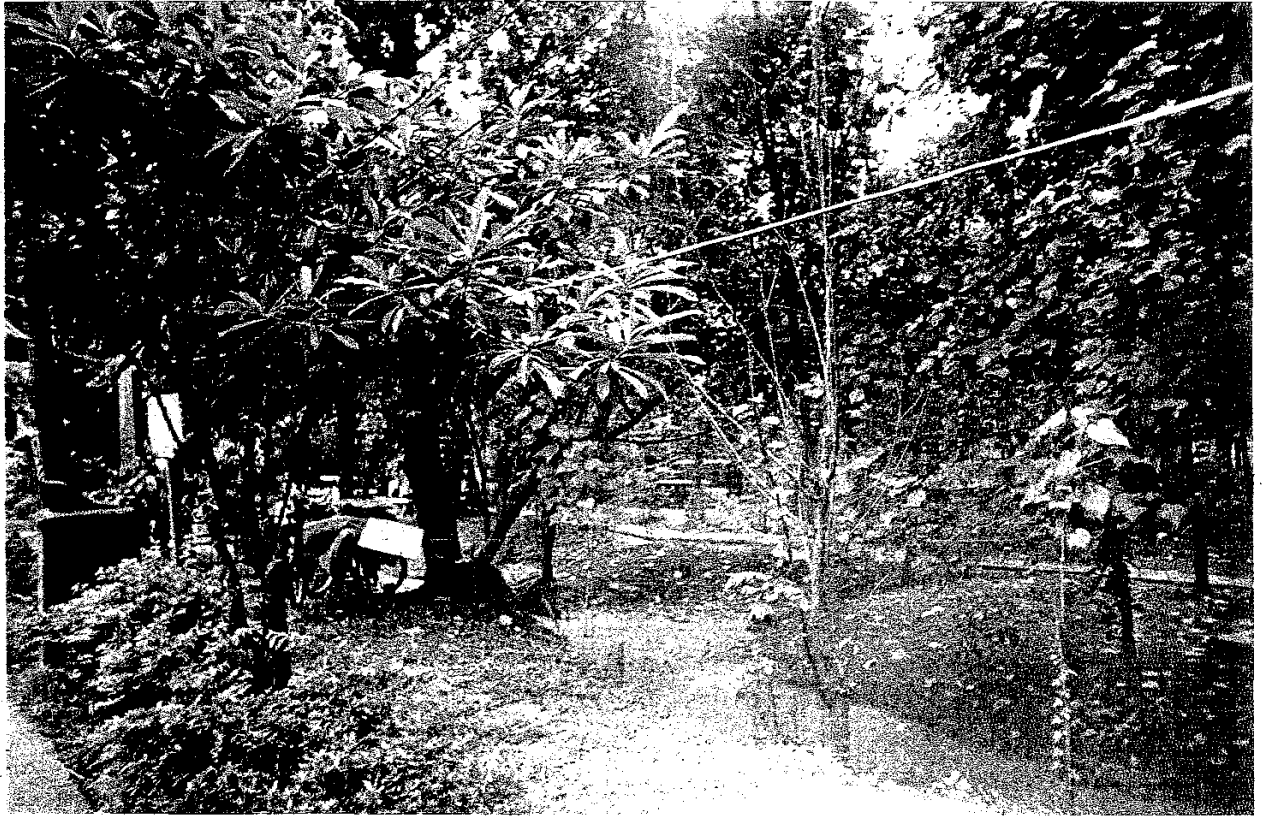
รูปที่ 1,2 ด้านหน้าของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

รูปที่ 3.4 ปากทางเข้าตลาดจะเป็นโซนต้นไม้ให้เลือกชมกัน

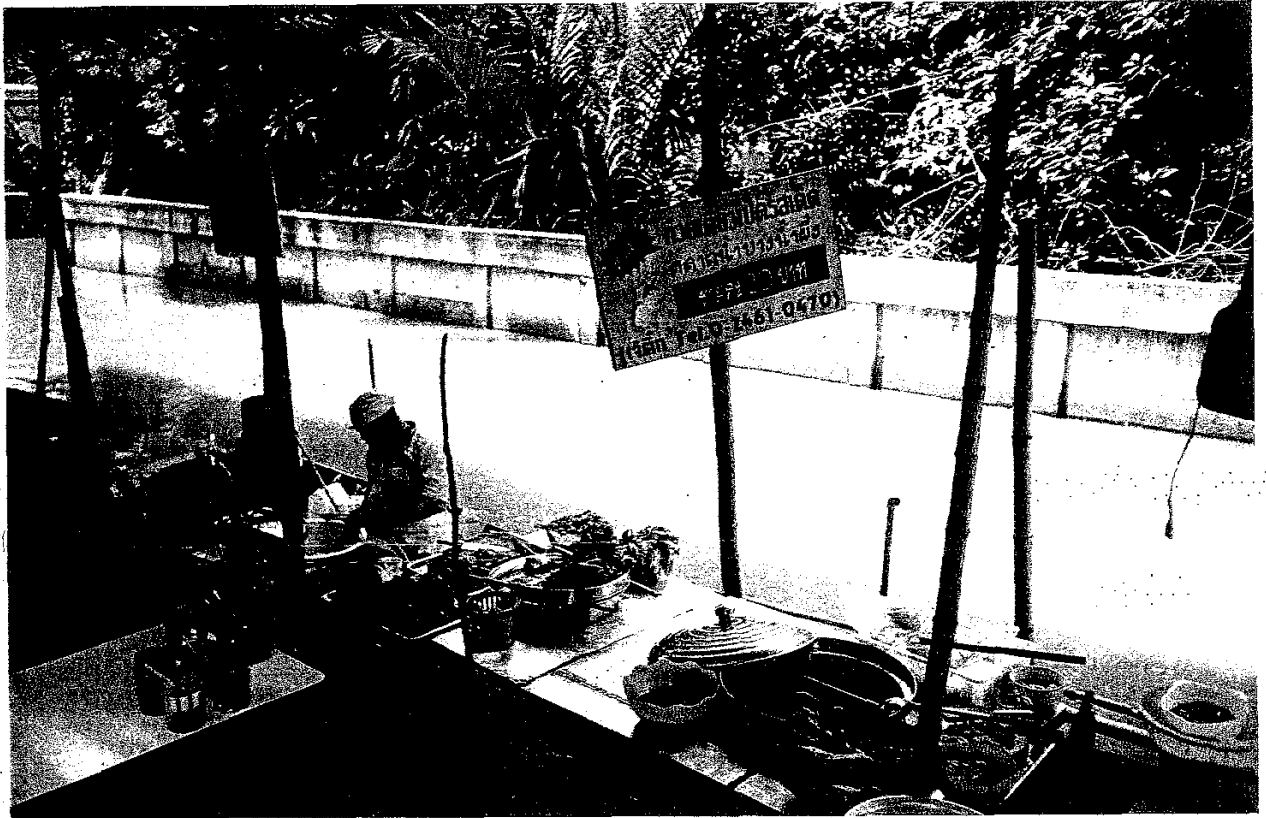
รูปที่ 5,6 สถานที่พักผ่อนในตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง

รูปที่ 7,8 ก๋วยเตี๋ยวเป็นอาหารอีกประเภทที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ

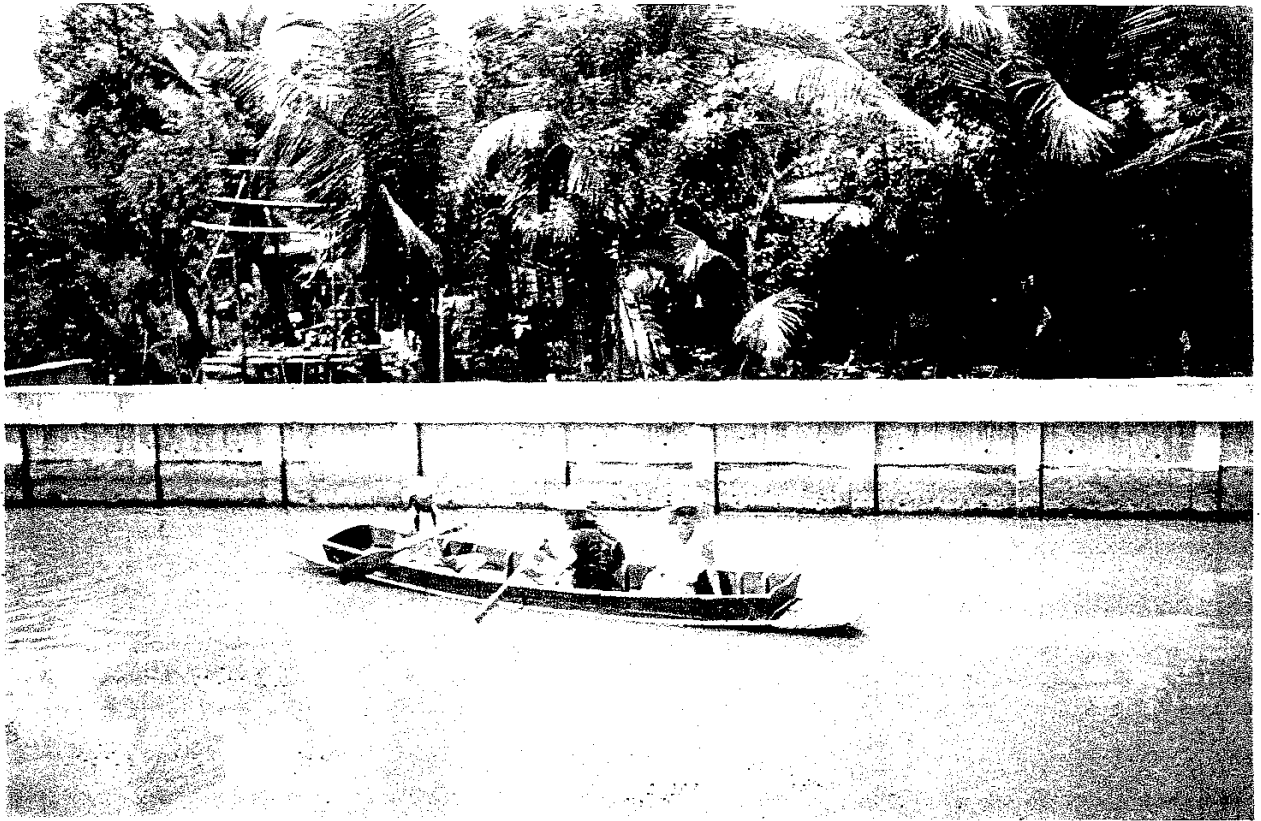

รูปที่ 9,10 มีหลายเจ้าให้เลือกชิม

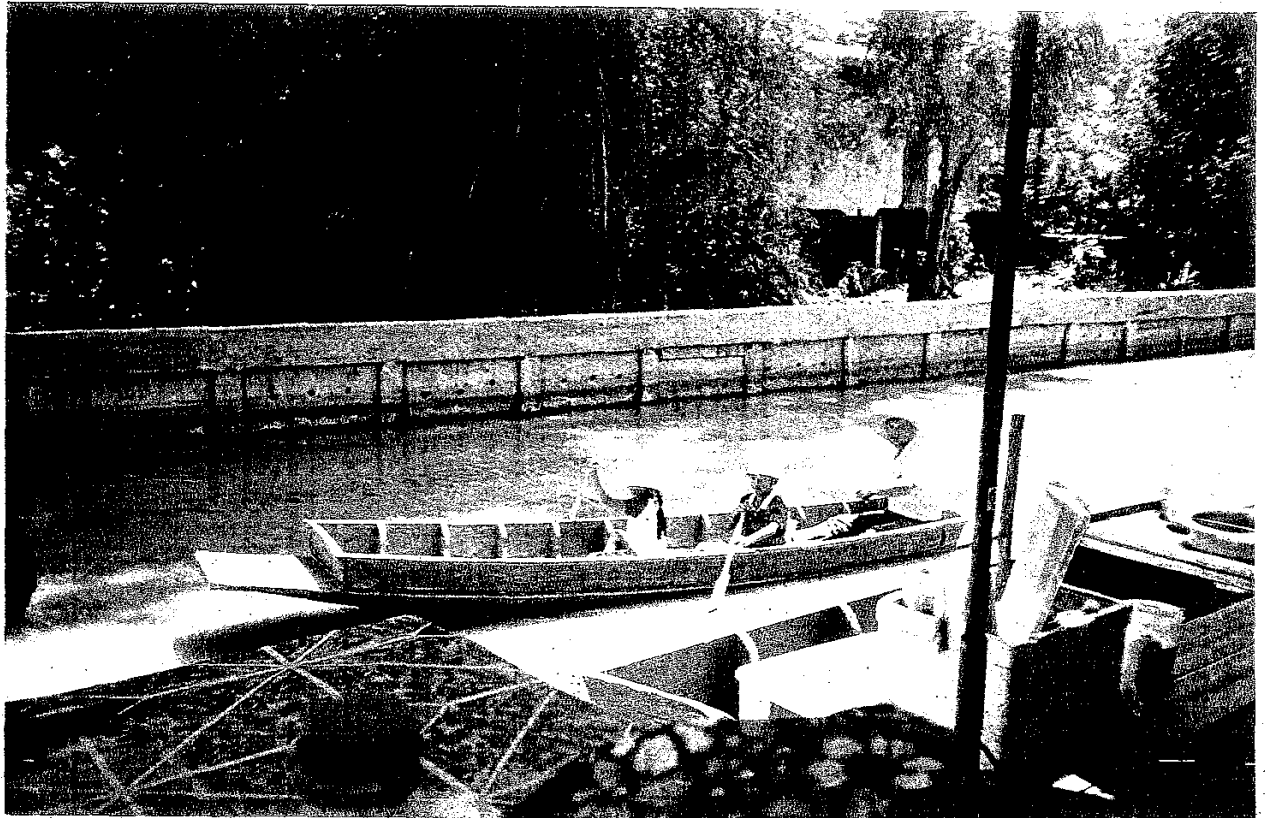

รูปที่ 1 - 4

รูปภาพแสดงกิจกรรมหลักของนักท่องเที่ยว

รูปที่ 1,2 นักท่องเที่ยวล่องเรือชมธรรมชาติ

รูปที่ 3 นักท่องเที่ยวล่องเรือชมธรรมชาติ

รูปที่ 4 ชุมนิทรรศน์นิยชมการผ่อนคลาย โดยงานศิลปะ

รูปที่ 1 – 3

**รูปภาพแสดงหน้าดินพังเนื่องจากถูกน้ำกัดเซาะ จึงสร้างเขื่อนกันเพื่อ
ป้องกันไม่ให้ดินพังทลาย**

รูปที่ 1,2 หน้าดินพังเนื่องจากถูกน้ำกัดเซาะ

รูปที่ 3 สร้างเขื่อนกันเพื่อป้องกันหน้าดินพัง

รูปที่ 1 – 7

รูปภาพแสดงบริเวณทางเข้า Home Stay และ ที่พัก Home Stay

รูปที่ 1,2 ทางเข้า Home Stay

รูปที่ 3,4 หมู่บ้านบางน้ำผึ้งท่ามกลางธรรมชาติ

รูปที่ 5,6 บริเวณของ Home Stay

รูปที่ 7 จักรยานให้เช่า

รูปที่ 1 – 6

รูปภาพแสดงผลิตภัณฑ์ OTOP ของจังหวัดสมุทรปราการ

รูปที่ 1,2 สินค้า OTOP ของจังหวัดสมุทรปราการ

รูปที่ 3,4 สินค้า OTOP ของจังหวัดสมุทรปราการ

รูปที่ 5,6 สินค้า OTOP ของจังหวัดสมุทรปราการ

บรรณานุกรม

- กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2526). พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2 เล่ม 1
องค์การค้าของคุรุสภา กรุงเทพฯ
- การท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2546, กรกฎาคม). แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ
โครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย (สกว). สำนักงานภาค
- กุศล เอี่ยมอรุณและคณะ (2543). “นายรอบรู้” นักเดินทาง : สมุทรปราการ. สำนักพิมพ์สารคดี
กรุงเทพฯ
- เฉลิม สุขเกษม (2515). สมุทรปราการ. สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
กรุงเทพฯ
- ชวิทย์ นีรัตน์ตระกูล. (2544). การท่องเที่ยวชุมชน : LIFE – SEEING VS SIGHTSEEING
ธรณีวิทยาประเทศไทย (2544). กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม
- นพจิตร เหลืองขอสิริ. (2548). การประเมินมูลค่าป่าชายเลนในเขตบางขุนเทียน
กรุงเทพมหานคร
- มิ่งสวรรค์ ขาวสะอาดและคณะ. (2546). มูลค่าเพิ่มในประเทศของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ
ประเทศไทย. รายงานเบื้องต้น, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ยศ สันตสมบัติและคณะ. (2544). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และ
การจัดการทรัพยากร
- รวงทอง ชัยประสพ. (2534). ปัจจัยที่กำหนดรายได้ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวในเขตเมืองของ
ประเทศไทย
- ระพีพรรณ ทองหล่อและคณะ. (2546). ลักษณะการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์และความ
ต้องการใช้บริการนักท่องเที่ยวต่างชาติเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย
- รายงาน กชธ.2ค. (2546). พัฒนาอำเภอพระสมุทรเจดีย์กรมพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย
- รายงานข้อมูล จปฐ. ระดับจังหวัด (2547). จังหวัดสมุทรปราการ
- รูปแบบการท่องเที่ยวแบบมีความสนใจพิเศษที่เป็นไปได้ในประเทศไทย
- จุลสารการท่องเที่ยวปีที่ 10, ฉบับที่ 1. (2534, มกราคม - มีนาคม)
- จุลสารการท่องเที่ยวปีที่ 16, ฉบับที่ 2. (2540, เมษายน - มิถุนายน)
- จุลสารการท่องเที่ยวปีที่ 16, ฉบับที่ 3. (2540, กรกฎาคม - กันยายน)
- จุลสารการท่องเที่ยวปีที่ 20, ฉบับที่ 1. (2544, มกราคม - มีนาคม)
- จุลสารการท่องเที่ยวปีที่ 20, ฉบับที่ 3. (2544, กรกฎาคม - กันยายน)
- หนังสือมหัศจรรย์เมืองปากน้ำ, ฉบับ 1 – 10. (2541, พฤษภาคม)

ศุภรัตน์ ชาราศักดิ์ (แปล 2538). การเดินทางสู่อินโดจีน ตอนประเทศสยามในรวมเรื่องแปล
หนังสือและเอกสารทางประวัติศาสตร์ ชุดที่ 3 กรมศิลปากร.

สมโภชน์ ศรีโกสามาตรและคณะ (2547). สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย ปี 2004 กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ธนาคารโลก, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพืช
พันธุ์, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษา
นโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย

สรุปผลการสำรวจ. (2546, เมษายน – มิถุนายน). โครงการสำรวจภาวะการทำงานของ
ประชากรจังหวัดสมุทรปราการ ไตรมาสที่ 2 สำนักงานสถิติจังหวัดสมุทรปราการ.
สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เสาวลักษณ์ กิจานนท์ (แปล 2542). ดินแดนแห่งแสงตะวัน กรมศิลปากร

อัมพร สายสุวรรณ (แปล 2545). ไทยในจดหมายเหตุแกมปีเฟอร์ กรมศิลปากร

Barikin, David. (1996, July). *Ecotourism: A Tool for Sustainable Development*,

[Online]. Available URL: <http://interconnection.org/resources/ecotourism.htm>

Bull, Adrian. (1996). *The Economics of Travel and Tourism*. 2nd edition

Australia: Longman

Hall, Derek R. (1991). *Tourism and Economic Development in Eastern Europe and the
Soviet Union*. London: Belkaven Press

Khan, Mary An, M. (1997). *Tourism Development and Dependency Theory: Mass
Tourism vs. Ecotourism*. Virginia Polytechnic Institute. USA: State University

Sinclair M. Thea and Mike Stabler. (1997). *The Economics of Tourism*, Routledge.

London

จากเว็บไซต์

1. <http://www.samutprakan.go.th>
2. <http://www.tat.or.th>
3. <http://www.thaitambon.com>
4. www.//202.8.85.194/information
5. <http://www.diw.go.th/diw/query.asp>
6. <http://www.moc.go.th/opscenter/sp/part3/part3-1.html>
7. <http://www.thaitambon.com/tambon/tambon.asp?ID=110409>

ประวัตินักวิจัย

- ชื่อ : รองศาสตราจารย์ ดร.รวงทอง ชัยประสพ
- ที่ทำงาน : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก บางกะปิ กรุงเทพฯ
10240 โทร. 0-2310-8000 ต่อ 4556
- ที่อยู่ : 86/2 ซอยลาดพร้าว 83 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง
กรุงเทพฯ 10310 โทร. 0-2514-0762
- การศึกษา : Ph.D. (Economics) University of Cincinnati, Ohio, U.S.A.
M.S. (Economics) Pittsburg State University, Kansas,
U.S.A.
ศ.บ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- การฝึกอบรม : Research Fellow, Institute of Southeast Asian Studies,
Singapore
- ผลงานทางวิชาการ
งานวิจัย : "The Influence of Work Environment on the Earnings
Function". Ph.D. Dissertation, University of Cincinnati,
Cincinnati, Ohio, 1982.
"On Estimating Earning Functions for Thailand", Faculty
of Economics Ramkhamheang University, Bangkok,
Thailand, 1986.
"Special Employment Creation Schemes and Rural
Development in Thailand Issues and Policies",
U.S. – ASEAN Research Project ISEAS, Singapore,
1991.
"The Determinants of Earning of the Self – Employed in
Urban Thailand, Faculty of Economics,
Ramkhamheang University, Bangkok, Thailand, 1992.
"Woman in Decision Making in the Private Sector in
Thailand" A Project of ESCAP, UN, January, 1994.
- โครงการคำสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ, การจัดทำดัชนีชี้
นำเพื่อเป็นสัญญาณเตือนภัยทางเศรษฐกิจของประเทศไทย,
สำนักดัชนีเศรษฐกิจและการค้า, กระทรวงพาณิชย์, 2543.

- ความเสมอภาคของการทำงานของ ชาย – หญิง ในภาคเอกชนของประเทศไทย : กรณีศึกษาระดับผู้บริหาร, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, พฤษภาคม, 2546.
- แนวทางการแก้ไขปัญหาการขายสลากเกินราคา, สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล, กรกฎาคม, 2546.
- การสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ระหว่างดำเนินการ (2547 – ปัจจุบัน)
- การสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างดำเนินการ (2547 – ปัจจุบัน)

บทความ

: “The Work Environment and The Earning Function : A Critical Analysis:” Paper Presented at the Midwest Economics Association, St.Louis, Missouri, April, 1983.
 “Self – Employment Experience in Thailand : A Review”. Paper presented to ILO/ARTEP Technical Meeting of Consultants on Special Employment Creation Schemes in Selected Countries of Asia, December 3 – 5, 1985.
 “Vocational, Self – Employment And Entrepreneurship Training, in Rural Thailand : Some Policy Issues”. Resource paper for Department of labor/APSDEP – ILO, the National Workshop on Rural Vocational Training Policy and Co-ordination, April 22 – 24, 1987, Bangkok, Thailand.
 “The Thai Economy in 1987”, Southeast Asia Affairs, ISEAS, Singapore, 1988.

“ชีวิตนี้มีราคา” จุลสารเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, พ.ย. – ธ.ค., 2540.

หนังสือ

: ค่าจ้างและทฤษฎีค่าจ้าง โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ, 2518.

